

SAYI
55

Kentalk

Şehir ve
Güvenlik

TÜRKİYE SAĞLIKLI KENTLER BİRLİĞİ

55/AĞUSTOS 2025

Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği'nin
yılıda dört kez yayınladığı yerel, süreli, ücretsiz e-yayını
e-ISSN: 3062-2042

İmtiyaz Sahibi

Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği adına,
Cemil Tugay, Dr., İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı
Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği Başkanı

Yayın Direktörü (Sorumlu)

Murat Ar, Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği Genel Sekreteri

Editör

Çiçek Ş. Tezer, Dr.

Misafir / Tema Editörü

Şuay Nilhan Açıkalin, Doç. Dr.

Yayın Kurulu

Akın Erdoğan
Deniz Güner, Prof. Dr.
Zarife Kalındamar
Pınar Okyay, Prof. Dr.
Semahat Özdemir, Doç. Dr.
Yunus Şahin
Ferhat Yıldız, Dr.
(soyadına göre alfabetik)

Grafik Tasarım

Aslı Aypak Şentürk

Kapak Görseli

Fotoğraf: İsmail Serhat Şahin

Bilimsel Danışma Kurulu

Şuay Nilhan Açıkalin, Doç. Dr.
Ejder Akgün, Prof. Dr.
Atilla Akkoyunlu, Prof. Dr.
Tülin Vural Arslan, Prof. Dr.
Gül Sayan Atanur, Prof. Dr.
Asım Mustafa Ayten, Doç. Dr.
Meltem Şenol Balaban, Doç. Dr.
Funda Barbaros, Prof. Dr.
Başak Aydem Çiftçi, Prof. Dr.
İskender Gülle, Prof. Dr.
Emel İrgil, Doç. Dr.
Feza Karaer, Prof. Dr.
Ruşen Keleş, Prof. Dr. (Onursal Üye)
Emine Didem Evci Kiraz, Prof. Dr.
Seda Kundak, Prof. Dr.
Yusuf Kurucu, Prof. Dr.
Kültekin Ögel, Prof. Dr.
İnci Parlaktuna, Prof. Dr.
Ender Peker, Doç. Dr.
Erdem Saker, Bursa Büyükşehir Belediyesi (E)
Belediye Başkanı (Onursal Üye)
Mustafa Sarı, Prof. Dr.
Cengiz Türe, Prof. Dr.
Alpaslan Türkan, Prof. Dr.
Handan Türkoğlu, Prof. Dr.
Koray Velibeyoğlu, Prof. Dr.
Ebru Yalçın, Prof. Dr.
Hülya Yüksel, Prof. Dr.
Burcu Zeybek, Doç. Dr.
(soyadına göre alfabetik)

TÜRKİYE SAĞLIKLIL KENTLER BİRLİĞİ

Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği

6. Uçak Sok. No: 3 Zemin Kat Osmangazi - Bursa
0224 235 23 99 www.skb.gov.tr bilgi@skb.gov.tr

Kentli dergisi basın meslek ilkelerine uymayı taahhüt eder.
Dergimizde yer alan yazı ve makaleler kaynak gösterilerek yayınlanabilir.
Yazıların telif ve haklarla ilgili sorumluluğu yazarlarına aittir.

İÇİNDEKİLER

TEMA	Şehir ve Güvenlik	Şuay Nilhan Açıkalin	4
TEMA	Afet Yönetimi ve Şehir Güvenliği	Nahide Nur Falcıoğlu	6
TEMA	Sağlıklı Şehir, Sağlıklı Bilgi Akışı	Ömer Faruk Görçin	12
TEMA	İtalya'da Akıllı Kentler: Kentsel Güvenlik İçin Teknolojik İnovasyon	Valeria Giannotta	17
TEMA	Smart Cities in Italy: Technological Innovation for Urban Security	Valeria Giannotta	20
TEMA	Su Güvenliği ve Şehirler	Tuğba Evrim Maden	24
TEMA	Kent Sağlığı, Güvenlik ve Sosyal Adalet: Eşitsizliklerin Gölgesinde Bir Değerlendirme	Burak Kaplan	31
TEMA	Üniversite Yerleşkeleri: Sürdürülebilirlik ve Güvenlik	Şefika Şule Erçetin	39
RAPOR	Küresel Kentsel Güvenlik Göstergeleri ve İzleme Aracı		49
ÇOCUK	Çocuk Gözünden "Şehir ve Güvenlik"		54
DÜNYADAN	Konut Alanlarında Yer Bazlı İşbirliği Modeli		56
DÜNYADAN	Kapsayıcı, Etkili ve Veriye Dayalı Hız Yönetim Programı		58
DÜNYADAN	Veriye Dayalı Katılımcı Yaklaşımla Karanlık Noktaları Aydınlatmak		60
DÜNYADAN	Toplumsal Cinsiyet Mercekli Kentsel Mekân Planlaması		62
GÜNDEM	Yangınlar ve Kent Güvenliği		65
BAKIŞ	Planlama Ajansı Yaklaşımı		69
BAKIŞ	B40 Balkan Şehirleri Ağı	Meltem Karaca, Akın Erdoğan	70
BİRLİKTE GÜNCEL			73
ÜYELERDEN GÜNCEL			79

Kentli dergisinin değerli okurları,

55. sayımızla sizlerle yeniden buluşmanın mutluluğunu yaşıyoruz. Geçtiğimiz sayılarda olduğu gibi, bu sayımızda da, kentlere dair güncel tartışmaları çok boyutlu bir perspektifle ele almaya gayret ettik.

Bu sayımızda, günümüzde kentler açısından giderek önem kazanan “Şehir ve Güvenlik” teması etrafında şekillenen içeriklere yer verdik. Bu başlık altında, kentlerin değişen güvenlik ihtiyacını ve bu ihtiyacın planlama, teknoloji ve sosyal politikalarla kesişim noktalarını tartışmaya açıyoruz. Misafir editörümüz Doç. Dr. Şuay Nilhan Açıkalın’ın katkılarıyla şekillenen tema dosyamız; fiziksel güvenlikten dijital tehditlere, sosyal eşitsizliklerden afet direncine kadar uzanan geniş bir yelpazede özgün metinler içeriyor.

Kent güvenliğini, yalnızca bir tehlike önleme alanı olarak değil, eşitliği ve dayanıklılığı gözetken bütüncül bir yaklaşım çerçevesinde ele almayı öneren yazılarımızda, su güvenliğinden sağlıklı bilgi akışına, üniversite yerleşkelerinden akıllı şehir uygulamalarına kadar pek çok başlık sizleri bekliyor. Rapor bölümümüzde, kentlerin güvenlik düzeyini izlemeye yönelik küresel göstergeler ele alınıyor.

Dünyadan bölümümüzde ise, farklı coğrafyalardan ilham verici uygulamaları aktarıyoruz: Kolombiya’dan veriye dayalı hız yönetimi politikaları, Hindistan’dan kadınlar için karanlık noktaları aydınlatan dijital çözümler, toplumsal cinsiyet merkezli mekânsal planlama örnekleri ve daha fazlası bu sayfada.

Yangınlar ve kent güvenliğine dair güncel değerlendirmeler, planlama yaklaşımları ve bölgesel işbirliklerine ilişkin dosyalar da bu sayının diğer dikkat çekici içerikleri arasında. Çocuk bölümümüzde ise, “güvenli şehir”in çocuklar için ne ifade ettiğini öğreniyoruz.

Yeni sayımızın, şehirlerin güvenlikten adalete, teknolojiden sosyal politikaya uzanan çok katmanlı meselelerini birlikte düşünmek için bir zemin oluşturmasını diliyoruz.

Keyifli okumalar diliyoruz.

Kentli Dergisi Yayın Kurulu

Şehir ve Güvenlik

Bu özel sayı, güvenlik ve şehir kavramlarını geniş bir kapsamda ele almayı amaçlamıştır. Bu bağlamda üç ana tema olan; fiziksel güvenlik, dijital tehditler ve sosyo-politik zorlukları kapsayan kentleşme ve güvenlik arasındaki gelişen ilişkiyi araştırmaktadır. Şehirlerin güvenliğinin mahremiyetle, eşitlikle ve dayanıklılıkla nasıl dengeleyebileceğini ele alan Türkiye içerisinde ve dünyadaki örneklerini bir araya getirerek özgün araştırmaları ve politika önerilerini içermektedir.

Afet Direnci ve Altyapı

21.yüzyılın son çeyreğinde şehirlerin karşılaştığı güvenlik sorunları çok boyutlu ve aktörlü bir hâl almıştır. Afet ifadesinin kapsamı iklim kaosundan salgın hastalıklara kadar, depremlerden birçok doğal felakete kadar bir geniş bir anlamı içermektedir. Bu kapsamda ele alınan bu bölüm, bahsedilen afetler yaşanmadan önce şehirler için alınabilecek önleyici politikalara ve uygulama alanlarına odaklanmaktadır. Ülkemizde Şubat 2023'te gerçekleşen deprem felaketinin arkasından çok boyutlu bir şekilde kırılabilirliği dayanıklılığa dönüştüren politikalar vurgulanmaktadır.

Siber Güvenlik ve Akıllı Şehirler

Şehirler, yapay zekaya dayalı gözetimden Nesnelerin İnterneti (Internet of Things-IoT) bağlantılı altyapıya kadar akıllı teknolojileri benimsedikçe, siber saldırılar için de birincil hedef hâline geliyor. Bu bölümde, şehir merkezlerinin verimlilik, gizlilik ve kamu güvenliğini dengelerken dijital tehditlere karşı nasıl savunma yapabileceği tartışılmaktadır.

Sosyal Eşitlik ve Güvenlik

Bu bölümde, şehirlerin eşitsizliği derinleştirmeden suç ve korkuyu nasıl ele alabileceği incelenmektedir. Göç ve benzeri dış olguların şehirde ortaya çıkan yeni sosyoekonomik dokuya etkisi ile beraber bu bağlamda belediyeler tarafından ortaya konan sosyal politikalar ve kurumlararası işbirliği çalışmaları ele alınmaktadır.

Doç. Dr. Şuay Nilhan Açıklan

Kentli 55 / Şehir ve Güvenlik Tema Editörü

Afet Yönetimi ve Şehir Güvenliği

Nahide Nur Falcıoğlu, Uzman, Diplomasi Vakfı

Afet

Tarih boyunca insanlar afetlerle karşılaşmakta ve bunun sonucunda kayıplar yaşamaktadır. Bunların bazıları doğa kaynaklı afetler bazıları teknolojik afetler bazıları da insan kaynaklı afetler olarak ayrılmaktadır. Doğa kaynaklı afetler deprem, sel, fırtına, erozyon, kuraklık, salgın hastalık, dünya dışı aktörlerin sebep olduğu doğal afetler gibi afet türlerini

içerirken; teknolojik afetler endüstriyel kazalar ile hava, demir, kara ve su yolları ile ilgili nakliye kazalarını kapsamaktadır. İnsan kaynaklı afetler ise ekonomik krizler, terörizm, savaşlar vb. nitelikte afetleri içermektedir.¹

Türkiye de jeolojik, meteorolojik ve topoğrafik yapısı nedeniyle başta deprem olmak üzere çeşitli afetlere maruz kalmaktadır. 1980-2017 yılları

arasında gerçekleşen afetlere bakıldığında, Türkiye’de bir milyon kişi başına yılda ortalama 6-25 kişinin doğa kaynaklı afetler sebebiyle hayatını kaybettiği görülmektedir. Türkiye depremler açısından Dünya’nın “yüksek riskli” olarak tanımlanabilecek bölgesinde yer almaktadır. Ortalama olarak beş yılda bir geniş ölçekte maddi ve manevi kayba sebep olan bir deprem yaşanmaktadır.²

Görsel 1. Afetler³

¹ Sawada, Y., Bhattacharyay, R., & Kotera, T. (2011). *Aggregate impacts of natural and man-made disasters: A quantitative comparison* (RIETI Tartışma Raporu Serisi No. 11-E(23), s. 3-4). The Research Institute for Economy, Trade, and Industry. <https://www.rieti.go.jp/jp/publications/dp/11e023.pdf>

² Benli, H., Bacanlı, M., Gündoğdu, Ş. T., Yaman, M. M., Esin, M., ... İlgen, H. G. (2018). *Türkiye’de afet yönetimi ve doğa kaynaklı afet istatistikleri* (s. 8). AFAD. https://www.afad.gov.tr/kurumlar/afad.gov.tr/35429/xfiles/Turkiye_de_Afetler.pdf

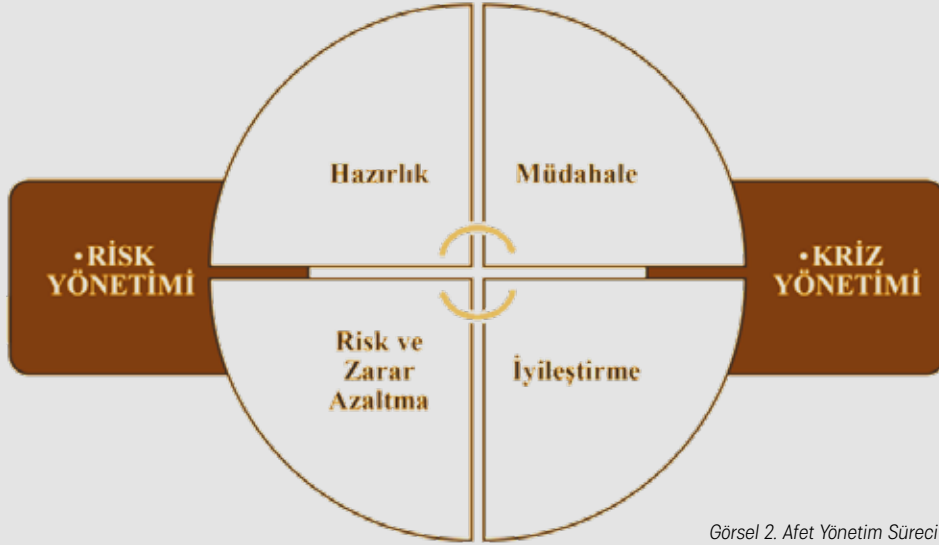
³ Anadolu Ajansı. (3 Ocak 2025). *Afetler 2024’te 320 milyar dolarlık kayba yol açtı*. <https://www.aa.com.tr/tr/ekonomi/afetler-2024-te-320-milyar-dolarlik-kayba-yol-acti/3445807>

Son zamanlarda yaşanan, Asrın Felaketi olarak nitelendirilen ve “Seviye 4” olarak ilan edilen 6 Şubat 2023 depremlerinde Kahramanmaraş, Şanlıurfa, Gaziantep, Hatay, Kilis, Osmaniye, Adıyaman, Malatya, Adana, Diyarbakır ve Elazığ olmak üzere 11 il ve 15 milyondan fazla insan etkilenmiştir. 53 bin 537 kişi hayatını kaybetmiştir ve 107 bin 213 kişi yaralanmıştır.

Afet Yönetimi

Afet yönetimi afetlerin önlenmesi ve zararların minimize edilmesi, hızlı ve etkili müdahalenin yapılması ve farklı düzeydeki afetin aşamalarına yönelik politika yapıları ve işlevsel etkinlik sunabilmesidir. Afet yönetimi, risk yönetimi ve kriz yönetiminin birbiriyle iletişim hâlinde olduğu süreci kapsamaktadır.

Yönetim sistemi, bir afetin başlamasından öncesine ve afet olduktan sonraki yeniden yapılanmanın olduğu sürece kadar uzanmaktadır. Risk yönetimi risk ve zarar azaltma ile hazırlık evresinden, kriz yönetimi ise müdahale ve iyileştirme evresinden oluşmaktadır. Evrelerin niteliği afetlerle ilişkili olarak değişkenlik gösterebilmektedir.

Görsel 2. Afet Yönetim Süreci ⁷

⁴ Falcıoğlu, N. N. (2023). 6 Şubat 2023 depremleri ve afet diplomasisi (s. 2).

<https://api.diplomasivakfi.com/documents/low99yx2o5rNd5nDLpLRMTGYghacTgD68POvcOB.pdf>

T.C. İçişleri Bakanlığı. (2024). Türkiye'nin birlik ve dayanışma gücü depremle sınıandı, asrın felaketi asrın dayanışmasına dönüştü!

<https://www.icisleri.gov.tr/turkiyenin-birlik-ve-dayanisma-gucu-depremle-sinandi-asrin-felaketi-asrin-dayanismasina-donustu8>

⁵ AFAD. (2014). Açıklamalı afet yönetimi terimleri sözlüğü (s.33). T.C. Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı.

https://acikders.ankara.edu.tr/pluginfile.php/163233/mod_resource/content/1/AFET%20YONETIMI%20TERIMLERI%20SÖZLÜĞÜ.pdf

United Nations, Department of Humanitarian Affairs. (1992). *Internationally agreed glossary of basic terms related to disaster management*.

<https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/004DFD3E15B69A67C1256C4C006225C2-dha-glossary-1992.pdf>

⁶ Falcıoğlu, N. N. (2022). Türkiye'de büyükşehir belediyelerinin afet yönetim performanslarının değerlendirilmesine yönelik bir analiz: İstanbul Büyükşehir Belediyesi örneği (s.11-12).

⁷ Ibid. (s.12)

Şehir Güvenliği

Güvenlik kavramı, toplum hayatında yasal düzenin aksamadan, şahısların korkusuzca yaşayabilmesi hâli, emniyet olarak tanımlanmaktadır.⁸ Şehir güvenliği sadece suç süreci uygulamalarıyla sınırlı olmayıp, aynı zamanda suç önleme, sosyal kontrol, güvenlik teknolojileri ve risk yönetimi konularını da kapsayan çok boyutlu bir kavramdır. Ancak bunlarla da sınırlı değildir.⁹

Şehir güvenliği için kapsamlı savunmanın esasını Kapsamlı Ulusal Savunma oluşturmaktadır. Kapsamlı Ulusal Savunma, askeri çatışmalara hazırlık dahil olmak üzere bütün sektörlerde güvenlik ve hazırlığı sağlamak sebebiyle, ülkelerin ulusal ve ortaklaşa savunma kabiliyetlerini güçlendirerek savunma sistemi sunmasıdır. Ülkelerin önleme ve müdahale yeteneklerini geliştirmek ve olası krizlere veya çatışmalara yönelik direnç geliştirmek buradaki ana amaçtır.¹⁰

Afet Yönetimi ve Şehir Güvenliği

Afet yönetimi ve şehir güvenliği birbiriyle ilişkili kavramlardır. Bu ilişki hem risk ve zarar azaltma ile hazırlık hem de müdahale ve iyileştirme evrelerinde görülmektedir. Afet yönetimi özelinde konu incelendiğinde altyapı güvenliği, imar planlaması, erken uyarı sistemleri, olay komuta yönetimi, afet anında kamu düzeni ve toplumsal dayanışma, güvenli alanların inşa edilmesi, toplumsal dirençliliğin oluşması gibi alt başlıklar şeklinde tasniflenebilmektedir.

Afet yönetiminde önemli konulardan biri de şehir güvenliği kapasitesinin sürdürülebilirliğidir.

Afet yönetiminde şehir güvenliği için uygulanabilecek faaliyetler, çok disiplinli ve çok aktörlü bir yaklaşımı gerektirmektedir. Afet anında şehirler için hazırlanmış olan İl Afet ve Acil Durum Planı ve TAMP (Türkiye Afet Müdahale Planı) gibi planlar uygulanmaktadır. AFAD

koordinasyonunda yerel yönetimler, sağlık ekipleri, kolluk kuvvetleri ve STK'lar görev dağılımı yapmaktadır. Zarar gören altyapılar için acil onarım ekipleri görevlendirilmektedir. Yardım ve tahliyeler için ana yollar ile acil ulaşım koridorları açık tutulmaktadır. Vatandaşlar ise toplanma alanlarına yönlendirilmektedir. Riskli bölgelerde yaşayan insanlar tahliye edilmekte olup geçici barınma merkezlerine (okul ve spor salonları gibi) geçişi sağlanmaktadır. UMKE, 112 Acil, itfaiye ve arama kurtarma ekipleri afet bölgesine gönderilmektedir. İlk yardım işlemleri yapılmakta ve hastane sevk işlemleri gerçekleştirilmektedir. Gerekli görülmesi durumunda sağlık ve güvenlik birimleri geçici sahra hastaneleri kurabilmektedir. İletişim altyapısı için mobil baz istasyonları yerleştirilmektedir. Belediyeler ve valilikler aracılığıyla mobil uygulama üzerinden halkın bilgilendirilmesi sağlanmaktadır. Güvenlik ve asayişin sağlanması için kolluk kuvvetleri, yağma ve kargaşa

⁸ Türk Dil Kurumu. (2025). *Güvenlik*. <https://sozluk.gov.tr>

⁹ Cheng, T., & Chen, T. (2021). Urban crime and security. W. Shi, M. F. Goodchild, M. Batty, M.-P. Kwan ve A. Zhang (Ed.), *Urban informatics* (s. 218). Springer. https://doi.org/10.1007/978-981-15-8983-6_14

¹⁰ The Ministry of Defence of the Republic of Latvia. (2025). *Comprehensive national defence in Latvia*.

<https://www.mod.gov.lv/sites/mod/files/document/Comprehensive%20National%20Defence%20in%20Latvia.docx>

Arslan, E. (2022). Şehir güvenliği için kapsamlı savunma. *Security institutions of the future and strategic transformation after COVID-19* içinde (s. 328). TASAM Yayınları.

https://tasam.org/Files/Icerik/File/kovid-19_sonrasi_gelecegin_guvenlik_kurumlari_ve_stratejik_donusum__IGK_6__EKT_2020-318-336_pdf_09cc7db1-43bf-4596-89c2-ec837396eac.pdf

gibi durumları engellemek için devriye yapmaktadır. Belediye hizmetlerinin (temizlik, su ve kanalizasyon) afet sahasında sürdürülebilir hâle gelmesi için çalışılmaktadır. Atık yönetimi gibi hizmetler sağlık krizlerini önlemek için hızlandırılmaktadır. İnsani yardımlar için lojistik merkezler kurulmaktadır. Afetzedelerin barınma, ısınma ve temel ihtiyaçları karşılanmaya çalışılmaktadır.¹¹

Kişiler, yetkili kurumların acil bir durumda, savaş anında ve afet anlarında tüm kişilere yönelik müdahale için gereken kapasiteyi sağlayamayacağının fark edebilirler. Bu nedenle, kişilerin kriz anında kendilerine ve yakın çevrelerine nasıl müdahale edecekleri konusunda eğitim almaları gerekmektedir. Herkesin, istekli olduğu ölçüde, nasıl destekte bulunabileceğini bilmesi, nüfusun kendi kendine örgütlenebilmesi ve acil durumda, afet anında

veya savaşın çeşitli aşamalarında nasıl davranacağını bilmesi kritik öneme sahiptir. Aynı zamanda, insanların -ulusal savunmaya bağlı olduğundan- sivil savunmaya katılmaya ve çeşitli çabalara liderlik etmeye hazır olduklarından emin olmak da önemlidir.¹²

Türkiye’de afetlere karşı güvenli şehirler oluşturma konusu, genellikle şehirlerin afete açıklığını belirleyen faktörler ve kentsel riskler yeterince ele alınmadan değerlendirilmiştir. Oysa afetlere karşı düşük direnç gösteren şehirlerde can ve mal kayıplarının yüksek olması beklenen bir durumdur. Bu nedenle, kentsel afet güvenliğine yönelik risklerin ve şehirleri kırılgan hâle getiren etkenlerin belirlenmesi, güvenli şehirlerin oluşturulmasında temel bir adımdır. Bu bağlamda, şehir güvenliğini afetlere karşı ölçebilecek göstergelerin geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır.¹³

Sonuç

Şehir güvenliği, insanların günlük yaşamlarını huzur ve emniyet içinde sürdürebilmesini sağlarken; afet yönetimi, bu güvenliği olağanüstü durumlarda da sürdürebilir hâle getirmeyi hedeflemektedir. Şehir güvenliği kamu kurumları, yerel yönetimler, STK gibi paydaşlarla entegre şekilde hareket edebilmelidir. Afet yönetiminde ise müdahale sorumluluklarının ve yerel yönetim organlarının (şehir üst düzey yönetiminin) rollerinin belirlenmesi önemlidir. Şehir nüfusunda, kamu ve özel sektörlerle, STK’larla güvenli ortam oluşturabilmek amaçlanmalıdır.

Afet yönetimi ve şehir güvenliği arasındaki bu güçlü bağ, şehirlerin daha güvenli, dirençli ve sürdürülebilir konuma gelmesini sağlamaktadır. Bu iki konunun entegrasyonu, afetlere karşı hazırlıklı ve güvenli şehirler inşa etmek için temel bir yaklaşımdır.

¹¹ AFAD. (2019). *Türkiye Afet Müdahale Planı (TAMP)*. T.C. İçişleri Bakanlığı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı. <https://www.afad.gov.tr/turkiye-afet-mudahale-planı> İstanbul Valiliği & AFAD. (2022). *İstanbul İl Afet Risk Azaltma Planı (İRAP)*. T.C. İçişleri Bakanlığı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı. <https://www.istanbul.gov.tr/afad>

¹² The Ministry of Defence of the Republic of Latvia. (2025). *Comprehensive national defence in Latvia*. <https://www.mod.gov.lv/sites/mod/files/document/Comprehensive%20National%20Defence%20in%20Latvia.docx>

¹³ Turan, M., & Cengiz, E. (2021). Afetlerde güvenli şehir değerlendirmesi: Puan kart uygulaması. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi*, 12(2), 644.

Kaynaklar

- AFAD. (2014). *Açıklamalı afet yönetimi terimleri sözlüğü*. T.C. Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı. https://acikders.ankara.edu.tr/pluginfile.php/163233/mod_resource/content/1/AFET%20YÖNETİMİ%20TERİMLERİ%20SÖZLÜĞÜ.pdf
- AFAD. (2019). *Türkiye Afet Müdahale Planı (TAMP)*. T.C. İçişleri Bakanlığı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı. <https://www.afad.gov.tr/turkiye-afet-mudahale-planı>
- AFAD. (t. y.). *AFAD Acil mobil uygulaması*. T.C. İçişleri Bakanlığı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı. <https://www.afad.gov.tr/afad-acil-mobil-uygulaması>
- Anadolu Ajansı. (2025, Ocak 3). Afetler 2024'te 320 milyar dolarlık kayba yol açtı. <https://www.aa.com.tr/tr/ekonomi/afetler-2024-te-320-milyar-dolarlik-kayba-yol-acti/3445807>
- Arslan, E. (2022). Şehir güvenliği için kapsamlı savunma. *Security institutions of the future and strategic transformation after COVID-19* içinde (s. 317-335). TASAM Yayınları. https://tasam.org/Files/Icerik/File/kovid-19_sonrasi_gelecegin_guvenlik_kurumlari_ve_stratejik_donusum__IGK_6__EKT_2020-318-336_pdf_09cc7db1-43bf-4596-89c2-ecc837396eac.pdf
- Benli, H., Bacanlı, M., Gündoğdu, Ş. T., Yaman, M. M., Esin, M., ... İlgen, H. G. (2018). *Türkiye'de afet yönetimi ve doğa kaynaklı afet istatistikleri*. AFAD. https://www.afad.gov.tr/kurumlar/afad.gov.tr/35429/xfiles/Turkiye_de_Afetler.pdf
- Cheng, T., & Chen, T. (2021). Urban crime and security. W. Shi, M. F. Goodchild, M. Batty, M.-P. Kwan ve A. Zhang (Ed.), *Urban informatics* (s. 213-228). Springer. https://doi.org/10.1007/978-981-15-8983-6_14
- Falcioglu, N. N. (2022). *Türkiye'de büyükşehir belediyelerinin afet yönetim performanslarının değerlendirilmesine yönelik bir analiz: İstanbul Büyükşehir Belediyesi örneği*.
- Falcioglu, N. N. (2023). *6 Şubat 2023 depremleri ve afet diplomasisi*. <https://api.diplomasivakfi.com/documents/low99yxx2o5rNd5nDLpLRMTGYghacTgD68POvcOB.pdf>
- İstanbul Valiliği & AFAD. (2022). *İstanbul İl Afet Risk Azaltma Planı (İRAP)*. T.C. İçişleri Bakanlığı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı. <https://www.istanbul.gov.tr/afad>
- Sawada, Y., Bhattacharyay, R., & Kotera, T. (2011). Aggregate impacts of natural and man-made disasters: A quantitative comparison. *The Research Institute for Economy, Trade, and Industry Discussion Paper Series*, 11-E(23). <https://www.rieti.go.jp/jp/publications/dp/11e023.pdf>
- T.C. İçişleri Bakanlığı. (2024). *Türkiye'nin birlik ve dayanışma gücü depremle sınandı, asrın felaketi asrın dayanışmasına dönüştü!*. <https://www.icisleri.gov.tr/turkiyenin-birlik-ve-dayanisma-gucu-depremle-sinandi-asrin-felaketi-asrin-dayanismasına-donustu8>
- The Ministry of Defence of the Republic of Latvia. (2025). *Comprehensive national defence in Latvia*. <https://www.mod.gov.lv/sites/mod/files/document/Comprehensive%20National%20Defence%20in%20Latvia.docx>
- Turan, M., & Cengiz, E. (2021). Afetlerde güvenli şehir değerlendirmesi: Puan kart uygulaması. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi*, 12(2), 642-664.
- Türk Dil Kurumu. (2025). *Güvenlik*. <https://sozluk.gov.tr>
- United Nations, Department of Humanitarian Affairs. (1992). *Internationally agreed glossary of basic terms related to disaster management*. <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/004DFD3E15B69A67C1256C4C006225C2-dha-glossary-1992.pdf>

Sağlıklı Şehir, Sağlıklı Bilgi Akışı

Ömer Faruk Görçin, Anadolu Ajansı Teyit Hattı

Küresel elitleri her yıl İsviçre'nin Davos kasabasında bir araya getirerek dünyanın gidişatını değerlendiren Dünya Ekonomik Forumu, her toplantısının ardından Küresel Risk Raporu yayınlar. 2024 yılında yapılan son toplantıda, yakın vadede dünyayı tehdit eden en önemli risk faktörü olarak "Yanılıcı bilgi ve dezenformasyon" başlığı, listenin birinci sırasında yer aldı. Yanılıcı bilginin özellikle seçim ve kriz dönemlerinde; toplumların muhakeme yeteneklerini sakatladığı, siyasi tercihlerini etkilediği, kutuplaşma riskini yükselttiği ve kamuoyunu bölünmeye itebileceği vurgulandı.

Dünya Ekonomik Forumu'ndan siyasetçilere, toplumsal trendleri analiz eden sosyologlardan sıradan sosyal medya kullanıcılarına kadar birçok kişinin, dezenformasyonu ciddi bir

tehdit olarak gördüğünü artık rahatlıkla söyleyebiliriz. Hatta bu tehdidin yakın tarihimizde bize ne gibi sorunlar yarattığını da örneklendirebiliriz. On binlerce kişinin yaşamını yitirdiği 6 Şubat 2023 depremlerinin ardından "Hatay'da Yarseli Barajı patladı" haberi sosyal medyada yayılmıştı. Bu yalan, arama kurtarma çalışmalarını sekteye uğratmış ve felaketin travmasını atlarmaya çalışan zor durumdaki depremzedeleri şehri su basması korkusuyla Hatay'ı terk etmeye sürüklemişti. Benzer iddialar "Mersin Şehir Hastanesi depremde kullanılamaz hâle geldi" ve "Akkuyu Nükleer Santrali zarar gördü" gibi başlıklar altında da dolaşıma sokulmuş, tarihinin en şiddetli felaketlerinden birini yaşayan bir ulusun psikolojisi, dezenformatif içeriklerle hedef alınmıştı.¹

"Görevini Yerine Getiren" Paylaşımlar

13 Kasım 2022 tarihinde İstanbul'un sembollerinden İstiklal Caddesi'nde 6 kişinin can kaybıyla sonuçlanan terör eyleminin ardından da yanılıcı içerikler sosyal medyadaydı. Saldırdan bir hafta sonra TikTok, Instagram ve X (eski adıyla Twitter) gibi platformlarda "3 Suriyeli mülteci İstiklal caddesindeki patlamayla dalga geçen bir video yayınladı" başlığıyla bir görüntü dolaşıma girdi. Milletvekilleri tarafından da tekrar paylaşılan ve milyonlarca kişinin görüntülediği videonun, terör saldırısından bir hafta önce kayda geçtiği, görüntüdeki kişilerin Suriyeli değil İsraili olduğu ve video içeriğinin terör eylemiyle hiçbir alakasının bulunmadığı anlaşıldı.² Fakat bu asılsız paylaşım da toplumda yabancı

¹ Anadolu Ajansı Teyit Hattı. (Erişim: 09.01.2025). 6 Şubat depremlerinin ardından yüzlerce yanılıcı içerik yayınlandı. URL-1. <https://www.aa.com.tr/tr/teyithatti/blog/6-subat-depremlerinin-ardindan-yuzlerce-yaniltici-icerik-yayinlandi-/1818720>.

² Anadolu Ajansı Teyit Hattı. (Erişim: 09.01.1015). Görüntüdeki kişilerin Taksim'deki terör saldırısıyla dalga geçtiği iddiası. <https://www.aa.com.tr/tr/teyithatti/aktuel/goruntudeki-kisilerin-taksimdeki-teror-saldirisiyla-dalga-gectigi-iddiasi/1815112>.

düşmanlığını körükleme, Dünya Ekonomik Forumu'nun uyarısında da yer aldığı gibi, toplumsal bölünme yaratma amacına hizmet etmiş, bir başka deyişle "görevini yerine getirmişti".

Şehir yaşamını konu alan dezenformatif içeriklerden biri de 22 Ocak 2023'te inşası tamamlanan İstanbul Havalimanı metrosuyla ilgiliydi. Sosyal medyada "haber platformu" adı altında faaliyet gösteren hesaplar "Metrodan inen yolcuların havalimanına ulaşmak için 21 dakika yürüdüğü" iddiasını ortaya attı. Anadolu Ajansı Teyit Hattı'nın muhabiri bu iddiayı incelemek için elinde bavulu ve kamerasıyla gerçekleştirdiği normal yürüyüşün ardından, metronun vagon kapısıyla havalimanının girişi arasındaki mesafenin 6 dakika 19 saniye olduğu paylaşıldı. Teyit görüntüleri sosyal medyada paylaşılsa dahi, yanıltıcı iddianın yarattığı endişe, dezenformatif içeriği gören kullanıcıların zihninde çoktan yer etmişti. Örnekler çoğaltılabilir.

Zira internet devrimiyle birlikte yeni birer kamusal alan hâline gelen dijital mecralar birçok kötü niyetli aktörün cirit attığı, kontrol edilmesi güç bir ekosisteme dönüştü. Ulusaşırı

şirketlerin, siyasetçilerin, etkileşim bağımlılarının, reklamcılarının ve propaganda makinelerinin en etkili, ucuz ve güvenilir silahı Instagram, X, TikTok, Facebook paylaşımları oldu. Gazze'de modern çağın en ağır soykırımlarından birini adeta canlı yayında gerçekleştiren İsrail, dünya kamuoyunun desteğini almak için onlarca yalan haberi dolaşıma soktu. Avrupa'da aşırı sağcı siyasetçiler İslam karşıtı söylemlerini meşrulaştırmak ve siyasi ajandalarına destek bulmak için uydurulmuş istatistikler paylaştı.

Hesap Verilebilirlik Prensibi

Bu paylaşımlar cumhurbaşkanlıkları, bakanlıklar yahut belediye başkanlıkları gibi resmi kurumların yanı sıra kimliği gizli sosyal medya hesapları tarafından da dolaşıma sokuluyor. Kime ait olduğu belli olmayan, paylaşımları hangi ülke topraklarından yaptığı muğlak, arkasındaki finansal gücü gizleyen internet aktörleri, her gün toplumsal barışı hedef alan binlerce içeriği ortaya atıyor. Bu aktörlerin maddi olduğu kadar manevi maliyetleri de son derece düşük. Zira bu hesaplar finansal destekçilerini kamuoyuyla

şeffaf bir şekilde paylaşmıyor. Faaliyeti yürüten ekipteki kişilerin kimliklerini gizli tutuluyor. Deşifre olduklarında yahut operasyonel önemlerini yitirdiklerinde ise arkalarında hiçbir sorumlu bırakmadan ortadan kaybolabiliyorlar.

Bu durum, etkileşimlerinin, dolayısıyla kapladıkları yerin ve önemin bir kısmını bu yeni aktörlere devreden geleneksel medya şirketleri için ise geçerli değil. Örneğin TRT, Associated Press yahut Le Figaro gibi güvenilirliklerini ve logolarının gücünü on yıllara yayılan bir süreçte inşa etmiş kurumlar için, yanıltıcı haber servis etmenin maliyeti çok daha yüksektir. Hitap ettiği kesimle perde arkasından iletişim kuran aktörlerle kıyaslandığında şeffaf, hesap verebilir ve işleyişi daha göz önünde olan bu kurumların tekrar önem kazanma trendinde olduğunu gözlemliyoruz.

Bu çerçevede dünyada ve Türkiye'de kamu da elini taşına altına koyuyor. İletişim Başkanlığı bünyesinde kurulan ve X üzerinden kamuoyunu bilgilendirme görevini ifa eden Dezenformasyonla Mücadele Merkezi, her ay onlarca yanıltıcı içeriği ayıkliyor. Yerel yönetimlerin de benzer bir çaba içinde olduğunu, sınırlı kaynakları oranında

³ Anadolu Ajansı Teyit Hattı. (Erişim: 09.01.2015). *U1 Metro Hattı ile İstanbul Havalimanı arasındaki yürüme mesafesinin 21 dakika olduğu iddiası*. <https://www.aa.com.tr/tr/teyithatti/aktuel/u1-metro-hatti-ile-istanbul-havalimani-arasindaki-yurume-mesafesinin-21-dakika-oldugu-iddiasi-/1815260>.

dezenformasyonu engellemeye çalıştığını görüyoruz. Bu faaliyet, şehir yaşamının sağlıklı akışı için “olmazsa olmaz” önemde bir yere sahip.

Kritik Hizmetler Risk Altında Halkla ilişkilerin yanı sıra, güvenlik, ulaşım planlaması, halk sağlığı, afet yönetimi ve sosyal projelerin devamlılığı gibi konular, yerel yönetimlerin kontrolünü ve sürekliliğini sağlaması gereken stratejik meseleler. Bu alanlar da sosyal medyada yayılabilecek bir dedikodu yahut basit bir komplo teorisi yüzünden sekteye uğrama riskiyle karşı karşıya.

Örneğin yine 6 Şubat depremleri sonrası “Hatay’da salgın hastalıkların önü alınamıyor” başlığıyla sunulan, yahut 2024’ün Ağustos ayında Kocaeli’de maymun çiçeği hastalığı görüldüğünü iddia eden haberler bu kentlerde paniğe neden olmuştu. Yine Hatay’da 2025 yılında zehir ihtiva eden suyun şehir şebekesine karıştığı da öne sürülmüştü. Bu örnekler halkın paniğe sürüklenmesiyle birlikte somut davranış değişikliği tepkileri vermesine neden olabilir. Bu gibi içeriklerin ardından su tüketimi, hastanelere başvuru durumları gibi kalemlerde yoğunluklar yaşanabilir. Bu nedenle belediyelerin de geleneksel

basın toplantılarının yanı sıra dezenformasyonla mücadele cephanelerini çeşitlendirmeleri gerekmektedir. Yerel yönetimlerin, kamu ve özel sektördeki teyit birimleriyle sürekli temas hâlinde olmaları ve sosyal medya iletişim stratejileri geliştirmeleri elzemdir. Her belediyenin, kendilerini ilgilendiren olası afetleri ve krizleri önceden belirlemesi ve bu konuda yaşanabilecek dezenformatif operasyonlara karşı hazırlıklı olması gerekir. Örneğin yabancıların yoğun yaşadığı belediyelerin ırkçı saiklerle yapılacak paylaşımlara, orman barındıran belediyelerin orman yangınları döneminde dolaşıma sokulacak içeriklere yahut tarım üretiminin yoğun olduğu bir belediyenin iklim ve üretim konusunda yayılabilecek yanıltıcı dedikodulara dair hazırlıklı olması, eylem planı bulundurması ve konunun uzmanlarıyla iletişim hâlinde olması gerekmektedir.

“Hazır, Erişilebilir, Şeffaf, Yapıcı”

Bu konuda yerel yönetimlere yol gösterme amacı taşıyan çalışmalar da mevcut. Avustralya’daki Melbourne Üniversitesi ve ABD merkezli Alman Marshall Fonu tarafından, Avustralya Ulusal Üniversitesi’nin, Monash

Üniversitesi’nin, Deakin Üniversitesi’nin ve Victoria Üniversitesi’nin desteğiyle hazırlanan “Şehirde Dezenformasyon Başucu Kitabı” [The Disinformation in the City Playbook] bu çalışmalar arasında en dikkat çekenlerden biri. Yerel yönetimlere “Hazır olun. Erişilebilir olun. Şeffaf olun. Yapıcı olun” mottosunu sunan uzmanlar “Dezenformasyonla başa çıkmanın tek bir yolu yoktur. Sürekli yanıtların, sık sık düşünmenin ve adaptasyonun bir kombinasyonunu gerektirir” cümlesinin altını çiziyor. Çalışmada güvenilir kamu görevlilerinin, güvenilir bilgi akışının ve güvenilir kurumları inşa etmenin önemi vurgulanırken birincil tehdit olarak, tıpkı Dünya Ekonomik Forumu gibi, “toplumsal kutuplaşma ve bölünme riski” öne çıkarılmış. Dezenformasyonun tetiklediği toplumsal bölünmenin, şehri yönetilmesi daha zor hâle getirebileceğine ve yerel yönetimlerin etki gücünü azaltabileceğine dikkat çekilmiş.

Hollanda’dan Filipinler’e, İtalya’dan Endonezya’ya kadar farklı ülkelerden akademisyenler ve uzmanların da katkıda bulunduğu çalışmanın ana prensipleri ise şu 10 başlık altında toplanmış:

⁴ Trijsburg, I., Sullivan, H., Park, E., Bonotti, M., Costello, P., Nwokora, Z., Pejic, D., Peucker, M. & Ridge, W. (2024). *Disinformation in the City: Response Playbook*. The University of Melbourne. https://www.unimelb.edu.au/__data/assets/pdf_file/0006/5060724/Disinformation-in-the-City-Reponse-Playbook_compessed-1.pdf

Birincil olarak yerel yönetimlere güven inşası salık veriliyor. Bunun için şeffaf ve kapsayıcı bir süreç yürütmenin önemi vurgulanıyor. İkinci sırada, dezenformasyonla mücadelenin etkili olması için tarafsızlık ilkesinin önemi aktarılıyor. Üçüncü madde, dezenformasyonun sürekli şekil değiştirerek; yeni yöntem ve biçimlerle karşımıza çıktığına dikkat çekiyor ve bununla mücadele için sürdürülebilir ve yeni durumlara adapte edilebilir yöntemlerin takip edilmesi gerektiğini söylüyor. Dördüncü sırada işbirliklerinin faydası ve gerekliliği vurgulanıyor. Beşinci sırada, dezenformasyonun “bireysel, kurumsal ve toplumsal” etkiler oluşturduğu ve bu üç alanın da boş bırakılmaması gerektiği aktarılıyor. Altıncı sırada dezenformasyonla mücadelenin bireysel demokratik hakları

çiğnememeye dikkat ederek yürütülmesi gereken bir faaliyet olduğu belirtiliyor. Yedinci sırada dezenformasyonla mücadelenin farklı sektör ve alanlarda çeşitlendirilmesinin önemi anlatılıyor. Sekizinci sırada yanıltıcı içerikle mücadelede hız faktörünün öneminden bahsediliyor. Dokuzuncu sırada bu görevin ancak yenilikçi yöntemler kullanılarak cesaretle ifa edilirse başarıya ulaşabileceği belirtiliyor. Son olarak dezenformasyonla mücadelenin tek bir yönteme indirgenemeyeceği; bunun sürekli, üzerinde düşünülmesi gereken, yenilikçi ve adaptif bir süreç olduğu vurgulanıyor.

Raporların yanı sıra Avrupa Birliği gibi uluslararası kurumların, yerel yönetimlerin dezenformasyonla mücadelede ne gibi yöntemlere baş vurabileceğine

dair düzenlediği atölyeler de mevcut. Yine Türkiye’de İletişim Başkanlığı’nın bölgesel ofislerinde yahut bakanlıklarda düzenlenen çalıştay ve etkinliklerde, yerel yönetim temsilcilerini de görüyoruz.

Sonuç olarak dünyanın dört bir yanındaki güvenilir kuruluşların ve uzmanların uyarılarına kulak asmamak, yerel yönetimler gibi çağa ayak uydurmanın sonuçlarını acı bir şekilde yaşayabilecek kurumlar için son derece riskli olacaktır. Dezenformasyonla mücadele gibi kritik stratejik öneme sahip bir alan, ancak bu alanı çok iyi etüd etmiş profesyonellerin faaliyetleriyle yönetilebilir. Yanlış bilginin yayılmasına müsaade etmek yahut yanıltıcı iddialara yanlış tepkiler vermek, hem halkın refahını hem de yerel yöneticilerin kaderini ciddi biçimde etkileyebilir.

İtalya’da Akıllı Kentler: Kentsel Güvenlik İçin Teknolojik İnovasyon

Valeria Giannotta, *Apri International*
Çeviri, ChatGPT 4.0 ile desteklenmiştir.

Son dönemde “akıllı kent” [smart city] kavramı, yalnız kentsel hizmetlerin dijitalleşmesini değil, “vatandaş güvenliği ve emniyeti” gibi kritik boyutları da kapsayacak şekilde evrilmiştir. İtalya’da bazı kentlerin kamu güvenliği, suçun önlenmesi ve acil durum yönetimi hizmetlerine akıllı teknolojileri entegre ederek örnek modeller hâline geldikleri söylenebilir. Gerçekten de, İtalya’daki akıllı kentler, kentsel güvenliği artırmak için ileri teknolojileri benimsemekte ve bu alanda somut sonuçlar elde etmektedir. Akıllı video gözetim sistemleri, merkezi kontrol odaları ve Nesnelerin İnterneti [Internet of Things (IoT)] cihazları aracılığıyla birçok kentte kaza, suç ve riskli durumların azaltılmasında gözle görülür ilerlemeler sağlanmaktadır. Bu alandaki öncü örnekler, diğer kentler için inovasyonun ve

dönüşümün itici gücü olmakta ve böylece Kuzey-Güney arasındaki uçurumun azalmasına katkıda bulunmaktadır. Ancak, bu faydaların ülke çapında yaygınlaştırılabilmesi için mahremiyet, maliyetler ve dijital eşitsizlik gibi sorunların ele alınması gerekmektedir.

Kentsel Güvenlik ve Dijital Teknolojilerin Entegrasyonu

Yeterli güvenlik standartlarının sağlanabilmesi için, akıllı kentlerin kent ortamının gerçek zamanlı takibine ve yönetimine dijital teknolojileri, büyük veriyi, sensörleri ve akıllı ağları entegre etmesi beklenmektedir. Bu kapsamda çalışan başlıca platformlar; yapay zekâ destekli akıllı video gözetim sistemlerini, trafik kontrolünü, acil durum yönetimini, çevresel-kentsel izlemeyi ve dijital altyapıların siber güvenliğini

kapsamaktadır. Bu bağlamda, Milano, Torino, Bologna ve Palermo gibi bazı İtalyan kentleri, trafik akışını analiz etmek ve anormal davranışları tespit etmek amacıyla yapay zekâya dayalı gelişmiş video gözetim sistemleri uygulamaya koymuştur. Bu sistemler, kazalara ve suçlara¹ yönelik önleme ve müdahale kapasitesini artırarak kent alanlarının etkili biçimde izlenmesine imkân tanımaktadır.

Ayrıca, kontrol odalarına [control rooms] ve veri entegrasyonuna dayalı güvenlik sistemlerinin etkinliğinin kanıtlanmasıyla birlikte bu tür sistemlerin kullanımı giderek yaygınlaşmaktadır. Bu sistemler, çeşitli sensörlerden ve izleme sistemlerinden gelen bilgileri merkezileştirmek üzere tasarlanmıştır. Geçmişte yaygın suç oranlarıyla bilinen Palermo’da kurulan kontrol

¹ Citynext. (13 Ocak 2015). *Evoluzione delle smart cities in Italia nel 2024: Progresso tecnologico e sfide future*. <https://citynext.it/2025/01/13/evoluzione-delle-smart-cities-in-italia-nel-2024-progresso-tecnologico-e-sfide-future/>

odası, bugün mükemmel bir örnek olarak değerlendirilmektedir. Bu kontrol odası; kentteki hareketliliği, çevresel koşulları ve güvenlik durumunu anlık olarak izlemekte, böylece kolluk kuvvetlerinin zamanında müdahalesine olanak sağlamaktadır. Ayrıca, bu sistemin ısıya duyarlı termografik izleme sistemleriyle, itfaiye ve sivil savunma birimleriyle entegrasyonu sayesinde, orman yangınlarında ciddi bir azalma sağlanmıştır²: 2023 yılında 726 olan yangın sayısı, 2024'te 275'e düşmüştür.

Kent güvenliği açısından bir diğer önemli unsur ise IoT sensörleridir. Sokak lambalarına, trafik lambalarına ve çöp kutularına yerleştirilen bu cihazlar sayesinde yangınlar, anormal sesler ya da hava kirliliği seviyeleri tespit edilerek hızlı

müdahaleler sağlanmaktadır. Bu çevresel sensörler ve internet destekli cihazlar, kentteki çeşitli parametrelerin anlık olarak izlenmesini mümkün kılmaktadır. Milano'da "Milano Metropol Güvenlik Projesi" kapsamında trafiği, otoparkları ve yaya geçitlerini izlemek üzere 132 IoT cihazı yerleştirilmiştir. Resmî verilere göre, bu cihazlar sayesinde 2019-2021 yılları arasında trafik kazalarında %16, can kayıplarında %18 ve yaralanmalarda %20 oranında azalma sağlanmıştır³. Dolayısıyla, yeni teknolojilerin güvenlik açısından ciddi etkileri olduğu açıkça görülmektedir.

Aynı zamanda yasa dışı atık bırakma ve sahtecilikle mücadele konusunda da önemli adımlar atılmıştır: Palermo'da 870 gözetim faaliyeti gerçekleştirilmiş, 392 para cezası kesilmiş ve 9.010 ihlal, video gözetim kameraları

aracılığıyla tespit edilmiştir⁴. Kentsel denetim sistemleri sayesinde trafik izleme, kaza önleme ve suçların ya da riskli durumların tespiti iyileştirilmiştir. Bu gelişmelerin kentsel güvenlik üzerindeki etkisi oldukça somuttur.

Bir diğer örnek olan Milano akıllı güvenlik konusunda en ileri kentlerden biridir. Şehir, plakaları tanıyan akıllı kameralar ve riskli bölgeleri öngören yazılımlar içeren geniş bir kamera ağına sahiptir. Bolonya da vatandaşların anlık bildirim yapabildiği uygulamalarla dijital kontrolü birleştiren "Katılımcı Güvenlik" projesi ile örnek bir güvenlik yönetimi modeli sunmaktadır. Güney İtalya'da ise Palermo'nun yanı sıra Bari, entegre gözetim, trafik yönetimi ile okul, park ve turistik alanlara yakın yerlerdeki güvenlik uygulamalarıyla öne çıkmaktadır.

² Comune di Palermo. (26 Ekim 2024). *Sicurezza urbana e controllo del territorio attraverso il potenziamento dei servizi della Polizia Municipale di Palermo: 1 200 servizi in più con le risorse del Fondo per la sicurezza urbana del Ministero dell'Interno*. <https://www.comune.palermo.it/novita/sicurezza-urbana-e-controllo-del-territorio-attraverso-il-potenziamento-dei-servizi-della-polizia-municipale-di-palermo-1200-servizi-in-pia-con-le-risorse-del-fondo-per-la-sicurezza-urbana-del-ministero/>

³ Città Metropolitana di Milano. (5 Ekim 2022). *Progetto Sicurezza Milano Metropolitana: dal 2019 -16 % di incidenti, -18 % di morti e -20 % di feriti*. Città Metropolitana di Milano. <http://www.cittametropolitana.mi.it/portale/news/comunicati/Progetto-Sicurezza-Milano-Metropolitana-dal-2019-16-di-incidenti-18-di-morti-e-20-di-feriti/>

⁴ Comune di Palermo. (23 Ekim 2024). *Sicurezza urbana e controllo del territorio attraverso il potenziamento dei servizi della Polizia Municipale di Palermo: 1 200 servizi in più con le risorse del Fondo per la sicurezza urbana del Ministero dell'Interno*. Comune di Palermo. <http://www.comune.palermo.it/novita/sicurezza-urbana-e-controllo-del-territorio-attraverso-il-potenziamento-dei-servizi-della-polizia-municipale-di-palermo-1200-servizi-in-pia-con-le-risorse-del-fondo-per-la-sicurezza-urbana-del-ministero/>

En Büyük Zorluk Olan Eşitsizlik ve Uçurum

İtalya'daki akıllı kentler, ileri teknolojilerin entegrasyonu sayesinde kentsel güvenlikte büyük gelişmeler sağlanabileceğini göstermektedir. Ancak tüm bu ilerlemelere rağmen, kentsel güvenlik alanında hâlâ önemli bazı zorluklar söz konusudur. Bir yandan kamera ve sensörlerin yoğun kullanımı, vatandaşların mahremiyetinin korunmasıyla ilgili tartışmaları gündeme getirirken, diğer yandan teknolojilerin maliyeti önemli bir husus olarak öne çıkmaktadır. Gelişmiş altyapıların uygulanması önemli yatırımlar gerektirmekte, bu yatırımlar da özellikle yerel yönetimler için sürdürülebilir olmaktan uzak olabilmektedir.

Ayrıca dijitalleşmenin artması, siber saldırı risklerini de beraberinde getirmektedir. Bunun yanında, tüm vatandaşların akıllı kentlerin sunduğu hizmetlerden eşit düzeyde yararlanmasını engelleyen dijital uçurum [digital gap] da dikkate alınması gereken bir konudur. Güney İtalya genelinde uygun altyapı eksikliği gibi

eşitsizlikler [dividing] hâlâ sürmektedir. Son yıllarda İtalya'da akıllı kentlerin gelişimine yönelik ilgi artmış olsa da, Kuzey-Güney ayrımı hâlâ görmezden gelinemeyecek bir gerçek olarak karşımızda durmaktadır. 2024 yılına ait Şehir Vizyon Puanı'na [City Vision Score] göre, Milano İtalya'nın en "akıllı" kenti olarak öne çıkarken, ilk 10 "akıllı belediye" listesinde Güney'den hiçbir kent yer almamaktadır⁵.

Buna karşın, Güney İtalya'daki birçok kent, aradaki uçurumu kapatmak ve güvenliği, yaşam kalitesini, çevresel sürdürülebilirliği ve toplumsal kapsayıcılığı teknoloji aracılığıyla artırmak amacıyla önemli adımlar atmaktadır. Palermo ve Bari gibi kentlerin yürüttüğü hedefli yatırımlar, kamu-özel sektör işbirlikleri ve vatandaş katılımını içeren girişimler, bu uçurumu kapatma yönündeki kararlılığı açıkça göstermektedir.

Sonuç

Güvenlik ve yeniliğin herkes için bir hak hâline gelmesini sağlamak, bugün İtalya'nın öncelikli hedefi olmalıdır. Orta vadede mevcut zorluklar,

kamu ve özel sektör arasında daha güçlü ortaklıklar kurulmasına, yeni mesleki becerilerin geliştirilmesine ve daha yaygın bir toplumsal kapsayıcılığın teşvik edilmesine vesile olabilir. Gerçekten de, İtalya'daki akıllı kentler, kentsel güvenlik kavramını yeniden tanımlamakta; bu tanımda teknolojik entegrasyon, kurumsal işbirlikleri ve sivil katılım ön planda yer almaktadır. Bu yaklaşım, yaşam kalitesini artırmayı ve daha dayanıklı, güvenli ve kapsayıcı kentler yaratmayı amaçlamaktadır.

Kentlerin güvenlik adına teknolojiyi ne kadar hızlı entegre ettiğini göz önünde bulundurursak, İtalyan akıllı kentlerinin Avrupa düzeyinde örnek alınabilecek modeller hâline gelmesi mümkündür. Yukarıda sözü edilen örneklerde, yerel yönetimler, üniversiteler, kolluk kuvvetleri ve teknoloji şirketleri arasında kurulan koordinasyon etkili olmuştur. Bu bağlamda, İtalya hem kent inovasyonu açısından bir laboratuvar işlevi görebilir hem de fiziksel ve dijital güvenlik arasında bir köprü oluşturabilir.

⁵ Sky TG24. (23 Ekim 2024). *Città più smart d'Italia, Milano è al primo posto: la classifica del City Vision Score*. Sky TG24. <https://tg24.sky.it/lifestyle/2024/10/23/citta-smart-italia-milano-classifica>

Smart Cities in Italy: Technological Innovation for Urban Security

Valeria Giannotta, *Apri International*

Recently, the concept of “smart city” has evolved beyond the simple digitalization of urban services by increasingly including crucial dimensions such as “citizen safety and security”. It would not be wrong to assert that in Italy some cities are becoming models for the integration of intelligent technologies at the service of public security, crime prevention and emergency management. Indeed, the Italian smart cities are progressively adopting advanced technologies to improve urban security with concrete results in several areas. Through the use of intelligent video surveillance, centralized control rooms and Internet of Things (IoT) devices, several cities are achieving tangible results in reducing accidents, crimes and risk situations. The pioneering cases arise as a driving force to innovation and change for

other cities; thus, contributing to reducing the North-South divide. However, addressing the challenges related to privacy, costs and digital divide would be essential in extending these benefits at national level.

Urban Security and Digital Technologies Integration

To ensure adequate safety and security standards, smart cities are increasingly called to integrate digital technologies, big data, sensors and intelligent networks in the real-time monitoring and management of the urban environment. The main platforms refer to intelligent video surveillance with AI; traffic control and emergency management; environmental and urban monitoring; cybersecurity of digital infrastructures. In this regard, some Italian cities,

such as Milan, Turin, Bologna and Palermo have implemented advanced video surveillance systems pivoting on artificial intelligence with the aim to analyze traffic flows and detect anomalous behavior. Those systems would allow effective monitoring of urban areas, by improving prevention and response to accidents and crimes.¹

Furthermore, as security systems based on control rooms and data integration prove to be effective, they are increasingly widespread. These are designed to centralize information from different sensors and monitoring systems. The control room implemented in Palermo, a city unfortunately known for its history of widespread crime, today can be defined as a model of excellence. The control room monitors mobility, environment

¹Citynext. *Evoluzione delle smart cities in Italia nel 2024: Progresso tecnologico e sfide future.*

<https://citynext.it/2025/01/13/evoluzione-delle-smart-cities-in-italia-nel-2024-progresso-tecnologico-e-sfide-future/>

and safety in real time, facilitating timely intervention of law enforcement. Furthermore, it has also contributed to a significant reduction in forest fires, going from 726 in 2023 to 275 in 2024, thanks to thermographic monitoring and collaboration with the Fire Brigade and Civil Protection.² Urban sensors are other crucial factors for urban safety as the installation of IoT (Internet of Things) in street lamps, traffic lights and garbage bins allows the detection of fires, abnormal sounds or pollution levels; hence, ensuring rapid interventions. As a matter of fact, the use of internet devices and environmental sensors aims at the real-time monitoring of various urban parameters. In Milan, along with the "Milan Metropolitan Security Project", 132 IoT

devices were installed to monitor traffic, parking areas and pedestrian crossings. According to official data, those devices recorded a 16% reduction of road accidents, 18% of deaths and 20% of injuries between 2019 and 2021.³ Therefore, there is significant evidence that the use of new technologies has a crucial impact in terms of safety. At the same time, important efforts have also been recorded in the field of counterfeiting illegal abandonment of waste: in Palermo, 870 surveillance activities have been carried out, with 392 contested sanctions and 9,010 violations ascertained via video surveillance cameras⁴. Throughout territorial control systems the monitoring of traffic and accidents prevention are improving, together with a better

detection of crimes and risk situations. The impact on the overall city safety is therefore tangible. In general terms, however, Milan is among the most advanced cities in terms of smart security: the installation of an extensive network of intelligent cameras with license plate recognition and predictive software for identifying risky areas is the flagship of its effective security system. Along with its "participatory security" project, which integrates digital control with the involvement of citizens via apps for real-time reporting, Bologna is another golden example of security management. In the South of Italy, beside Palermo, Bari stands out for its "urban security" approach pivoting on integrated surveillance with traffic management and security near schools, parks and tourist areas.

² Comune di Palermo. *Urban security and territorial control through the reinforcement of the Palermo Municipal Police services: 1,200 additional services with the resources from the Ministry of Interior's Urban Security Fund*. Comune di Palermo.
<https://www.comune.palermo.it/novita/sicurezza-urbana-e-controllo-del-territorio-attraverso-il-potenziamento-dei-servizi-della-polizia-municipale-di-palermo-1200-servizi-in-pia-con-le-risorse-del-fondo-per-la-sicurezza-urbana-del-ministero/>

³ Città Metropolitana di Milano. (2022, October 25). *Progetto Sicurezza Milano Metropolitana: dal 2019 -16% in accidents, -18% in deaths, and -20% in injuries*. Città Metropolitana di Milano.
<http://www.cittametropolitana.mi.it/portale/news/comunicati/Progetto-Sicurezza-Milano-Metropolitana-dal-2019-16-di-incidenti-18-di-morti-e-20-di-feriti/>

⁴ Comune di Palermo. (2024, October 23). *Urban security and territorial control through the reinforcement of the Palermo Municipal Police services: 1,200 additional services with the resources from the Ministry of Interior's Urban Security Fund*. Comune di Palermo.
<https://www.comune.palermo.it/novita/sicurezza-urbana-e-controllo-del-territorio-attraverso-il-potenziamento-dei-servizi-della-polizia-municipale-di-palermo-1200-servizi-in-pia-con-le-risorse-del-fondo-per-la-sicurezza-urbana-del-ministero>

Gap and Dividing: The Greatest Challenges

To some extent, Italy's smart cities show how the integration of advanced technologies can significantly improve urban safety and security. Despite the progress, the development of urban security presents some significant challenges. On the one hand, the massive use of cameras and sensors raises issues on the protection of citizens' privacy, while the cost of technologies is another factor to consider. The implementation of advanced infrastructures, indeed, requires significant investments, which are often difficult to sustain especially for local administrations. Moreover, greater digitalization entails greater risks of cyber attacks. Nevertheless, the digital divide is a non-secondary as currently not all citizens have equal access to technologies to fully benefit from the services offered by the smart cities. Overall in the South, gaps in terms of adequate infrastructure still persist. Although in recent years Italy has witnessed a growing

attention towards the development of smart cities, the North - South divide is a non-negligible fact. According to the City Vision Score 2024, Milan is confirmed as the smartest city in Italy, followed by other northern cities. In the top 10 of "smart" municipalities, there is no city from the South.⁵ However, several cities in the South of Italy are making significant efforts to bridge the gap and advance towards the smart city model with the aim of improving the security and the quality of urban life through innovative technologies, the promotion of environmental sustainability and social inclusion. The initiatives undertaken by cities such as Palermo and Bari, through targeted investments, collaboration between public and private entities, and also the active participation of citizens, prove a concrete and genuine commitment to bridging this gap.

Conclusion

Working to ensure that security and innovation are a right for all is the main objective that Italy must

pursue today. In the medium term, the current challenges may arise as a pushing factor for the promotion of partnership agreements and closer collaborations between the public and private sectors, also aiming at developing new professional skills and promoting increasingly widespread social inclusion. The Italian smart cities are indeed redefining the concept of urban security, focusing on integrated technologies, institutional collaboration and civic participation. This approach aims to improve the quality of life and to create more resilient, safe and inclusive cities. Given the rapidity of how cities are integrating technologies for the sake of security, there is room to believe that the Italian smart cities can arise as a model to be replicated at European level. In the above-mentioned cases, the coordination between local authorities, universities, law enforcement and technology companies has been effective; thus, Italy may elevate itself as a laboratory of innovation in the urban context and as a bridge between physical and digital security.

⁵ Sky TG24. (2024, October 23). *Italy's smartest cities: Milan ranks first in the City Vision Score ranking*. Sky TG24. <https://tg24.sky.it/lifestyle/2024/10/23/citta-smart-italia-milano-classifica>

Su Güvenliği ve Şehirler

Tuğba Evrim Maden, Dr. *Türkiye Su Enstitüsü (SUEN) Politika Geliştirme Koordinatörü*

Su, yalnızca hayati bir yaşam kaynağı değil, aynı zamanda gıda ve enerji üretimi, ulaşım, atık yönetimi, sanayi gelişimi gibi birçok ekolojik ve sosyal gelişmeleri destekleyen temel bir doğal kaynaktır. Ancak dünya genelinde su kaynakları hem coğrafi olarak eşit dağılmamış hem de kalite ve miktar açısından çeşitli sorunlarla karşı karşıyadır.

Su, küresel yaşam döngüsünün merkezinde yer alır. Artan dünya nüfusu, hızla gelişen sanayi faaliyetleri ve yaygın şehirleşme; beraberinde artan atık miktarıyla birlikte doğal kaynaklar üzerindeki baskıyı daha da artırmaktadır. Özellikle karbon salımlarındaki artış, küresel iklim sisteminde belirgin değişimlere yol açmakta ve bu da su kaynaklarını ciddi biçimde tehdit etmektedir. İklim değişikliği, 21. yüzyılın en kritik çevresel sorunlarından biri olarak değerlendirilmektedir ve su döngüsü ile canlı yaşamı üzerinde derin etkiler yaratmaktadır.

Dünya yüzeyindeki toplam su hacminin yaklaşık 1.386 milyon km³ olduğu tahmin

edilmektedir. Ancak bu miktarın yalnızca %2,5'i tatlı sudur ve bu da yaklaşık 35,2 milyon km³'e karşılık gelmektedir. Bu tatlı suyun %68,7'si buzullarda, %30,1'i yer altı sularında, yalnızca %0,4'ü yüzey ve atmosferik kaynaklarda bulunmaktadır. Bu yüzeysel kısmın bile büyük çoğunluğu göllerde, bataklıklarda ve toprak neminde yer alırken, nehirler ve atmosferdeki tatlı su oranı oldukça düşüktür. Dolayısıyla, ekonomik olarak erişilebilir tatlı su miktarı oldukça sınırlıdır ve daha önce belirtildiği gibi bu kaynakların dünya üzerindeki dağılımı da eşit değildir.

Küresel ölçekte su tüketim oranı, nüfus artış hızının yaklaşık iki katı oranında yükselmektedir. Mevcut eğilimlerin devam etmesi durumunda, 2050 yılı itibarıyla yaklaşık 3 milyar insanın su stresi yaşayan bölgelerde yaşayacağı öngörülmektedir.

Sanayi devrimi sonrası hız kazanan karbon salımı ve insan faaliyetleri, küresel iklim sisteminde ciddi değişikliklere yol açmaktadır. İklim değişikliği, kar yağışı, yağış

miktarı, buharlaşma, yer altına süzülme ve toprak nemi gibi hidrolojik döngünün tüm bileşenlerini etkilemekte ve su kaynakları üzerinde derinlemesine olumsuz etkiler oluşturmaktadır.

21.yüzyılın en belirleyici krizlerinden biri, küresel su güvenliğidir. Bu kriz, özellikle şehirlerde daha karmaşık ve çok boyutlu bir şekilde ortaya çıkmaktadır. Şehirler, yüksek nüfus yoğunluğu, artan su talebi, çevresel bozulma ve iklim değişikliğinin etkileriyle suya erişim ve sürdürülebilir su yönetimi açısından önemli zorluklarla karşı karşıyadır.

Su güvenliği, son yıllarda küresel politika gündeminin merkezine oturmuş; suyun niceliksel, niteliksel ve erişimsel yönlerini kapsayan çok boyutlu bir kavram olarak tanımlanmaktadır. Bu kavram, yalnızca içme suyu erişimini değil; tarım, enerji, ekosistem sağlığı ve sosyal istikrar gibi alanlardaki etkileriyle birlikte değerlendirilmelidir. Bu çerçevede, su güvenliği kavramı literatürde farklı kurum ve araştırmacılar tarafından çeşitli boyutlarıyla tanımlanmaktadır. Kavramın

kapsamı yalnızca fiziksel su erişimi ile sınırlı kalmamakta, aynı zamanda sürdürülebilir kalkınma, yönetim, ekosistem bütünlüğü ve afet risklerinin yönetimi gibi çok boyutlu unsurları da içermektedir.

Birleşmiş Milletler-Su (UN-Water), su güvenliğini “sürdürülebilir kalkınma, insan refahı ve barış için kabul edilebilir kalitede ve yeterli miktarda suya her bireyin fiziksel ve ekonomik olarak erişimini; suyla ilişkili risklere (örneğin sel ve kuraklıklar) karşı korunmayı ve sağlıklı ekosistemlerin devamlılığını güvence altına alan durum” olarak tanımlamaktadır.¹ Bu tanım, su güvenliğini hem insan hakları hem de çevresel sürdürülebilirlik çerçevesinde ele almaktadır.

Kürsel Su Ortaklığı (Global Water Partnership-GWP) ise su güvenliği kavramına daha çok yönetim temelli bir yaklaşım getirmektedir. GWP’ye göre su güvenliği, “toplumların su kaynaklarını sürdürülebilir kalkınma, insan refahı ve ekosistemlerin korunması amacıyla güvenli, yeterli, kabul edilebilir, fiziksel ve ekonomik olarak erişilebilir şekilde

yönetme kapasitesine sahip olması”dır.² Bu yaklaşım, suyun yönetimini teknik bir mesele olmanın ötesinde kurumsal kapasiteyle doğrudan ilişkilendirmektedir.

Hoekstra, Buurman ve van Ginkel³, su güvenliğini dört temel boyutta değerlendirmektedir: refah artışı, sosyal eşitlik, uzun vadeli sürdürülebilirlik ve suyla ilişkili risklerin azaltılması. Onlara göre su güvenliği, bu dört eksenin dengeli biçimde gözetildiği, çok katmanlı bir yönetim ve planlama süreci olarak ele alınmalıdır.

Buna karşılık, Grey ve Sadoff⁴, daha dar kapsamlı ve risk temelli bir yaklaşımla su güvenliğini, “kabul edilebilir düzeyde suya ilişkin risklerin yönetilebildiği ve güvenilir su hizmetlerinin sağlanabildiği durum” olarak tanımlamaktadır. Bu tanım, özellikle belirsizlik ve değişkenliklerin yüksek olduğu bölgelerde su hizmetlerinin güvenli biçimde sağlanmasına odaklanmaktadır.

Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) ise su güvenliğini tarımsal üretim bağlamında ele alarak, “yeterli

miktarda ve kalitede suyun, mevcut ve gelecekteki gıda üretimi, ekonomik faaliyetler, insan sağlığı ve çevresel sürdürülebilirlik için güvence altına alınması durumu” şeklinde tanımlamaktadır.⁵

Son olarak, UNESCO’nun (2023) yayımladığı “Water Security and Cities” başlıklı raporda, su güvenliği Entegre Kentsel Su Yönetimi (Integrated Urban Water Management-IUWM) perspektifiyle değerlendirilmekte; sadece arz ve talep dengesine değil, aynı zamanda yönetim kapasitesi, katılımcılık ve iklim değişikliğine karşı direnç gibi unsurlara da odaklanılmaktadır. Bu yaklaşım, özellikle şehirlerin iklim risklerine karşı daha dayanıklı ve sürdürülebilir hâle getirilmesinde su güvenliği kavramının stratejik önemini vurgulamaktadır.

Genel anlamda su güvenliği tanımı; suya erişim (miktar ve kalite açısından yeterlilik), suyun sürdürülebilir kullanımı, suya ilişkin afet risklerine karşı direnç, ekosistem hizmetlerinin korunması ve su yönetiminde katılımcılık ve kapsayıcılığı kapsayan bütünsel bir çerçeve sunmaktadır.

¹ UN-Water. (2013). *Water security and the global water agenda*. Hamilton, Canada: United Nations University Institute for Water, Environment and Health (UNU-INWEH).

² Global Water Partnership (GWP). (2000). *Towards water security: A framework for action*. Stockholm: GWP.

³ Hoekstra, A. Y., Buurman, J., & van Ginkel, K. C. H. (2018). Urban water security: A review. *Environmental Research Letters*, 13(5), 053002. <https://doi.org/10.1088/1748-9326/aaba52>

⁴ Grey, D., & Sadoff, C. W. (2007). Sink or swim? Water security for growth and development. *Water Policy*, 9(6), 545–571. <https://doi.org/10.2166/wp.2007.021>

⁵ FAO. (2015). *Towards a water and food secure future*. Rome: Food and Agriculture Organization of the United Nations.

Kentler, su güvenliği açısından farklı bir bağlam sunmaktadır. Birçok şehir, su ihtiyacını kendi sınırları dışından karşılamak zorundadır. Hoekstra ve arkadaşları⁶, şehirlerin suya erişimlerinin yalnızca teknik altyapıyla değil; yönetim, sosyoekonomik eşitsizlikler ve iklimsel koşullarla da şekillendiğini vurgulamaktadır.

Dünya genelinde, su kaynaklarının kalite ve miktar açısından giderek yetersiz hâle gelmesi, su güvenliğini tehdit etmektedir. Tarımsal su kullanımı, toplam tatlı su kullanımının %70-75'ini oluşturmaktadır.⁷ Aynı zamanda hızlı kentleşme ve plansız altyapı gelişimi, su kaynakları üzerinde baskı yaratmaktadır.

Su güvenliği; kentlerdeki üç temel sorun üzerinden tanımlanmaktadır: “çok az su, çok fazla su, çok kirli su”. Su kıtlığı, sel riskleri ve su kirliliği şehirlerde iç içe geçmiştir. Özellikle kentlerin yoksul mahallelerinde bu kırılganlık daha belirgindir. São Paulo gibi şehirlerde yeterli yağış olmasına rağmen kötü altyapı nedeniyle su kesintileri yaşanmaktadır.⁸

Su altyapısı yalnızca teknik bir mesele değildir, aynı zamanda yönetimsel kapasite, finansal kaynaklara erişim, sosyal eşitlik ve halk sağlığı ile doğrudan ilişkilidir. Gelişmiş altyapıya sahip Dubai, doğal olarak su fakiri bir coğrafyada yer alsa da güçlü finansal kaynakları ve ileri teknolojileri sayesinde su güvenliğini sağlayabilmektedir.

Türkiye’de su ve kanalizasyon idarelerinin (SUKİ’ler) performansını karşılaştırmalı olarak değerlendiren ve 2022 yılında yayımlanan su ve kanalizasyon idareleri arasında Mukayeseli Performans Değerlendirme Raporu⁹, kentsel su güvenliği bağlamında dikkat çeken birçok yapısal ve kurumsal soruna ışık tutmaktadır. Rapora göre, içme suyu şebekesinde ortalama su kayıp oranı %40 olup, bu oran bazı idarelerde %60’ın üzerindedir. Fiziksel ve idari su kayıpları, yalnızca ekonomik bir kayıp değil, aynı zamanda ciddi bir kaynak yönetimi sorunu yaratmaktadır. Enerji giderlerinin bütçedeki payı ortalama %20 olup, bu da su hizmetlerinin maliyet yapısında önemli bir baskı unsurudur. Veriye dayalı yönetim konusunda ise hâlâ ciddi açıklar mevcuttur: içme

su şebekesinin yalnızca %58’i Coğrafi Bilgi Sistemlerine aktarılmışken, arıtma tesislerinin otomasyon oranı %40 seviyesindedir. Bu durum, su güvenliğinin sadece kaynak temini ve altyapı yatırımlarıyla değil, aynı zamanda verimlilik, dijitalleşme, şeffaflık ve performans odaklı yönetim ilkeleriyle desteklenmesi gerektiğini göstermektedir.¹⁰

İklim değişikliği, şehirlerdeki su güvenliğini hem arz hem talep yönlü tehdit etmektedir. Şiddetli yağışlar, kuraklıklar ve sıcak hava dalgaları hem su altyapısını hem de halk sağlığını olumsuz etkilemektedir. Bu nedenle, kentlerin iklim adaptasyon planları içinde su yönetimi merkezî bir yere sahip olmalıdır.¹¹

Su güvenliğinin şehirlerde sağlanmasında geleneksel su temini odaklı yaklaşımlar artık yetersiz kalmakta; doğa ile uyumlu, çok katmanlı stratejilere duyulan ihtiyaç artmaktadır. Bu bağlamda “suya duyarlı şehirler” yaklaşımı, suyun yalnızca bir tüketim unsuru değil; aynı zamanda ekolojik, sosyal ve ekonomik bir değer olarak yönetilmesini öngörmektedir.¹² Şehirlerin iklim

⁶ 2018

⁷ Harmel vd., 2020

⁸ Hoekstra vd., 2018

⁹ SUEN. (2022). *Mukayeseli Performans Değerlendirmesi Ana Raporu*. Türkiye Su Enstitüsü (SUEN). İstanbul. ISBN: 978-625-8451-43-6.

¹⁰ Ibid.

¹¹ Harmel vd., 2020

¹² SUEN. (2021). *Suya duyarlı şehirler* (Haz. Hayriye Eşbah Tunçay). Türkiye Su Enstitüsü (SUEN). İstanbul. ISBN: 978-605-7599-

değişikliği, sel ve kuraklık gibi şoklara karşı direnç kazanabilmesi için yeşil altyapı çözümleri -yağmur bahçeleri, geçirgen yüzeyler, çatı bahçeleri, biyolojik hendekler gibi sürdürülebilir kentsel drenaj sistemleri- kritik önem taşımaktadır. Bu sistemler yalnızca yüzey akışını azaltmakla kalmaz; aynı zamanda karbon tutumu, hava kalitesinin iyileştirilmesi, mikroklimanın düzenlenmesi gibi birçok ekosistem hizmetini destekler. Sünger şehirler yaklaşımı ise suyu tehdit değil, entegre edilecek bir kaynak olarak ele alır. Suya adapte olan bu şehirler, gri ve yeşil altyapıyı birlikte kullanarak afet risklerini azaltmakta ve su kaynaklarının sürdürülebilir yönetimini mümkün kılmaktadır.¹³

Su güvenliğini sağlamak için tekil teknik çözümler yeterli değildir. Hoekstra ve arkadaşları¹⁴, su güvenliği konusunda bütüncül, çok disiplinli bir yaklaşıma ihtiyaç duyulduğunu belirtmektedir. Mühendislik çözümleri kadar kamu politikaları, sosyal bilimler ve ekonomi disiplinlerinin işbirliği, özellikle

kentsel su güvenliğinin başarısı için gereklidir.

Su güvenliği, yalnızca kaynak arzı değil; sanitasyon, atık su yönetimi ve halk sağlığıyla entegre bir sistem olarak ele alınmalıdır. Küresel ölçekte evsel atık suların büyük bölümü arıtılmadan doğaya bırakılmaktadır. Bu durum, su kaynaklarının kalitesini düşürmekte ve bulaşıcı hastalık riskini artırmaktadır. Atık suyun arıtılarak yeniden kullanımı, alternatif su kaynağı yaratmanın yanı sıra enerji geri kazanımı ve tarımda verimliliğin artırılması gibi çok yönlü faydalar sunmaktadır. Su hizmetlerinde eşit erişim, kapsayıcı yönetim ve topluluk katılımı ise özellikle kırılgan gruplar için su güvenliğinin sürdürülebilirliği açısından kritik önemdedir.¹⁵

Bu çok boyutlu yaklaşıma paralel olarak Türkiye Cumhuriyeti Tarım ve Orman Bakanlığı da 2023 yılında “Su Verimliliği Seferberliği”ni başlatarak su güvenliği konusunda önemli bir adım atmıştır. Bakanlık, özellikle kentsel su kullanımında verimliliğin artırılması, altyapı

iyileştirmeleri, kaçakların önlenmesi, gri suyun yeniden kullanımı, peyzaj sulamalarında akıllı sistemlerin teşviki ve toplumsal farkındalık kampanyalarıyla suyun etkin kullanımını teşvik etmektedir. Bu girişim, su güvenliğini sağlama yolunda sadece arzı artırmaya değil, talebi yönetmeye de odaklanan önemli bir politika hamlesi olarak dikkat çekmektedir.¹⁶

Yağmur suyu hasadı, ileri arıtma teknolojileri ve kamu bilinci oluşturma kampanyalarıyla kentin su kaynakları sürdürülebilir şekilde yönetilmektedir. Benzer şekilde UNESCO’nun 2023 tarihli raporunda, Entegre Kentsel Su Yönetimi (IUWM) yaklaşımının bu başarılarda belirleyici olduğu vurgulanmaktadır.¹⁷

Türkiye’de özellikle büyükşehirlerde, su güvenliği sorunları giderek artmaktadır. Hızlı göç, artan su talebi ve iklim değişikliği etkileriyle İstanbul, Ankara, İzmir gibi şehirlerde su kaynakları baskı altındadır. Yeraltı suyu kullanımı artarken, yağmur

¹³ Ibid.

¹⁴ 2018

¹⁵ Mishra, A. K. (2022). Addressing water security and sanitation goals in the light of SDG 6: Challenges and opportunities. *Environmental Sustainability*, 5(3), 265-275. <https://doi.org/10.1007/s42398-022-00246-5>

¹⁶ T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı. (2023). *Su Verimliliği Seferberliği: Kentsel Su Verimliliği*. <https://www.suverimliliği.gov.tr/kentsel-su-verimliliği/>

¹⁷ UNESCO. (2023). *Water security and cities: Integrated urban water management*. Paris: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000388100>

suyu hasadı ve gri suyun yeniden kullanımı gibi sürdürülebilir uygulamalara daha fazla ihtiyaç duyulmaktadır.

Bu bağlamda çeşitli politika önerileri sunulabilir. İlk olarak, şehir ölçekli, tehlike-maruz kalma-kırılabilirlik çerçevesi kullanılarak kentsel su risk haritaları oluşturulmalıdır. Belediyelerin, bölgesel ve ulusal kurumlarla eşgüdüm içinde çalıştığı çok katmanlı yönetim

modelleri benimsenmelidir. Su altyapısına yapılacak yatırımlar sosyal eşitsizlikleri azaltacak şekilde planlanmalı ve halkın aktif katılımı teşvik edilmelidir. IUWM yaklaşımı bu süreci destekleyecek kapsamlı bir çerçeve sunmaktadır. IUWM'nin politika geliştirme, izleme ve kapasite geliştirme konularında etkili olduğunu belirtmektedir UNESCO.¹⁸

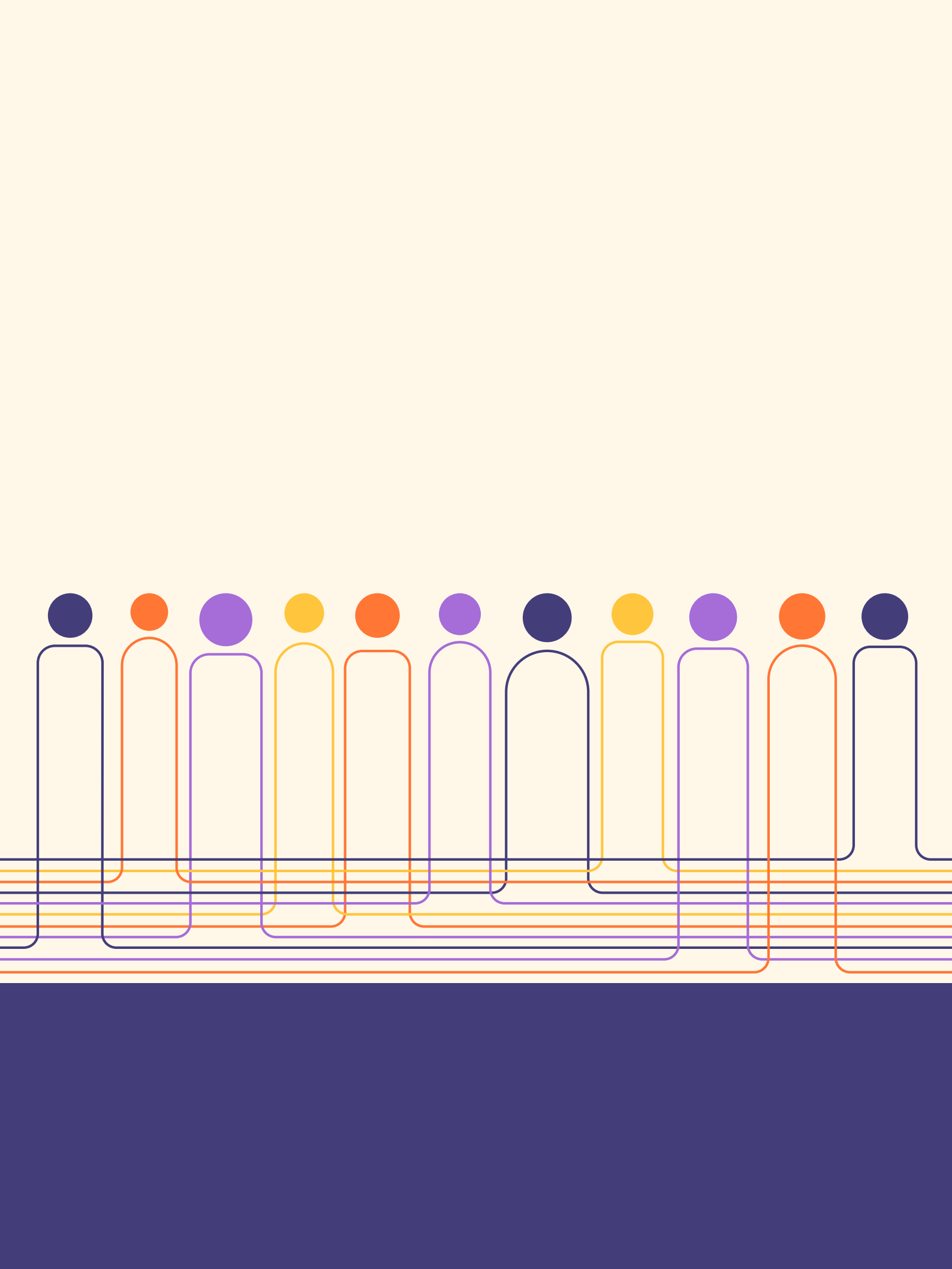
Sonuç olarak, su güvenliği şehirlerin sürdürülebilir geleceği

için kritik bir alandır. Teknik, ekonomik ve yönetsimsel boyutlarıyla bütüncül bir yaklaşıma ihtiyaç duyulmaktadır. Artan nüfus, değişen iklim ve sınırlı su kaynakları karşısında şehirlerin dirençli, adil ve sürdürülebilir su sistemleri inşa etmesi gerekmektedir. IUWM gibi entegre modellerin benimsenmesi ve küresel iyi uygulamaların dikkate alınması, bu yolda atılacak en sağlam adımlardan biridir.

¹⁸ 2023

Kaynaklar

- FAO. (2015). *Towards a water and food secure future*. Rome: Food and Agriculture Organization of the United Nations.
- Global Water Partnership (GWP). (2000). *Towards water security: A framework for action*. Stockholm: GWP.
- Grey, D., & Sadoff, C. W. (2007). Sink or swim? Water security for growth and development. *Water Policy*, 9(6), 545-571. <https://doi.org/10.2166/wp.2007.021>
- Hoekstra, A. Y., Buurman, J., & van Ginkel, K. C. H. (2018). Urban water security: A review. *Environmental Research Letters*, 13(5), 053002. <https://doi.org/10.1088/1748-9326/aaba52>
- Mishra, A. K. (2022). Addressing water security and sanitation goals in the light of SDG 6: Challenges and opportunities. *Environmental Sustainability*, 5(3), 265-275. <https://doi.org/10.1007/s42398-022-00246-5>
- SUEN. (2021). *Suya duyarlı şehirler* (Haz. Hayriye Eşbah Tunçay). Türkiye Su Enstitüsü (SUEN). İstanbul. ISBN: 978-605-7599-59-9.
- SUEN. (2022). *Mukayeseli Performans Değerlendirmesi Ana Raporu*. Türkiye Su Enstitüsü (SUEN). İstanbul. ISBN: 978-625-8451-43-6.
- T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı. (2023). *Su Verimliliği Seferberliği: Kentsel Su Verimliliği*. <https://www.suverimligi.gov.tr/kentsel-su-verimligi/>
- UNESCO. (2023). *Water security and cities: Integrated urban water management*. Paris: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000388100>
- UN-Water. (2013). *Water security and the global water agenda*. Hamilton, Canada: United Nations University Institute for Water, Environment and Health (UNU-INWEH).

Kent Sağlığı, Güvenlik ve Sosyal Adalet: Eşitsizliklerin Gölgesinde Bir Değerlendirme

Burak Kaplan, Dr.

Kent Sağlığı, Güvenlik ve Sosyal Adaletin Kesişim Noktaları

Kentler, modern yaşamın hem imkânlarını hem de eşitsizliklerini yoğunlaştıran mekânlardır. Bu çerçevede kent sağlığı, güvenlik ve sosyal adalet hem kavramsal hem de yapısal olarak birbirine bağlı üç temel boyutu temsil eder. Kent sağlığı; bireylerin fiziki, ruhsal ve sosyal iyilik hâlini destekleyen çevresel ve toplumsal koşullar bütünüdür. Ancak bu sağlık hâli, tüm kent sakinlerine eşit düzeyde sunulmadığı sürece, toplumsal adaleti ve kentteki güvenlik algısını da tehdit edici bir nitelik kazanabilir. Dünya Sağlık Örgütü'ne göre sağlıklı kentler, bireylerin potansiyellerini en üst düzeyde kullanabildiği, fiziki ve sosyal çevrelerin destekleyici olduğu yerleşim alanlarıdır. Ancak bu tanım, “herkes için eşit sağlık koşulları” varsayımını içerir. Oysa kentlerde yaşayan farklı sınıfsal, etnik ya da demografik gruplar, sağlık

hizmetlerine ve sağlıklı bir çevreye eşit şekilde erişememektedir. Barınma, altyapı, ulaşım, gıda güvenliği ve çevresel tehlikelere karşı korunma düzeyi, sosyoekonomik eşitsizliklerle doğrudan ilişkilidir. Kentte güvenlik, sadece suç oranlarının düşüklüğü ile değil, bireylerin kendilerini ne kadar güvende hissettikleri ile de ilgilidir. Kentsel güvenlik algısı, mekânsal ayrışma, toplumsal dışlanma ve güvenlik yatırımlarının adaletsiz dağılımı ile şekillenir. Dezavantajlı bölgelerde yaşayan bireyler, kamu hizmetlerinden yeterince faydalanamadıkları gibi güvenlik birimlerinin müdahalelerine de sıklıkla “gözetim” ya da “baskı” olarak maruz kalabilmektedir. Bu durum hem güvenlik algısını hem de kentle kurulan aidiyet bağını zayıflatır. Sosyal adalet, kaynaklara erişimin, hakların ve fırsatların eşit dağılımını ifade eder. Kentsel düzlemde sosyal adaletin sağlanamaması hem

sağlık göstergelerinde hem de güvenlik algısında ciddi kırılmalara neden olur. Örneğin, kentsel dönüşüm uygulamalarının genellikle düşük gelirli mahalleleri hedef alması hem fiziki sağlığı hem de yerinden edilme korkusunu tetikler. Benzer şekilde, sosyal hizmetlere erişimden yoksun bırakılan gruplar, kentsel mekânlarda daha fazla risk ve güvensizlik hissi ile karşı karşıya kalırlar.

Disiplinlerarası Yaklaşım

Kent sağlığı ile güvenlik algısı arasındaki çok katmanlı ilişki, tek bir disiplinin kavramsal ya da metodolojik araçlarıyla tam olarak açıklanamaz. Bu nedenle şehir planlama, halk sağlığı, kriminoloji ve sosyoloji gibi farklı disiplinlerin kuramsal katkılarını dikkate alan bütüncül bir yaklaşım zorunludur. Aşağıda bu disiplinlerin her biri, sosyal adalet perspektifiyle birlikte ele alınarak tartışılmaktadır.

Kentlerin fiziki yapısı, sağlık ve güvenlik koşullarını doğrudan biçimlendiren en temel etkidir. David Harvey¹ mekânın toplumsal olarak üretildiğini savunarak kent planlamasının iktidar ilişkileriyle şekillendiğini vurgular. Mekânsal planlama süreçlerinde sosyoekonomik dezavantajlı grupların dışlanması hem sağlık hizmetlerine erişimi hem de güvenlik algısını olumsuz etkiler. Fainstein², “adil kent” kavramını geliştirerek, kent planlamasının yalnızca verimlilik ya da estetik değil, eşitlikçi bir dağılım ilkesine dayanması gerektiğini belirtir. Kamusal alanların kapsayıcı biçimde tasarlanması hem fiziksel hem de duygusal güvenliğin sağlanması açısından kritik önemdedir.

Halk sağlığı literatürü, bireylerin sağlık durumunu yalnızca bireysel davranışlara değil yaşadıkları çevresel ve

toplumsal koşullara bağlamaktadır. Marmot³, sağlık eşitsizliklerinin, bireylerin kontrol edemediği sosyal belirleyicilerle (gelir düzeyi, eğitim, konut, çalışma koşulları) bağlantılı olduğunu ortaya koymuştur. Kentsel alanda çevresel tehditler, hava kirliliği, gürültü ve altyapı eksiklikleri gibi unsurlar genellikle dezavantajlı mahallelerde yoğunlaşmaktadır. Bu eşitsiz dağılım hem sağlık sonuçlarını hem de bireylerin kentteki aidiyet ve güvenlik hissini zayıflatır. Ayrıca, toplum sağlığı için tasarlanan müdahalelerin kapsayıcı ve adil olması, yalnızca hastalıkları değil, toplumsal kırılganlıkları da hedeflemesini gerektirir⁴.

Güvenlik, uzun süre yalnız suç oranları üzerinden değerlendirilen bir alan olarak kalmıştır. Ancak eleştirel kriminoloji ve çevresel kriminoloji yaklaşımları,

güvenliğin aynı zamanda bir algı, mekânsal deneyim ve sosyal eşitsizlik meselesi olduğunu göstermektedir. Wilson ve Kelling’in⁵ geliştirdiği Kırık Pencereler Teorisi, fiziksel bozulmanın suç algısını ve suç davranışını tetikleyebileceğini savunur. Ancak bu teori, sıklıkla düşük gelirli mahallelerde “aşırı güvenlikçi” ve dışlayıcı politikaları meşrulaştırmak için kullanılmıştır⁶. Alternatif olarak, Sampson⁷ toplumsal bağların ve kolektif etkinliğin güçlü olduğu mahallelerin, suç oranlarını azaltmada daha etkili olduğunu vurgular. Dolayısıyla, güvenlik sadece kolluk kuvvetlerinin varlığıyla değil, toplumsal bütünleşme düzeyiyle de doğrudan ilişkilidir.

Sosyolojik yaklaşımlar, kentte güvenlik ve sağlık deneyiminin bireysel değil, kolektif bir süreç olduğunu ortaya koyar. Pierre Bourdieu’nün⁸ sosyal

¹ Harvey, D. (1973). *Social justice and the city*. Edward Arnold.

² Fainstein, S. S. (2010). *The just city*. Cornell University Press.

³ Marmot, M. (2005). Social determinants of health inequalities. *The Lancet*, 365(9464), 1099–1104. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(05\)71146-6](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(05)71146-6)

⁴ World Health Organization. (2008). *Closing the gap in a generation: Health equity through action on the social determinants of health*. Final Report of the Commission on Social Determinants of Health. <https://www.who.int/publications/i/item/WHO-IER-CSDH-08.1>

⁵ Wilson, J. Q., & Kelling, G. L. (1982). Broken windows: The police and neighborhood safety. *The Atlantic Monthly*, 249(3), 29–38.

⁶ Harcourt, B. E. (2001). *Illusion of order: The false promise of broken windows policing*. Harvard University Press.

⁷ Sampson, R. J. (2012). *Great American city: Chicago and the enduring neighborhood effect*. University of Chicago Press.

⁸ Bourdieu, P. (1986). *The forms of capital*. In J. G. Richardson (Ed.), *Handbook of theory and research for the sociology of education* (pp. 241–258). Greenwood.

sermaye kavramı, bireylerin dayanışma ağlarına erişiminin yaşam kalitesini ve güvenlik hissini nasıl etkilediğini açıklar. Özellikle kent içindeki “görünmez sınırlar”, belirli grupların dışlanmasına, mahallelerin etiketlenmesine ve toplumsal ayrılmaya yol açmaktadır. Wacquant, “kentsel marjinalite” kavramı ile yoksul mahallelerin hem ekonomik hem de simgesel düzeyde izole edildiğini ve bu durumun hem sağlık hem güvenlik algısını zedelediğini belirtir.

Bu bağlamda, toplumsal adalet, yalnızca kaynaklara eşit erişim değil aynı zamanda tanınma, aidiyet ve mekânsal kapsayıcılık anlamına gelir.

Bu disiplinlerin her biri, kent sağlığı ve güvenlik olgusunu farklı düzlemlerde analiz etse de ortaklaştıkları nokta şudur: eşitsizliğin azaltılması hem sağlığın hem güvenliğin temel koşuludur.

Disiplinlerarası bir yaklaşım; fiziksel çevre, toplumsal yapı ve yönetim biçimleri arasındaki karmaşık ilişkileri kavrayarak, sağlıklı ve güvenli kentlerin inşası için daha etkili politikaların geliştirilmesini mümkün kılar.

Küresel Göstergeler Üzerinden Bir Değerlendirme

Kent sağlığı ve güvenlik algısı arasındaki ilişki, yalnızca kuramsal tartışmalarla değil, küresel düzeyde geliştirilen karşılaştırmalı endeksler aracılığıyla da somut olarak incelenebilir. Dünya genelinde şehirlerin yaşam kalitesi, güvenlik durumu ve sağlık altyapıları üzerine yapılan ölçümler, bu kavramların birbirinden ayrılmaz olduğunu ortaya koymaktadır. Bu bölümde, önde gelen sağlıklı kent ve güvenli kent endeksleri incelenerek, söz konusu göstergelerin sosyal adalet ve kentsel eşitsizlik bağlamındaki yansımaları tartışılacaktır.

The Economist Intelligence Unit (EIU) tarafından her yıl yayımlanan Global Liveability Index, kentlerin yaşam kalitesini beş ana boyutta değerlendirmektedir: istikrar, sağlık hizmetleri, kültür ve çevre, eğitim ve altyapı. Bu endeksin en dikkat çeken yönlerinden biri, sağlık ve güvenliği birlikte değerlendirmesi ve bu göstergelerin yaşam kalitesinin temel belirleyicileri arasında yer almasıdır.

2024 yılı verilerine göre Viyana, Kopenhag, Zürih ve Calgary gibi şehirler ilk sıralarda yer almıştır. Bu şehirlerde yalnızca yüksek kaliteli sağlık hizmetleri değil, aynı zamanda düşük suç oranları, çevresel sürdürülebilirlik ve kamusal alana erişim açısından da güçlü göstergeler gözlemlenmektedir. Bu durum, kent sağlığının ancak toplumsal güvenliğin sağlandığı, eşitlikçi bir kentsel yapıyla mümkün olabileceğini ortaya koymaktadır.

EIU tarafından geliştirilen bir diğer önemli gösterge olan Safe Cities Index, kentleri dijital, sağlık, altyapı, çevresel ve kişisel güvenlik olmak üzere beş temel boyutta değerlendirmektedir. Endeks, güvenlik kavramının sadece suç oranları ile değil; afet hazırlığı, sağlık sistemlerinin direnci, sürdürülebilir altyapı ve siber güvenlik gibi çağdaş risk alanlarıyla birlikte ele alınması gerektiğini savunmaktadır.

Örneğin 2021 yılı endeksinde Kopenhag, Toronto, Singapur ve Tokyo gibi şehirler en üst sıralarda yer alırken; bu şehirlerde sosyal eşitliğe dayalı sosyal politika

⁹ Wacquant, L. (2008). *Urban outcasts: A comparative sociology of advanced marginality*. Polity Press.

¹⁰ Economist Intelligence Unit. (2024). *Global Liveability Index 2024*.

uygulamaları, bireylerin kamusal alanda daha az korku ve tehdit algısı taşımasını mümkün kılmaktadır¹¹. Bu bağlamda, güvenli şehirler yalnızca teknik güvenlik önlemleriyle değil, aynı zamanda bireyler arasındaki eşitsizlikleri azaltan sosyal politikalarla da inşa edilmektedir.

Mercer tarafından hazırlanan Quality of Living Index, kentleri 10'dan fazla tematik başlık altında değerlendirirken; sağlık hizmetlerinin kalitesi, çevresel sağlık ve kamusal hizmetlere erişim gibi göstergelere özel vurgu yapmaktadır. Özellikle "halk sağlığı"na ilişkin altyapının niteliği ve şehirde yaşayan bireylerin genel sağlık durumları, endeksteği sıralamayı önemli ölçüde etkilemektedir. Bu endeks, kent sağlığının sosyo-mekânsal dağılımını dikkate almadan yapılan iyileştirmelerin gerçek anlamda kapsayıcı olamayacağını da dolaylı biçimde ortaya koymaktadır¹².

Daha çok kullanıcı temelli ve öznel verilere dayanan Numbeo Crime Index, bireylerin yaşadıkları şehirlerdeki suç algılarını ölçmeye yönelik bir veri tabanı sunmaktadır. Bu

endeks, resmi suç oranlarından ziyade halkın kamusal alanlarda hissettiği güvenlik düzeyini temel alması bakımından önemlidir. Örneğin, İstanbul gibi büyük metropollerde, resmi suç oranları nispeten düşük olmasına rağmen, bireylerin yalnız dolaşmaktan kaçınmaları, polise güvenin düşük olması ve sokak aydınlatması gibi altyapı eksiklikleri, yüksek bir güvensizlik algısına neden olmaktadır Numbeo, 2024.¹³ Bu durum, güvenlik algısının yalnızca nesnel verilere değil, sosyal eşitlik ve mekânsal adaletle doğrudan ilişkili olduğuna işaret eder.

Yukarıda ele alınan endeksler, kent sağlığı ve güvenlik göstergelerinin nicel olarak ölçülmesini sağlamakta ve karşılaştırmalı analizlere zemin hazırlamaktadır. Ancak bu endekslerin sınırlılıkları da bulunmaktadır:

Eşitlik boyutu genellikle ikincil düzeyde ele alınmaktadır. Örneğin sağlık hizmetlerinin varlığı ölçülse de bu hizmetlere herkesin eşit erişip erişemediği çoğu zaman değerlendirilmez.

Kapsayıcılık sorunu bağlamında, endekslerde göçmenler, yoksullar, kadınlar veya engelli bireylerin özgün

kırılganlıkları nadiren dikkate alınır.

Batı-merkezli ölçüm

kriterleri, gelişmekte olan ülkelerdeki kentlerin düşük puan almasına neden olabilir; bu da kentsel sağlık ve güvenlik politikalarının küresel ölçekte homojenleştirilmesi riskini doğurur¹⁴.

Tüm bu sınırlılıklara rağmen, söz konusu endeksler, kentlerin sağlıklı ve güvenli olup olmadığını yalnızca teknik göstergelerle değil, aynı zamanda sosyal eşitlik zemininde değerlendirme imkânı sunar. Sağlıklı ve güvenli kentler, yalnızca iyi hastanelerin ya da suçun düşük olduğu bölgelerin varlığıyla değil; tüm kent sakinlerinin bu hizmetlere adil, erişilebilir ve sürekli biçimde ulaşabildiği sosyal yapılarla mümkündür.

Türkiye’de Sağlıklı ve Güvenli Kentlerin Durumunun Sosyal Adalet Kavramıyla Yeniden Düşünülmesi

Günümüzde kentlerin sağlıklı ve güvenli olma kapasitesi yalnızca teknik altyapılarla değil aynı zamanda bu hizmetlerin kimlere ve nasıl ulaştığıyla yani sosyal adalet

¹¹ Economist Intelligence Unit. (2021). *Safe Cities Index 2021*. <https://safecities.economist.com>

¹² Mercer. (2023). *Quality of Living Ranking*. <https://www.mercer.com>

¹³ Numbeo. (2024). *Crime Index by City 2024 Mid-Year*. <https://www.numbeo.com/crime/>

¹⁴ Wen, Y., Li, Y., Zhang, Y., & Liu, B. (2024). Comprehensive evaluation of global health cities development levels. *Frontiers in public health*, 12, 1437647. <https://doi.org/10.3389/fpubh.2024.1437647>

ilkeleriyle doğrudan ilişkilidir. Sosyal adalet, yalnızca eşit hakların yasal olarak tanınması değil aynı zamanda bu haklara fiilen erişim fırsatlarının eşitliği anlamına gelir¹⁵. Bu bağlamda kent sağlığı ve güvenliği, eşitsizliğin mekânsal ve sosyal biçimlerde yeniden üretildiği bağlamlarda değerlendirilmeli, “kimin için sağlıklı”, “kimin için güvenli” soruları merkeze alınmalıdır. Türkiye kentleşme pratiği, büyük ölçüde bu soruları dışlayan, normatif ve teknik odaklı bir planlama anlayışıyla şekillenmiştir. Kentler altyapı yatırımları, imar planları ve güvenlik politikalarıyla biçimlendirilmiş ancak bu politikaların toplumsal etkileri çoğu zaman göz ardı edilmiştir. Bu durum özellikle yoksullar, göçmenler, kadınlar, çocuklar, yaşlılar ve engelli bireyler gibi kırılgan grupların kent deneyiminde belirgin adaletsizliklere yol açmaktadır. Oysa sosyal adalet yaklaşımı, kent sağlığı ve güvenliğini hem sonuçlar (hizmetlere erişim, güvenlik hissi) hem de süreçler (katılım, tanınma, temsil) düzeyinde değerlendirmeyi gerektirir¹⁶.

Bu doğrultuda Türkiye’de kent sağlığına dair en kurumsal çaba olan Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği (SKB), önemli bir başlangıç noktası sunmaktadır. Birlik, Dünya Sağlık Örgütü’nün Avrupa bölgesi için geliştirdiği Sağlıklı Şehirler Ağı modelinden hareketle üye belediyelerin halk sağlığı, çevre, sürdürülebilirlik ve toplumsal refah alanlarında politika üretmesini teşvik etmektedir. Ancak uygulamada, SKB’nin vizyonu büyük ölçüde teknik projelerle sınırlandırılmış, sağlığın sosyal belirleyicileri ve mekânsal adalet ilkesi yeterince içselleştirilememiştir¹⁷.

Birçok belediye SKB çatısı altında park yapımı, bisiklet yolu düzenlemesi, atık yönetimi gibi projeleri “sağlıklı şehir politikası” olarak sunarken; yoksulluk, barınma, erişim adaleti ya da toplumsal dışlanma gibi yapısal eşitsizlikler çoğunlukla bu politikaların dışında kalmaktadır. Oysa Kent Sağlığı yaklaşımı, yalnız bireysel sağlıkla değil; toplumsal refah, sosyal katılım, çevresel adalet ve kamusal kaynaklara erişim ile birlikte düşünülmelidir. Bu noktada, Nancy Fraser’ın¹⁸ ileri sürdüğü gibi, sosyal

adalet üç boyutta ele alınmalıdır: dağıtım adaleti (kaynakların adil paylaşımı), tanınma adaleti (kimliklerin ve ihtiyaçların kabulü) ve katılım adaleti (karar alma süreçlerine dahil olma). Türkiye’deki birçok SKB üyesi belediyede bu üç boyutun birlikte var olmadığı gözlenmektedir.

Öte yandan kent güvenliği de benzer bir şekilde sosyal adalet çerçevesiyle yeniden ele alınmalıdır. Türkiye’de güvenlik çoğunlukla “suçla mücadele”ye indirgenmekte, bireylerin kamusal alandaki öznel güvenlik algısı, aidiyet duygusu ve toplumsal bütünleşme düzeyi göz ardı edilmektedir. İstanbul, Ankara ve İzmir gibi büyükşehirlerde yapılan araştırmalar, düşük gelirli mahallelerde yaşayan bireylerin yalnız fiziksel tehditlerden değil, aynı zamanda sembolik dışlanmadan ve kamusal alanda görünmez olmaktan da kaynaklı bir güvensizlik yaşadığını göstermektedir. Bu durum, Loïc Wacquant’ın¹⁹ “kentsel marjinalite” kavramı ile uyumludur; güvenlikten en çok dışlananlar, kent içindeki “görünmeyen sınırlar” nedeniyle hem hizmetlere erişimde hem de temsilde yoksun bırakılmaktadır.

¹⁵ Fraser, N. (2009). *Scales of justice: Reimagining political space in a globalizing world*. Columbia University Press.

¹⁶ Young, I. M. (1990). *Justice and the politics of difference*. Princeton University Press.

¹⁷ World Health Organization. (2008). *Closing the gap in a generation: Health equity through action on the social determinants of health*. Final Report of the Commission on Social Determinants of Health. <https://www.who.int/publications/i/item/WHO-IER-CSDH-08.1>

¹⁸ Fraser, N. (2009). *Scales of justice: Reimagining political space in a globalizing world*. Columbia University Press.

¹⁹ Wacquant, L. (2008). *Urban outcasts: A comparative sociology of advanced marginality*. Polity Press.

Bu çerçevede, Türkiye’de sağlıklı ve güvenli kent hedefi, ancak sosyal adalet ilkeleri temelinde yeniden tanımlanırsa anlamlı olabilir. Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği, bu dönüşüm için uygun bir platform sunabilir; ancak bunun için sadece sembolik üyeliklerin ötesine geçilmesi, katılımcı planlama modellerinin benimsenmesi ve yerel toplulukların güçlendirilmesi gerekmektedir. Belediyeler mahalle ölçeğinde toplumsal ihtiyaç analizleri yapmalı, kırılğan grupların kent yaşamındaki görünürlüğünü ve söz hakkını artırmalı,

kamusal hizmetleri yalnızca sunmakla kalmayıp bunları erişilebilir, eşit ve sürdürülebilir biçimde organize etmelidir. Aksi takdirde “sağlıklı ve güvenli şehir” söylemi, yalnızca görünürde bir ideal olarak kalacak, eşitsizlikleri derinleştiren bir kentsel makyaj aracı hâline gelecektir.

Değerlendirme ve Öneriler

Kent sağlığı ve güvenliği, giderek daha karmaşık hâle gelen kentsel yaşamın merkezî bileşenleri arasında yer almakta; bu iki alanın yönetimi

ise çok düzlemli, katılımcı ve adalet temelli politika araçlarını zorunlu kılmaktadır. Özellikle sosyal eşitsizliklerin mekâna sinmiş biçimleri hem sağlık hizmetlerine hem de güvenlik kaynaklarına erişimde önemli engeller yaratmaktadır. Bu nedenle, yerel yönetimlerin sağlıklı ve güvenli kent hedeflerine ulaşabilmeleri için, sosyal adaleti odağına alan bütüncül stratejiler geliştirmeleri gerekmektedir. Aşağıda, Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği’ne üye belediyeler için bu perspektifle geliştirilen tematik politika önerileri sıralanmıştır.

Tematik Alan	Politika Önerileri
1. Entegre Sağlık Politikaları	- Sağlık hizmetlerini yalnızca teknik düzeyde değil, sosyal eşitsizlikler ve kırılğanlıklar temelinde planlamak. - Mahalle düzeyinde sosyo-mekânsal sağlık haritaları üretmek. - Hizmet erişimini ölçen göstergelerle veri temelli yönetim sağlamak.
2. Toplumsal Güvenlik Yaklaşımı	- Güvenliği yalnızca suçla mücadele değil, kamusal alan kullanımı, toplumsal barış ve aidiyet ile birlikte düşünmek. - Kadınlar, çocuklar ve yaşlılar için kapsayıcı güvenlik planları oluşturmak. - Toplum temelli ve önleyici güvenlik uygulamalarını geliştirmek.
3. Katılımcı Yönetişim	- Mahalle meclisleri, halk sağlığı kurulları ve tematik çalışma gruplarıyla etkin yurttaş katılımı sağlamak. - Kırılğan grupların karar süreçlerinde temsiliğini güvence altına almak. - SKB üyeliğini aktif katılımı politik düzleme taşımak.
4. Eşitsizlik Verisi Üretimi	- Eşitlik göstergeleri ve erişim analizleri oluşturmak. - Açık veri altyapısı ile akademi ve STK'lara erişim sağlamak. - Belediyelerin her yıl Sağlıklı ve Adil Kent Raporu yayınlaması.
5. Mekânsal Adalet ve Kentsel Tasarım	- Parklar, sağlık merkezleri ve ulaşım hizmetlerinde erişim adaleti gözetmek. - Kentsel dönüşümde yerinden etmeyi önleyici sosyal politika önlemleri almak. - Evrensel tasarım ilkeleri ile engelsiz kentler inşa etmek.
6. SKB'nin Kurumsal Kapasitesini Artırma	- Sosyal adalet temelli rehber, eğitim ve standartlar oluşturmak. - "Sosyal Adalet ve Kapsayıcı Sağlık Komisyonu" gibi tematik gruplar kurmak. - Belediyeler arası iyi uygulama değişim ağıları geliştirmek.

Görsel 1. Tematik Politika Önerileri
(Tablo yazar tarafından hazırlanmıştır)

Sağlıklı kent vizyonu, yalnız fiziksel altyapının düzenlenmesi ya da çevresel hizmetlerin sunulmasıyla sınırlı değildir; aynı zamanda toplumsal eşitsizliklerin giderildiği, kırılgan grupların kent yaşamına tam katılım sağladığı, güvenli ve adil mekânsal ortamların yaratıldığı bütüncül bir yaklaşımı gerektirir. Bu bağlamda, kent sağlığı ve güvenliği ancak sosyal adalet ilkeleriyle birlikte düşünülürse

sürdürülebilir ve kapsayıcı bir çerçeveye kavuşabilir. Sosyal adaletin dağıtım, tanınma ve katılım boyutlarının dikkate alındığı bir yerel yönetim anlayışı, kentsel hizmetlerin hem erişilebilirliğini hem de meşruiyetini artıracaktır.

Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği'ne üye belediyelerin, bu bütüncül anlayışı politika belgelerine ve uygulamalarına entegre etmeleri kritik önemdedir. Özellikle mahalle

düzeyinde ihtiyaç temelli planlamaların yapılması, halk sağlığı göstergelerinin sosyal eşitsizliklerle birlikte değerlendirilmesi ve kamusal hizmetlerin adil biçimde sunulması, kentlerin hem sağlıklı hem de güvenli olmasını sağlayacak stratejik öncelikler arasında yer almalıdır. Aşağıda sunulan tematik öneriler, bu hedeflere ulaşmak için izlenebilecek politika eksenlerini ortaya koymaktadır.

Kaynaklar

- Bourdieu, P. (1986). *The forms of capital*. In J. G. Richardson (Ed.), *Handbook of theory and research for the sociology of education* (pp. 241-258). Greenwood.
- Economist Intelligence Unit. (2021). *Safe Cities Index 2021*. <https://safecities.economist.com>
- Economist Intelligence Unit. (2024). *Global Liveability Index 2024*.
- Fainstein, S. S. (2010). *The just city*. Cornell University Press.
- Fraser, N. (2009). *Scales of justice: Reimagining political space in a globalizing world*. Columbia University Press.
- Harcourt, B. E. (2001). *Illusion of order: The false promise of broken windows policing*. Harvard University Press.
- Harvey, D. (1973). *Social justice and the city*. Edward Arnold.
- Marmot, M. (2005). Social determinants of health inequalities. *The Lancet*, 365(9464), 1099-1104. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(05\)71146-6](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(05)71146-6)
- Mercer. (2023). *Quality of Living Ranking*. <https://www.mercer.com>
- Numbeo. (2024). *Crime Index by City 2024 Mid-Year*. <https://www.numbeo.com/crime/>
- Sampson, R. J. (2012). *Great American city: Chicago and the enduring neighborhood effect*. University of Chicago Press.
- Wacquant, L. (2008). *Urban outcasts: A comparative sociology of advanced marginality*. Polity Press.
- Wen, Y., Li, Y., Zhang, Y., & Liu, B. (2024). Comprehensive evaluation of global health cities development levels. *Frontiers in public health*, 12, 1437647. <https://doi.org/10.3389/fpubh.2024.1437647>
- Wilson, J. Q., & Kelling, G. L. (1982). Broken windows: The police and neighborhood safety. *The Atlantic Monthly*, 249(3), 29-38.
- World Health Organization. (2008). *Closing the gap in a generation: Health equity through action on the social determinants of health*. Final Report of the Commission on Social Determinants of Health. <https://www.who.int/publications/i/item/WHO-IER-CSDH-08.1>
- Young, I. M. (1990). *Justice and the politics of difference*. Princeton University Press.

Üniversite Yerleşkeleri: Sürdürülebilirlik ve Güvenlik

Şefika Şule Erçetin, Prof. Dr. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri

Üniversite yerleşkeleri, eğitim faaliyetlerinin yanı sıra sosyal, kültürel ve çevresel etkileşimlerin yoğun olarak yaşandığı karmaşık ekosistemlerdir. Bu sebeple, sürdürülebilirlik ve güvenlik, yerleşkelerin yönetiminde temel unsurlar olarak öne çıkmaktadır. Sürdürülebilirlik, enerji verimliliği ve yenilenebilir enerji, atık yönetimi ve geri dönüşüm, yeşil altyapı ve biyoçeşitlilik ile sürdürülebilir ulaşım gibi uygulamaları hedeflerken, güvenlik ise öğrenci, akademik ve idari personel ile ziyaretçilerin fiziksel, dijital ve psikolojik açıdan güvende olmalarını sağlamayı amaçlamaktadır. Bu iki kavram birbirini destekler niteliktedir. Örneğin; yenilenebilir enerji sistemleri enerji kesintilerini önleyerek

fiziksel güvenliğini artırırken¹; yeşil altyapı sel riskini azaltarak doğal afetlere karşı direnci yükseltir.² Ayrıca toplumsal katılımı teşvik eden sürdürülebilir projeler, aidiyet duygusuyla psikolojik güvenliğini güçlendirir.³ Üniversite yerleşkelerinin planlanması, yönetimi ve geliştirilmesi aşamalarında, bu kavramlar birbirini tamamlayan unsurlar olarak değerlendirilmelidir. Bu sayede sürdürülebilir ve güvenli üniversite yerleşkeleri inşa edilebilir. Bu yaklaşım üniversitelerin eğitim sağlayıcısı olmalarının yanında aynı zamanda toplumsal sorunlara çözüm sunma kapasitesine sahip olabildiklerini göstermektedir. BM Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları ve (SKA 11 ve 12) uyumlu bu stratejiler hem yerel hem küresel ölçekte

dirençli bir ekosistemin temelini oluşturur.⁴ Sonuç itibarıyla üniversite yerleşkeleri sürdürülebilirlik ve güvenlik çerçevesinde modern eğitim merkezleri olarak geleceğin inşasında stratejik bir rol üstlenebilir. Bu doğrultuda çalışmada, üniversite yerleşkelerine ilişkin sürdürülebilirlik ve güvenlik stratejileri literatür temelli olarak ele alınmıştır.

Sürdürülebilirlik Uygulamaları

Üniversiteler, sürdürülebilirlik hedeflerine ulaşmak için çevresel ve toplumsal sorumluluklarını dikkate alarak çeşitli stratejiler geliştirmektedir. Bu stratejiler; enerji kullanımı, atık yönetimi, yeşil altyapı ve sürdürülebilir ulaşım gibi alanlarda

¹ Munaro, M. R., & John, V. M. (2024). *Energy efficiency in the higher education institutions: A review of actions and their contribution to sustainable development* (s. 207-217). https://doi.org/10.1007/978-3-031-57800-7_19

² Ryan-Fogarty, Y., Carlin, C. M., Kirakowski, T., Kirrane, M. J., Lysaght, L., & Reidy, D. (2022). Evaluating the use of intervarsity bioblitz as an engagement and reporting tool for biodiversity in green and blue spaces on urban campuses: A case study of Irish Universities. *Biology and Environment-Proceedings of The Royal Irish Academy*, 122B(3), 181-200. <https://doi.org/10.1353/bae.2022.0012>

³ Brandli, L., Salvia, A. L., da Rocha, V. T., Mazutti, J., & Reginatto, G. (2020). *The role of green areas in university campuses: Contribution to SDG 4 and SDG 15* (s. 47-68). Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-15604-6_4

⁴ Serbenyuk, S. (2024). Resilience and sustainability in the activities of a higher education institution. *Право і Безпека*, 95(4), 32-46. <https://doi.org/10.32631/pb.2024.4.03>

yoğunlaşmakta ve yerleşkelerin çevre dostu yaşam alanları hâline gelmesini amaçlamaktadır.

Söz konusu stratejilerden biri olan enerji verimliliği ve yenilenebilir enerji kullanımı, üniversitelerde sürdürülebilirlik çalışmalarının temelini oluşturmaktadır. Yoğun enerji tüketen yerleşkelerde, bina yenilemeleri ve enerji yönetim sistemleri ile tüketim ve maliyetler azaltılmakta⁵, ancak yenilenebilir enerji kaynaklarının payı hâlâ sınırlı kalmaktadır.⁶ Liderlik ve topluluk katılımı ise bu süreçte önemli bir rol üstlenmektedir.⁷ Bu alanda

çözümler araştırılmakta ve çevre yönetimine katkı sağlanmaktadır.⁸ Bununla birlikte, uygulamaların etkinliği ve karşılaşılan engellerin aşılması için daha fazla çalışmaya ihtiyaç bulunmaktadır.⁹

Kaynak verimliliği bakımından, atık yönetimi ve geri dönüşümü de üniversitelerde uygulanan stratejiler arasında önemli yer tutmaktadır. Yerleşkelerde etkili geri dönüşüm uygulamaları çevresel etkileri azaltırken sürdürülebilirliğe katkı sağlamaktadır. Toplum temelli modeller, akademik topluluğun sürece aktif katılımını teşvik etmektedir.¹⁰ Araştırmalar,

yerleşke atıklarının büyük bölümünün geri dönüştürülebilir olduğunu ortaya koymakla birlikte¹¹, yerel koşullara uygun stratejiler geliştirmek ve paydaş katılımını sürdürmek hâlâ önemli bir zorluktur.

Bir diğer strateji olan yeşil altyapı, yerleşkelerin ekolojik değerini artırarak biyoçeşitliliği desteklemekte ve öğrencilere eğitim ortamı sunmaktadır.¹² Üniversite yerleşkeleri, kentlere göre daha yüksek biyoçeşitlilik barındırabilir.¹³ Ancak bu potansiyelin gerçekleşmesi etkin yönetim ve topluluk katılımına bağlıdır.

⁵ Munaro, M. R., & John, V. M. (2024). *Energy efficiency in the higher education institutions: A review of actions and their contribution to sustainable development* (s. 207-217). https://doi.org/10.1007/978-3-031-57800-7_19

Mohsen, A., Emre, S., & Serkan, A. (2023). Energy consumption analysis, efficiency measures and renewable energy investments towards a nearly net-zero campus: The case study of Cyprus International University. *Journal of Sustainability Perspectives*. <https://doi.org/10.14710/jsp.2023.20714>

⁶ Munaro, M. R., & John, V. M. (2024)

⁷ Rebelatto, B. G., Salvia, A. L., Reginatto, G., Branldi, L. L., & Frandoloso, M. A. L. (2020). Energy efficiency initiatives at universities: A systematic literature review. 9, 503-524. <https://doi.org/10.19177/RGSA.V9E02020503-524>

⁸ Montoya, F. G., & Perea-Moreno, A.-J. (2020). Environmental energy sustainability at universities. *Sustainability*, 12(21), 9219. <https://doi.org/10.3390/SU12219219>

⁹ Rebelatto vd. (2020)

¹⁰ Elhalwagy, E. (2024). Waste management in Educational Institutes. *Assiut University Bulletin for Environmental Researches*, 27(1), 40-50. <https://doi.org/10.21608/auber.2024.284670.1069>

Nolasco, E., Duraes, P. H. V., Gonçalves, J. P., Oliveira, M. C., Abreu, L. M. de, & Almeida, A. N. de. (2020). Characterization of solid wastes as a tool to implement waste management strategies in a university campus. *International Journal of Sustainability in Higher Education*, 22(1), 217-236. <https://doi.org/10.1108/IJSHE-12-2019-0358>

¹¹ Zhang, D., Hao, M., Chen, S., & Morse, S. (2020). Solid waste characterization and recycling potential for a university campus in China. *Sustainability*, 12(8), 3086. <https://doi.org/10.3390/SU12083086>

¹² Ryan-Fogarty vd. (2022) ve Brandli vd. (2020)

¹³ Sanlloriente, O., Rios-Guisado, R., Izquierdo, L., Molina, J. L., Mourocq, E., & Ibáñez-Álamo, J. D. (2023). *The importance of university campuses for the avian diversity of cities*. <https://doi.org/10.1016/j.ufug.2023.128038>

Kongphunphin, C., Nakkaray, P., & Limmeechokchai, B. (2024). *Roles of green infrastructure in educational institutions: A case study of Thammasat University Rangsit Campus*. 1-6. <https://doi.org/10.1109/icue63019.2024.10795599>

Sürdürülebilir ulaşım uygulamaları stratejisi ise yerleşkelerin karbon ayak izinin azaltılmasında önemlidir. Bazı üniversiteler, özel araç kullanımını azaltan çözümler geliştirmiştir¹⁴. Uygulamaların başarısı erişilebilirlik, altyapı ve kültürel alışkanlıklara bağlıdır¹⁵.

Üniversitelerde sürdürülebilirlik uygulamaları, çevresel, ekonomik ve toplumsal sorumlulukların bütünsel olarak ele alınması anlamına gelmektedir. Türkiye'deki üniversiteler, stratejik planlarına sürdürülebilir kalkınma hedeflerini entegre ederek, uzun vadeli çevresel ve sosyal faydalar sağlamayı amaçlamaktadır¹⁶. Sürdürülebilirliği kurumsal

yapıya ve eğitim programlarına entegre etmekte¹⁷; sıfır atık ve yeşil kampüs uygulamalarına odaklanmaktadır. Ancak üniversitelerde daha kapsamlı raporlama yöntemlerine ihtiyaç duyulmaktadır¹⁸. Bununla birlikte sürdürülebilirlik uygulamalarının etkili olabilmesi, bireylerin iklim değişikliği konusunda bilinçlenmeleriyle ve sürdürülebilir davranışları içselleştirebilmeleriyle mümkündür. İklim değişikliği, sürdürülebilir kalkınma ve toplumsal güvenlikle ilişkili olduğundan bütüncül bir yaklaşımla ele alınmalıdır¹⁹. Üniversite yerleşkelerinde bu doğrultuda stratejiler geliştirilmelidir. Açıkalin, Sarı ve Erçetin²⁰, iklim değişikliği eğitiminin bireylerde

sürdürülebilir yaşam alışkanlıkları oluşturduğunu ve bu yolla toplumsal farkındalığı güçlendirdiğini vurgulamaktadır. Yazarlar, sürdürülebilir toplumların ancak çevresel okuryazarlığa sahip bireylerle inşa edilebileceğini ve eğitimin bu süreçte temel araç olduğunu belirtmektedir.

Hacettepe Üniversitesi'nde yürütmüş olduğum "Sürdürülebilir Yaşam Sürdürülebilir Mesleki Eğitim" adlı Erasmus+ projesi, mesleki eğitimin kalite standartlarını yükseltmeye ve üniversitelerde sürdürülebilirlik uygulamalarına yönelik yenilikçi bir proje örneği olarak öne çıkmaktadır. Amacımız, öğrenciler, öğretmenler ve veliler arasında sürdürülebilir yaşam bilincini geliştirip, bu

¹⁴ Sundram, V. P. K., Hashim, N., Shariff, S. H., Pujiati, A., & Ardiansari, A. (2021). *Sustainable transportation on university campus: A case at UiTM Selangor, Puncak Alam Campus, Malaysia and Universitas Negeri Semarang, Indonesia*. 17(2), 262. <https://doi.org/10.24191/AJUE.V17I2.13407>

Kök, M. V., Kalinli, A., & İlkucan, A. (2022). Sustainable transportation managing in university campuses: The case of Middle East Technical University. *Journal of Sustainability Perspectives*, 2. <https://doi.org/10.14710/jsp.2022.15525>

¹⁵ Naaman, A., Shiran, G., Haghshenas, H., & Alavi, M. (2023). Application of sustainable transport at the university campus level in the face of the COVID-19 pandemic. *Case Studies on Transport Policy*. <https://doi.org/10.1016/j.cstp.2023.101133>

Oestreich, L., Neuenfeldt Júnior, Á., & Ruiz-Padillo, A. (2024). Guidelines to promote sustainable transport in higher education universities: A bibliometric and systematic review. *International Journal of Sustainability in Higher Education*. <https://doi.org/10.1108/ijshe-07-2023-0266>

¹⁶ Yılmaz Fındık, L., & Erçetin, Ş. Ş. (2023). How do universities in Turkey integrate sustainable development goals into their strategies? *Sustainability*, 15(24), 1-16.

¹⁷ Telli, S. G., & Aydın, S. (2024). Üniversitelerde ekolojik zihniyet dönüşümü ve sürdürülebilir üniversiteler. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 83-92. <https://doi.org/10.32329/uad.1474062>

¹⁸ Güngör Tanç, Ş., Tanç, A., Çardak, D., & Yağlı, İ. (2022). Türkiye'deki üniversitelerin sürdürülebilirlik çalışmalarının incelenmesi. *Muhasebe ve Denetime Bakış*, 22(66), 83-100. <https://doi.org/10.55322/mdbakis.1063261>

¹⁹ Açıkalin, Ş. N. (2025). Employing complexity theory in tackling the social consequences of climate change. Ş. N. Açıkalin & Ş. Ş. Erçetin (Ed.), *The social consequences of climate change: Debates in research and policy içinde* (s. 113-126). Emerald Publishing Limited.

²⁰ 2024

bilinci eğitim süreçlerine entegre etmektir. Projemiz yerel uygulamaların ötesinde uluslararası arenada sürdürülebilir eğitim yaklaşımlarının geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması açısından önemli bir referans olarak değerlendirilmektedir²¹. Ek olarak, Ulusal Ajans'ın düzenlediği 2024 DEOR toplantısında sunulmak üzere seçilen beş projeden biridir. Bu sunum, toplantıya katılan karar alıcı kurumlar, özel sektör temsilcileri ve sivil toplum kuruluşlarından yaklaşık 500 katılımcıyla paylaşılmıştır²².

Güvenlik Stratejileri

Üniversite yerleşkelerinde güvenlik, fiziksel ve dijital

boyutlarıyla giderek daha karmaşık ve öncelikli hâle gelmektedir. Bu nedenle teknolojik gelişmelerin ve yönetim stratejilerinin entegrasyonu, güvenlik sistemlerinin kapsamlı ve sürdürülebilir biçimde yapılandırılmasında kritik rol oynamaktadır.

Fiziksel güvenlikte, Nesnelerin İnterneti (IoT), gözetim teknolojileri ve veri analitiği gibi dijital araçların kullanımı artmaktadır. GPS (Küresel Konumlama Sistemi) ve CCTV (Kapalı Devre Televizyon) verileriyle çalışan mekânsal kimlik doğrulama sistemleri, şüpheli davranışları tespit edebilmekte²³, RFID (Radyo Frekansı ile Tanımlama), akıllı kilitler ve gözetim kameralarının

merkezi yönetimi ise güvenliği güçlendirmektedir²⁴. Üçüncü nesil yaklaşımlar, çevresel düzenlemelerle güvenlik algısını desteklerken teknolojik zafiyetlerin giderilmesini sağlamaktadır²⁵. Ancak sistemlerin sürekli güncellenmesinin ve psikolojik güvenlik algısının önemi vurgulanmalıdır.

Siber güvenlik ise kişisel verilerin korunması ve dijital ortamların güvenliği açısından önem taşımaktadır. Dijitalleşmenin artması, güvenlik önlemlerini zorunlu kılmakta; öğrenci farkındalığı ve ulusal değerlerin politika bütünlüğü bu süreçte belirleyici olmaktadır²⁶. Cinsiyet, yaş ve akademik disiplin gibi faktörler farkındalığı etkilemektedir²⁷.

²¹ Akademik Veri Yönetim Sistemi. (2025, Mayıs). *Sürdürülebilir yaşam sürdürülebilir mesleki eğitim*. Hacettepe Üniversitesi. <https://avesis.hacettepe.edu.tr/proje/d970cf79-a0ef-4591-accb-050e2330028e/surdurulebilir-yasam-surdurulebilir-mesleki-egitim-sustainable-life-sustainable-vocational-education>

²² Hacettepe Üniversitesi Gazete. (2024). Prof. Dr. Şefika Şule Erçetin'in Erasmus+ Projesi, 2024 DEOR toplantısında sunuldu. https://gazete.hacettepe.edu.tr/tr/haber/prof_dr_sefika_sule_ercetinin_erasmus+_projesi_2024_deor_toplantisinda_sunuldu-717

²³ Anagnostopoulos, T., Kostakos, P., Salmon, I., Psaromiligkos, Y., Ntalianis, K. S., & Ramson, S. R. J. (2022). Spatiotemporal authentication system architecture for smart campus safety. *International Conference on Software Security and Assurance*, 155-160. <https://doi.org/10.1109/ICSSA54161.2022.9870931>

²⁴ Mustapha, U., Haruna, K., Mustapha, R., & Kakudi, H. A. (2024). *An integrated physical security to enhanced smart campus conceptual framework*. 1(1), 57-69. <https://doi.org/10.47514/kjcs/2024.1.1.005>

²⁵ Zhang, R., Khoo, T. J., Lei, H., Jiang, X., & Ha, C. Y. (2023). Application of the third generation crime prevention through environmental design on university campuses. *Journal of Advanced Research in Applied Sciences and Engineering Technology*. <https://doi.org/10.37934/araset.33.1.406423>

Peng, Y.-L., Li, Y., Cheng, W.-Y., & Wang, K. (2024). Evaluation and optimization of sense of security during the day and night in campus public spaces based on physical environment and psychological perception. *Sustainability*. <https://doi.org/10.3390/su16031256>

²⁶ Back, S., & Lee, J. (2020). Cyber-situational crime prevention and the breadth of cybercrimes among Higher Education Institutions. *International Journal of Cybersecurity Intelligence and Cybercrime*, 3(2), 25-47. <https://doi.org/10.52306/2578-3289.1074>

²⁷ Malik, A. F., Soesanto, E., & Hamidah, N. (2024). Implementasi nilai-nilai kebangsaan berbasis UUD 1945 guna mendukung sistem cyber security dalam penggunaan sistem informasi akademik (SIA) di institusi perguruan tinggi. *Menawan*, 2(3), 235-249. <https://doi.org/10.61132/menawan.v2i3.543>

Dijital katılım farklılıklarının güvenlik protokollerine uyumu zorlaştırdığı göz önüne alındığında²⁸; başarılı politikalar için teknik önlemlerin yanı sıra kültürel ve toplumsal bağlamların da hesaba katılması gerekmektedir²⁹.

Kurumların karşılaştığı beklenmedik tehditlere hızlı ve etkili yanıt verebilme kapasitesini geliştiren acil durum yönetimi de güvenlik stratejilerinin ayrılmaz bir parçası olarak öne çıkmaktadır. Acil durum yönetimi, krizlere hazırlıklı olmayı gerektirmektedir. Bu konudaki planların çerçevesi, önleme, hazırlık, müdahale, kurtarma ve zarar azaltma olmak üzere beş aşamalı müdahale döngüsüyle etkinlik sağlayabilmektedir³⁰. Acil

durum müdahale ekipleri, planların sahadaki uygulayıcısıdır ve sürdürülebilirliği gözetmektedirler³¹. Görev tanımlarının netliği ve işlevsellik müdahale başarısını artırmaktadır.

Sonuç olarak, yerleşke güvenliği çok boyutlu bir yaklaşım ister. Fiziksel güvenlik algısını artıran aydınlatma tasarımı³², dijital tehditlere karşı şifreleme ve eğitim önlemlerine kadar³³ tüm unsurlar ortak bir strateji çerçevesinde ele alınmalıdır. Ek olarak insan kaynakları ve yönetim stratejilerinin uyumu da kurumun sürdürülebilirliği etkiler.³⁴ Bununla beraber güvenlik, teknik olduğu kadar siyasi ve felsefi perspektiflerden de beslenmektedir.³⁵

Sürdürülebilirlik ile Güvenliğin Kesişimi

Üniversite yerleşkelerinde sürdürülebilirlik ile güvenliğin kesişimi, çevresel duyarlılığı yüksek ve güvenli bir eğitim ortamı oluşturmak için bütüncül yaklaşımlar gerektirmektedir. Yükseköğretim kurumları, eğitim, araştırma ve toplumsal katılım yoluyla sürdürülebilirliği teşvik ederken, aynı zamanda yenilikçi stratejilerle güvenlik risklerine karşı çözümler geliştirmektedir. Bu ikili yaklaşım, yalnızca yerleşke yaşam kalitesini artırmakla kalmaz, aynı zamanda toplumsal eşitlik, çevresel adalet ve kolektif güvenlik gibi sürdürülebilirlik hedeflerine katkı sunmaktadır.

²⁸ Khan, F., Arora, S., Pargaien, S., Pande, L., & Khati, K. (2024). Exploring the relationship between digital engagement and cybersecurity practices among college students: A survey study (s. 147-159). Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-981-99-8129-8_13

²⁹ Malik vd., 2024

³⁰ Sabri, S. S. S., Hussain, Mohd. R. Mohd., Sani, J. A., Hamed, S., & Rusli, N. (2024). Five phases cycles in emergency preparedness and response plan (EPRP) as an emergency management for campus environment. 11(1), 12-20. <https://doi.org/10.37934/jartim.11.1.1220>

³¹ Sazlin, S., Sabri, S., Ramzi, M., Hussain, M., Sani, J., Hamed, S., & Rusli, N. (2023b). Emergency Response Team (ERT) as an emergency management for campus environment. *Asian Journal of Research in Education and Social Sciences*. <https://doi.org/10.55057/qjress.2023.5.4.30>

³² Soydan, O., & Benliay, A. (2019). Aydınlatma ile güvenlik algısı ilişkisinin Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi yerleşkesi örneğinde incelenmesi. *Opus Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 1. <https://doi.org/10.26466/opus.560247>

³³ Tuğal, İ., Almaz, C., & Sevi, M. (2021). Cyber security issues and awareness training at universities. *Bilişim Teknolojileri Dergisi*, 14(3), 229-238. <https://doi.org/10.17671/gazibtd.754458>

³⁴ Karakoç, H., & Aykan, E. (2023). Üniversitelerin sürdürülebilirliklerinin sağlanmasında rekabet stratejileri ve insan kaynakları yönetimi uygulamaları ilişkisi: Türkiye örneği. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*. <https://doi.org/10.31671/doujournal.1233732>

³⁵ Karakuş, Y. (2023). Güvenlik stratejisine ve algısına dair perspektifsel bir yaklaşım. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 8(15), 132-150. <https://doi.org/10.54831/vanyuyuibfd.1311247>

Sürdürülebilirlik uygulamaları, öğretim ve araştırma süreçlerine entegre edilerek Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları doğrultusunda şekillendirilmekte; çevresel, sosyal ve ekonomik bileşenler dengelenmektedir.³⁶ Örneğin, yeşil altyapı uygulamaları (yağmur suyu yönetimi, bitkilendirilmiş çatılar) sel riskini azaltarak fiziksel güvenliği desteklerken aynı zamanda biyoçeşitliliği artırmaktadır.³⁷ Ayrıca “Sürdürülebilir kampüs” modeli, bu süreci paydaş katılımı ve kaynakların etkin kullanımıyla yönlendirmektedir.³⁸ Diğer yandan, güvenlik alanında geliştirilen üçüncü nesil yaklaşımlar; erişim kontrol sistemleri, akıllı sensörler ve acil durum iletişim altyapıları gibi teknolojik çözümlerle yerleşke güvenliği artırılmak istenmektedir.³⁹ Güvenlik aynı zamanda kültürel ve sosyal bağlamlarda da ele alınmalıdır. Yükseköğretim, güvenliğin sosyal yönlerini güçlendiren bir araç olarak değerlendirilmektedir.⁴⁰

Bununla birlikte üniversite yerleşkeleri, iklim değişikliğinin yarattığı savunmasızlıklara karşı dirençli kamusal alanlar olarak kurgulanmalıdır. Sürdürülebilirlik politikaları ile güvenlik önlemlerinin entegrasyonu, hem çevresel hem de toplumsal dayanıklılığı artıracaktır.⁴¹ Ancak sürdürülebilirlik ve güvenlik arasındaki entegrasyon çabaları, çeşitli sınırlamalarla karşılaşabilir. Ekonomik kaynak yetersizliği sürdürülebilirlik girişimlerini zorlaştırabilirken, klasik güvenlik yaklaşımları gelişen tehditlere karşı yetersiz kalabilir. Bu nedenle, yerleşkelerde etkili bir denge kurabilmek için sürekli yenilik ve paydaş işbirliği kaçınılmaz olabilir.

Sonuç

Bu çalışma, üniversite yerleşkelerinde sürdürülebilirlik ve güvenlik stratejilerinin birbirini tamamlayan dinamiklerini inceleyerek literatüre katkı sunmayı amaçlamıştır. Bulgular, sürdürülebilir uygulamaların (enerji

verimliliği, atık yönetimi, yeşil altyapı ve ulaşım) ve güvenlik stratejilerinin (fiziksel, dijital ve acil durum yönetimi) başarısının, teknolojik yeniliklerin yanı sıra topluluk katılımı, kurumsal liderlik ve disiplinlerarası işbirliğine bağlı olduğunu ortaya koymuştur. Örneğin, Hacettepe Üniversitesi’nde yürütülen Erasmus+ projesi, sürdürülebilir yaşam bilincinin eğitim süreçlerine entegrasyonunun hem çevresel fayda hem de mesleki eğitimin modernizasyonuna katkı sağladığını ortaya koymuştur.

Ancak, sürdürülebilirlik ve güvenlik arasındaki dengenin uzun vadeli etkileri henüz tam olarak değerlendirilememiştir. Bu durum, gelecek araştırmalar için önemli bir alan sunmaktadır. Farklı coğrafyalarda karşılaştırmalı çalışmalar, yerel etkileri anlamaya katkı sağlayabilir. Yapay zeka ve büyük veri analitiğinin rolünün incelenmesi ise yenilikçi perspektifler sunabilir.

³⁶ Serbenyuk, 2024

³⁷ Ryan-Fogarty vd., 2022

³⁸ Parrado, Á. M. (2015). Universidad y sostenibilidad: Una aproximación teórica para su implementación University and sustainability: A theoretical approach for implementation.

³⁹ Zhang vd., 2023

⁴⁰ Audu, C. T., Lukman, A. A., & Nyah, N. M. (2014). A nexus between higher education, security challenges and sustainable development in Nigeria. *IOSR Journal of Research & Method in Education*, 4(4), 16–22. <https://doi.org/10.9790/7388-04411622>

⁴¹ Jurgens, K. (2025). Vulnerabilities of urban communities to climate change. Ş. N. Açıkalin & Ş. Ş. Erçetin (Ed.), *The social consequences of climate change: Debates in research and policy* içinde (s. 11–22). Emerald Publishing Limited.

Sonuç olarak, bu araştırma, üniversite yerleşkelerinin yalnızca eğitim merkezleri değil, aynı zamanda toplumsal dönüşümün öncü aktörleri olduğunu vurgulamaktadır. Sürdürülebilirlik ile güvenliğin kesişimindeki bütüncül

modeller, hem yerel hem de küresel ölçekte kaynakların verimli kullanımını desteklerken, insan odaklı bir yaklaşım sunmaktadır. Üniversitelerin, BM Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'ne uyumlu stratejiler benimsemesi ve güvenlik

paradigmalarını sürekli güncellemesi, dirençli ve kapsayıcı yerleşkelerin inşasına zemin hazırlayacaktır. Bu çalışma, bu sürece mütevazı bir katkı sunmayı ve akademik diyalogu zenginleştirmeyi hedeflemektedir.

Kaynaklar

- Açıkalın, Ş. N. (2025). Employing complexity theory in tackling the social consequences of climate change. Ş. N. Açıkalın & Ş. Ş. Erçetin (Ed.), *The social consequences of climate change: Debates in research and policy* içinde (s. 113-126). Emerald Publishing Limited.
- Açıkalın, Ş. N., Sarı, E., & Erçetin, Ş. Ş. (2024). Role of education in awareness on climate change. *Current Perspectives in Social Sciences*, 28(1), 56-63. <https://doi.org/10.53487/atasobed.1454546>
- Akademik Veri Yönetim Sistemi. (2025, Mayıs). *Sürdürülebilir yaşam sürdürülebilir mesleki eğitim*. Hacettepe Üniversitesi. <https://avesis.hacettepe.edu.tr/proje/d970cf79-a0ef-4591-accb-050e2330028e/surdurulebilir-yasam-surdurulebilir-mesleki-e-gitim-sustainable-life-sustainable-vocational-education>
- Anagnostopoulos, T., Kostakos, P., Salmon, I., Psaromiligkos, Y., Ntalianis, K. S., & Ramson, S. R. J. (2022). Spatiotemporal authentication system architecture for smart campus safety. *International Conference on Software Security and Assurance*, 155-160. <https://doi.org/10.1109/ICSSA54161.2022.9870931>
- Audu, C. T., Lukman, A. A., & Nyah, N. M. (2014). A nexus between higher education, security challenges and sustainable development in Nigeria. *IOSR Journal of Research & Method in Education*, 4(4), 16-22. <https://doi.org/10.9790/7388-04411622>
- Back, S., & Lee, J. (2020). Cyber-situational crime prevention and the breadth of cybercrimes among Higher Education Institutions. *International Journal of Cybersecurity Intelligence and Cybercrime*, 3(2), 25-47. <https://doi.org/10.52306/2578-3289.1074>
- Brandli, L., Salvia, A. L., da Rocha, V. T., Mazutti, J., & Reginatto, G. (2020). The role of green areas in university campuses: Contribution to SDG 4 and SDG 15 (s. 47-68). Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-15604-6_4
- Elhalwagy, E. (2024). Waste management in Educational Institutes. *Assiut University Bulletin for Environmental Researches*, 27(1), 40-50. <https://doi.org/10.21608/auber.2024.284670.1069>
- Güngör Tanç, Ş., Tanç, A., Çardak, D., & Yağlı, İ. (2022). Türkiye'deki üniversitelerin sürdürülebilirlik çalışmalarının incelenmesi. *Muhasebe ve Denetime Bakış*, 22(66), 83-100. <https://doi.org/10.55322/mdbakis.1063261>
- Hacettepe Üniversitesi Gazete. (2024). Prof. Dr. Şefika Şule Erçetin'in Erasmus+ Projesi, 2024 DEOR toplantısında sunuldu. https://gazete.hacettepe.edu.tr/tr/haber/prof_dr_sefika_sule_ercetin_erasmus+_projesi_2024_deor_toplantisinda_sunuldu-717
- Jurgens, K. (2025). Vulnerabilities of urban communities to climate change. Ş. N. Açıkalın & Ş. Ş. Erçetin (Ed.), *The social consequences of climate change: Debates in research and policy* içinde (s. 11-22). Emerald Publishing Limited.
- Karakoç, H., & Aykan, E. (2023). Üniversitelerin sürdürülebilirliklerinin sağlanmasında rekabet stratejileri ve insan kaynakları yönetimi uygulamaları ilişkisi: Türkiye örneği. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*. <https://doi.org/10.31671/doujournal.1233732>
- Karakuş, Y. (2023). Güvenlik stratejisine ve algısına dair perspektifsel bir yaklaşım. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 8(15), 132-150. <https://doi.org/10.54831/vanyyuiibfd.1311247>
- Khan, F., Arora, S., Pargaien, S., Pande, L., & Khatri, K. (2024). Exploring the relationship between digital engagement and cybersecurity practices among college students: A survey study (s. 147-159). Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-981-99-8129-8_13

- Kongphunphin, C., Nakkaray, P., & Limmeechokchai, B. (2024). Roles of green infrastructure in educational institutions: A case study of Thammasat University Rangsit Campus. 1–6. <https://doi.org/10.1109/icue63019.2024.10795599>
- Kök, M. V., Kalinli, A., & Ilkucan, A. (2022). Sustainable transportation managing in university campuses: The case of Middle East Technical University. *Journal of Sustainability Perspectives*, 2. <https://doi.org/10.14710/jsp.2022.15525>
- Malik, A. F., Soesanto, E., & Hamidah, N. (2024). Implementasi nilai-nilai kebangsaan berbasis UUD 1945 guna mendukung sistem cyber security dalam penggunaan sistem informasi akademik (SIA) di institusi perguruan tinggi. *Menawan*, 2(3), 235–249. <https://doi.org/10.61132/menawan.v2i3.543>
- Mohsen, A., Emre, S., & Serkan, A. (2023). Energy consumption analysis, efficiency measures and renewable energy investments towards a nearly net-zero campus: The case study of Cyprus International University. *Journal of Sustainability Perspectives*. <https://doi.org/10.14710/jsp.2023.20714>
- Montoya, F. G., & Perea-Moreno, A.-J. (2020). Environmental energy sustainability at universities. *Sustainability*, 12(21), 9219. <https://doi.org/10.3390/SU12219219>
- Munaro, M. R., & John, V. M. (2024). Energy efficiency in the higher education institutions: A review of actions and their contribution to sustainable development (s. 207–217). https://doi.org/10.1007/978-3-031-57800-7_19
- Mustapha, U., Haruna, K., Mustapha, R., & Kakudi, H. A. (2024). An integrated physical security to enhanced smart campus conceptual framework. 1(1), 57–69. <https://doi.org/10.47514/kjcs/2024.1.1.005>
- Naaman, A., Shiran, G., Haghshenas, H., & Alavi, M. (2023). Application of sustainable transport at the university campus level in the face of the COVID-19 pandemic. *Case Studies on Transport Policy*. <https://doi.org/10.1016/j.cstp.2023.101133>
- Nolasco, E., Duraes, P. H. V., Gonçalves, J. P., Oliveira, M. C., Abreu, L. M. de, & Almeida, A. N. de. (2020). Characterization of solid wastes as a tool to implement waste management strategies in a university campus. *International Journal of Sustainability in Higher Education*, 22(1), 217–236. <https://doi.org/10.1108/IJSHE-12-2019-0358>
- Oestreich, L., Neuenfeldt Júnior, Á., & Ruiz-Padillo, A. (2024). Guidelines to promote sustainable transport in higher education universities: A bibliometric and systematic review. *International Journal of Sustainability in Higher Education*. <https://doi.org/10.1108/ijshe-07-2023-0266>
- Parrado, Á. M. (2015). Universidad y sostenibilidad: Una aproximación teórica para su implementación University and sustainability: A theoretical approach for implementation.
- Peng, Y.-L., Li, Y., Cheng, W.-Y., & Wang, K. (2024). Evaluation and optimization of sense of security during the day and night in campus public spaces based on physical environment and psychological perception. *Sustainability*. <https://doi.org/10.3390/su16031256>
- Rebelatto, B. G., Salvia, A. L., Reginatto, G., Branldi, L. L., & Frandoloso, M. A. L. (2020). Energy efficiency initiatives at universities: A systematic literature review. 9, 503–524. <https://doi.org/10.19177/RGSA.V9E02020503-524>
- Ryan-Fogarty, Y., Carlin, C. M., Kirakowski, T., Kirrane, M. J., Lysaght, L., & Reidy, D. (2022). Evaluating the use of intervarsity bioblitz as an engagement and reporting tool for biodiversity in green and blue spaces on urban campuses: A case study of Irish Universities. *Biology and Environment-Proceedings of The Royal Irish Academy*, 122B(3), 181–200. <https://doi.org/10.1353/bae.2022.0012>
- Sabri, S. S. S., Hussain, Mohd. R. Mohd., Sani, J. A., Hamed, S., & Rusli, N. (2024). Five phases cycles in emergency preparedness and response plan (EPRP) as an emergency management for campus environment. 11(1), 12–20. <https://doi.org/10.37934/jartim.11.1.1220>
- Sanllorente, O., Rios-Guisado, R., Izquierdo, L., Molina, J. L., Mourocq, E., & Ibáñez-Álamo, J. D. (2023). The importance of university campuses for the avian diversity of cities. <https://doi.org/10.1016/j.ufug.2023.128038>
- Sazlin, S., Sabri, S., Ramzi, M., Hussain, M., Sani, J., Hamed, S., & Rusli, N. (2023b). Emergency Response Team (ERT) as an emergency management for campus environment. *Asian Journal of Research in Education and Social Sciences*. <https://doi.org/10.55057/ajress.2023.5.4.30>
- Serbenyuk, S. (2024). Resilience and sustainability in the activities of a higher education institution. *Право і Безпека*, 95(4), 32–46. <https://doi.org/10.32631/pb.2024.4.03>
- Soydan, O., & Benliay, A. (2019). Aydınlatma ile güvenlik algısı ilişkisinin Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi yerleşkesi örneğinde incelenmesi. *Opus Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 1. <https://doi.org/10.26466/opus.560247>

- Sundram, V. P. K., Hashim, N., Shariff, S. H., Pujiati, A., & Ardiansari, A. (2021). Sustainable transportation on university campus: A case at UiTM Selangor, Puncak Alam Campus, Malaysia and Universitas Negeri Semarang, Indonesia. *17*(2), 262. <https://doi.org/10.24191/AJUE.V17I2.13407>
- Telli, S. G., & Aydın, S. (2024). Üniversitelerde ekolojik zihniyet dönüşümü ve sürdürülebilir üniversiteler. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, *7*(2), 83–92. <https://doi.org/10.32329/uad.1474062>
- Tuğal, İ., Almaz, C., & Sevi, M. (2021). Cyber security issues and awareness training at universities. *Bilişim Teknolojileri Dergisi*, *14*(3), 229–238. <https://doi.org/10.17671/gazibtd.754458>
- Yılmaz Fındık, L., & Erçetin, Ş. Ş. (2023). How do universities in Turkey integrate sustainable development goals into their strategies? *Sustainability*, *15*(24), 1–16.
- Zhang, D., Hao, M., Chen, S., & Morse, S. (2020). Solid waste characterization and recycling potential for a university campus in China. *Sustainability*, *12*(8), 3086. <https://doi.org/10.3390/SU12083086>
- Zhang, R., Khoo, T. J., Lei, H., Jiang, X., & Ha, C. Y. (2023). Application of the third generation crime prevention through environmental design on university campuses. *Journal of Advanced Research in Applied Sciences and Engineering Technology*. <https://doi.org/10.37934/araset.33.1.406423>

Küresel Kentsel Güvenlik Göstergeleri ve İzleme Aracı

Araç adı	Global Urban Safety Indicators and Monitoring Tool [Küresel Kentsel Güvenlik Göstergeleri ve İzleme Aracı]
Yayın yılı	2020
Müellif	UN-Habitat (United Nations Human Settlements Programme)
İçerik	Şehirlerde güvenlik ve kapsayıcılığın izlenmesine yönelik çok boyutlu göstergeler sistemi; fiziksel güvenlik, sosyal kapsayıcılık, yönetim ve çevresel dayanıklılık temaları altında yapılandırılmış göstergeler ve veri toplama kılavuzu
Uygulama alanı	Kentsel alanlar – özellikle yerel yönetimler tarafından yürütülen güvenlik ve sürdürülebilirlik politikalarının planlanması, uygulanması ve izlenmesi süreçleri finansman, tedarik, hukuki boyutlar ve önlem uygulaması
Hedef kitle	Şehir plancıları, kamu politikası yapımcıları
Tematik alanlar	Kentsel güvenlik, sosyal kapsayıcılık, adil yönetim, afet dayanıklılığı, topluluk temelli veri toplama, kamuya açık alanlar, toplumsal cinsiyet eşitliği
Erişim	UN-Habitat. Global Urban Safety Indicators and Monitoring Tool.
İlgili video	Youtube – UN-Habitat Worldwide. Tools for Urban Safety Monitoring / Herramientas para el seguimiento de la seguridad urbana.
Metin ve görseller	UN-Habitat. (2020). Global Urban Safety Indicators and Monitoring Tool.

Küresel Kentsel Güvenlik Göstergeleri ve İzleme Aracı, şehirlerde güvenlik politikalarının ölçülmesi, izlenmesi ve kıyaslanabilir hâle getirilmesi amacıyla hazırlanan kapsamlı bir gösterge sistemidir. Bu araç, yerel yönetimler, politika yapımcılar, araştırmacılar ve diğer ilgili paydaşlar için kent güvenliği alanında bilgiye dayalı karar alma süreçlerini desteklemeyi hedeflemektedir.

Görsel 1. Küresel Kentsel Güvenlik Göstergeleri ve İzleme Aracı Raporu kapağı

Derleyen Çiçek Ş. Tezer

Bu gösterge seti, “sağlıklı, kapsayıcı, güvenli ve sürdürülebilir şehirler” vizyonu doğrultusunda, BM'nin Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (özellikle SKA 11 ve 16) ile uyum içinde geliştirilmiştir. Araçın temel dayanak noktası, şehir güvenliğinin yalnızca suç oranlarıyla değil; sosyal, ekonomik, mekânsal ve yönetişimsel faktörlerle birlikte değerlendirilmesi gerektiği yönündedir. Araç, kentsel

Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları nedir?

Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (SKA'lar), 2015 yılında Birleşmiş Milletler tarafından kabul edilen ve 2030 yılına kadar yoksulluğun sona erdirilmesi, gezegenin korunması ve herkes için refahın sağlanmasını hedefleyen 17 küresel hedeften oluşan bir eylem planıdır. Bu amaçlar, sosyal, ekonomik ve çevresel sürdürülebilirliği bir bütün olarak ele alır ve tüm ülkelere, tüm kesimlere yönelik ortak bir yol haritası sunar.

<https://sdgs.un.org/goals>

yaşamın bütüncül yapısını dikkate alarak; sosyal adalet, katılım, kapsayıcılık ve altyapı dayanıklılığı gibi alanları da güvenlik perspektifine dahil eder. Araçta yer verilen göstergelerin uygulanabilirliği, esnekliği ve katılımcı niteliği, bu aracı şehir planlaması ve güvenlik politikaları açısından önemli bir kaynak hâline getirmektedir.

Araç, UN-Habitat'ın liderliğinde oluşturulan küresel bir uzmanlar grubunun katkılarıyla hazırlanmıştır. 2020 yılında düzenlenen teknik danışma toplantıları sonucunda şekillenen araçta, farklı coğrafyalardan uygulayıcıların deneyimleri ve önerileri de dikkate alınmıştır.

UN-Habitat, bu çalışmanın nedenini şu sözlerle açıklar:

“Kent güvenliğine dair veriler, çoğu zaman dağınık, düzensiz ve karşılaştırılamaz durumdadır. Bu gösterge sistemi, şehirlerin güvenlik alanındaki ilerlemeyi değerlendirmesine ve güvenlik açıklarını belirlemesine olanak sağlar.”

Bu kapsamda araç, kent güvenliğini 4 ana başlık altında ele alır: Fiziksel Güvenlik ve Kişisel Güvenlik, Toplumsal Kapsayıcılık ve Erişim, Kurumsal Yönetişim ve Güven, Çevresel Güvenlik ve Altyapı Dayanıklılığı.

SKA 11. Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar

SKA 11'in amacı, şehirleri ve insan yerleşimlerini kapsayıcı, güvenli, dayanıklı ve sürdürülebilir hale getirmektir. Bu hedef, artan kentleşme sürecinde konut, altyapı, toplu taşıma, afet riski, çevresel etki ve kültürel miras gibi unsurların bütüncül olarak ele alınmasını öngörür. Şehir güvenliği, eşitsizliklerin azaltılması ve katılımcı kent yönetişimi bu hedefin kilit bileşenlerindendir.

<https://sdgs.un.org/goals/goal11>

SKA 16: Barış, Adalet ve Güçlü Kurumlar

SKA 16, barışçıl ve kapsayıcı toplumların inşasını, herkes için adaletin sağlanmasını ve her düzeyde etkin, hesap verebilir ve kapsayıcı kurumların güçlendirilmesini hedefler. Bu amaç altında; şiddetin azaltılması, hukukun üstünlüğü, yolsuzlukla mücadele, temel özgürlüklerin korunması ve kamu hizmetlerine eşit erişim gibi konular önceliklidir. Şehirlerde güvenlik, şeffaflık ve hak temelli yönetim bu hedefle doğrudan ilişkilidir.

<https://sdgs.un.org/goals/goal16>

Gösterge Seti

Araçta, her başlık altında, suç oranları, kadınların kamusal alanda kendini güvende hissetme oranı, polis ve yerel yönetimlere duyulan güven, afet riskine karşı yapı stokunun dayanıklılığı, gençlerin işsizlik oranı ve sosyal hizmetlere erişimi gibi belirli alt göstergeler tanımlanmıştır. Bu göstergelerin de yardımıyla, nicel ve nitel verileri bir arada değerlendirmeye olanak tanınır. Her gösterge için veri kaynağı, sıklık, ölçüm yöntemi ve açıklayıcı notlar belirtilmiştir. Böylece kullanıcılar, kendi yerel koşullarına uygun biçimde göstergeleri uygulayabilirler.

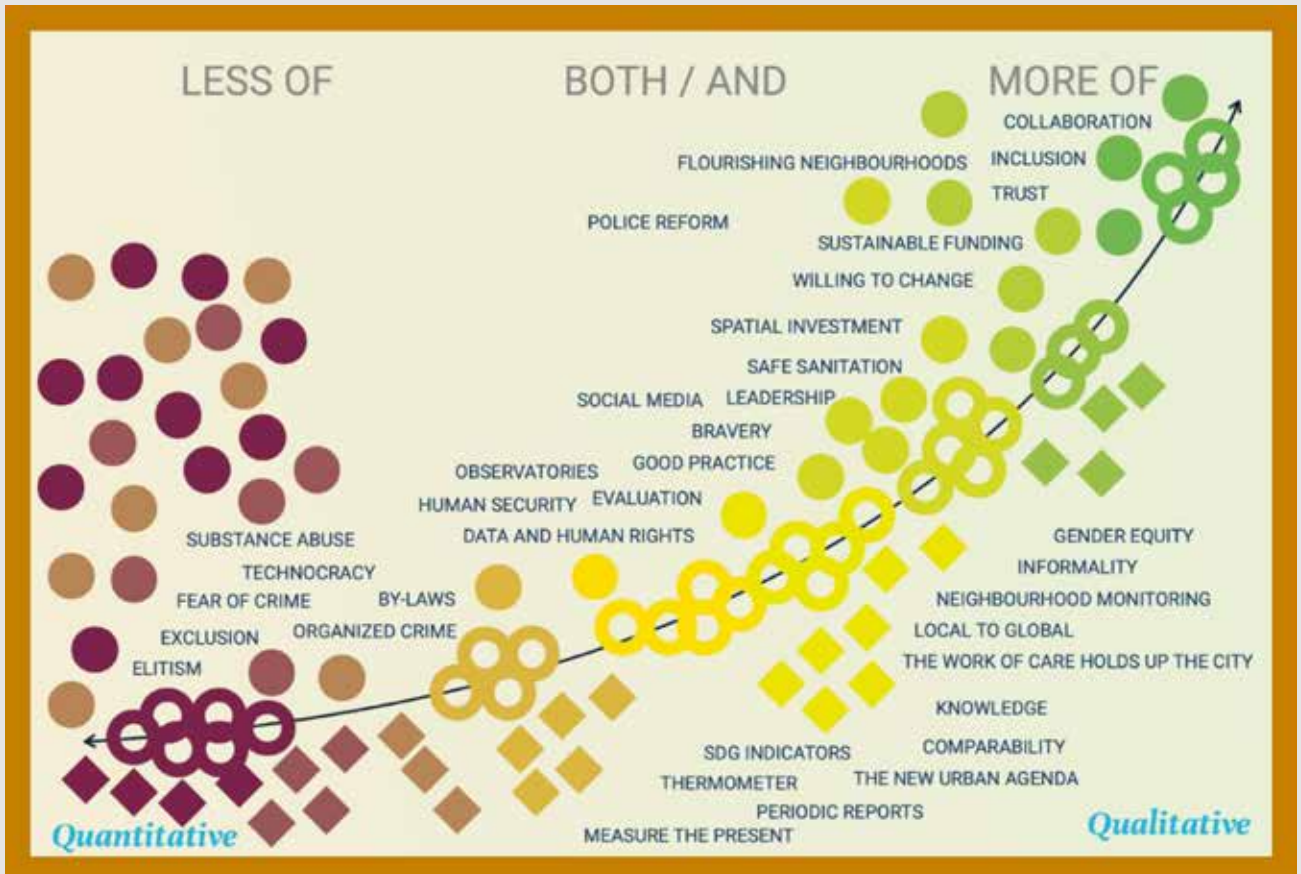
Araçın bir diğer özelliği de katılımcı veri toplama süreçlerine önem vermesidir. Raporda göstergelerin yalnız resmi kaynaklarla değil; topluluk temelli anketler, odak grup görüşmeleri ve mekânsal analizlerle de desteklenmesi gerektiği vurgulanmaktadır.

Uygulama ve İzleme

Gösterge aracı, şehirlerin kendi güvenlik profillerini oluşturmaya, zaman içinde gelişimi izlemesine ve benzer büyüklükteki diğer şehirlerle kıyas yapmasına imkân tanır. Aynı zamanda belediyelerin veya ulusal otoritelerin stratejik planlarına entegre edilebilir.

Araç, “veriye dayalı planlama” yaklaşımını teşvik ederken, politika yapıcılara, kentsel güvenlik göstergelerinin “stratejik planlama döngüsünün her aşamasına entegre edilmesi; tasarım, uygulama, izleme ve değerlendirme adımlarını desteklemesi” gerekliliğini vurgulayarak öneride bulunur.

UN-Habitat bu gösterge sisteminin esnek yapısına dikkat çekerek, her şehrin kendi kapasitesine göre bazı göstergeleri önceliklendirebileceğini belirtmektedir. Bu durum, hem düşük kaynaklı şehirlerin süreçte katılımını kolaylaştırmakta hem de yerel bağlama duyarlı çözümler üretme imkânı sunmaktadır.

Görsel 2. Raporda, küresel kentsel güvenlik göstergelerinin dört ana boyut altında nasıl yapılandırıldığını ve bu boyutların her birinin hangi tematik alanları içerdiğini gösteren grafik çalışma

UN-Habitat nedir?

UN-Habitat (Birleşmiş Milletler İnsan Yerleşimleri Programı), 1978 yılında kurulan ve sürdürülebilir şehirler ile herkes için uygun yaşam alanlarını teşvik etmeyi amaçlayan Birleşmiş Milletler programıdır. Kurum, barınma hakkı, kentsel yönetim, mekânsal eşitsizlikler ve iklim değişikliği gibi konularda küresel politika geliştirme, kapasite artırımı ve teknik destek faaliyetleri yürütmektedir.

<https://unhabitat.org>

Enhancing Urban Safety and Security (2007) Raporu nedir?

UN-Habitat tarafından yayımlanan *Enhancing Urban Safety and Security: Global Report on Human Settlements 2007*, şehir güvenliği konusunda hazırlanan ilk kapsamlı küresel rapordan biridir. Raporda suç ve şiddet, barınma güvencesizliği ve doğal afetler üç ana tehdit olarak tanımlanır; bu tehditlerin kentlerdeki etkileri

analiz edilir ve riskleri azaltmaya yönelik politika önerileri sunulur. Bu rapor, daha sonra geliştirilen gösterge sistemleri ve güvenlik araçları için temel bir referans niteliğindedir.

<https://unhabitat.org/enhancing-urban-safety-and-security-global-report-on-human-settlements-2007>

Çocuk Gözünden “Şehir ve Güvenlik”

Hazırlayan: Tansu Uzun, Zarife Kalındamar

Görsel: Çınar Kılıçay

Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Çocuk Meclisi üyesi 13 yaşındaki Çınar Kılıçay’a “Şehir ve Güvenlik” başlığının çağrıştırdıklarını sorduk. Kılıçay, sorumuza hazırladığı metinle ve görselle karşılık verdi.

Bir Hayalin Peşinde: Güvenli ve Sürdürülebilir Akıllı Şehirler

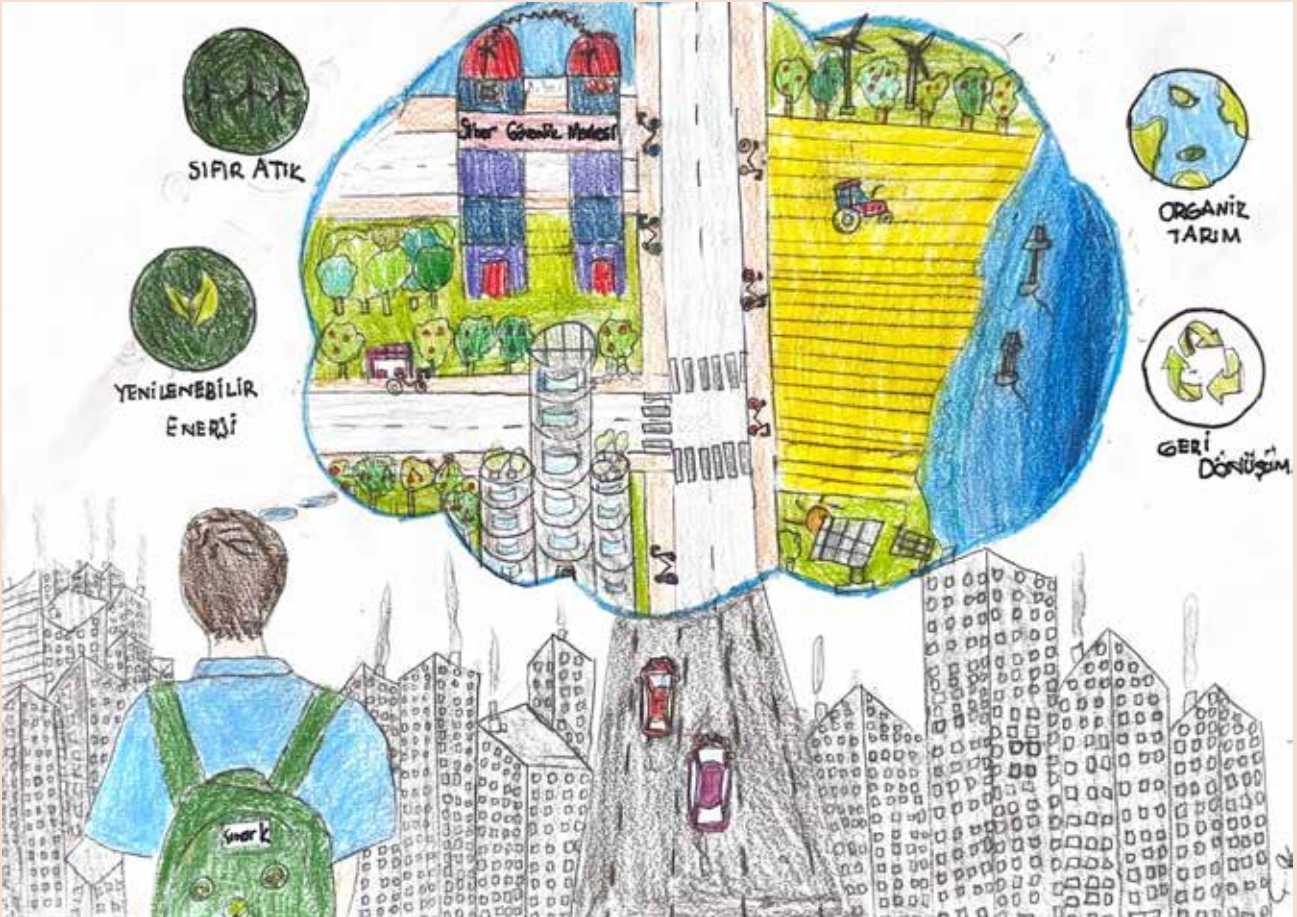
Çınar Kılıçay

Gözlerimi kapatıyorum ve gri binaların, sıkışık caddelerin, gürültünün ötesinde bir şehir

hayal ediyorum. Bu şehir ağaçlarla dolu, yollar sessiz ve temiz. Her yer teknolojiyle donatılmış. Ama hiçbir şey karışık değil. İşte bu; akıllı ve siber güvenliğe sahip bir şehir.

Bu şehirde trafik sıkışıklığı yok. Çünkü yolları yapay zeka yönetiyor. Yenilenebilir enerji

kaynaklarıyla çalışan şehir kendi ürettiği enerjiyi kullanıyor. Parklar her mahallede var ve çocuklar güvenle oyun oynayabiliyor. Bisiklet yolları, yürüyüş alanları bile düşünülmüş. Her şey doğa ile uyumlu ve iç içe halde.

En önemlisi herkesin evinin önünde küçük bir tarım alanı var. Bu tarım alanında sebzeler meyveler yetişiyor. Böylece bu şehirde yaşayan her hane yoksullukla mücadele edebiliyor. Kendi sebzelerini meyvesini üreterek yemek ihtiyacını karşılayabiliyor. Aynı zamanda bu şehirde yetişen çocuklar şehre bağımlı değil doğaya bağlı şekilde yetişiyor ve sürdürülebilirliği destekliyor.

Hayalimdeki bu yerde insanların sağlığını korumaya yönelik pek çok faktör bulunuyor. Bu faktörlerin içinde hava kirliliğinin olmaması ve filtrasyonların çok iyi yapılması, yaygın olarak bisiklet kullanılması ve insanların toprak, su, hava yani doğayla iç içe olmaları, stresten uzak olmaları kendilerine sosyalleşmek ve dinlenmek için ayırabilecekleri vakitlerin bol olması yer alıyor. Hastalık durumlarında öncelikle doğal ve bitkisel yöntemlere başvuruluyor. Sonraki süreçte evlerde tedavi hizmetleri başlıyor.

Bu şehirde teknoloji her yerde. Ama tehdit değil. En önemlisi bu şehir, siber güvenlik ile korunuyor ve anormal durumları, davranışları otomatik olarak tanıyan ve erken uyarı sistemi olan yapay zeka donanımlarına sahip. Aynı zamanda siber donanımlar da tıpkı parmak izi gibi kişiye özel hale getirilmiş olduğu için insanların verileri güvende ve kimse bir başkasının verilerine izinsiz erişemiyor. Kameralar

insanlığın güvenliğini tehdit etmiyor, sadece güvenliğini sağlamak için kullanılıyor. Bu doğayla dost şehir insanların hayatını kolaylaştırmak için tasarlanmış.

Ayrıca bu şehir, olası afetlere karşı dirençli. Akıllı sensörler sayesinde deprem, sel gibi doğal afetler önceden tespit ediliyor ve hızlı bir şekilde müdahale sistemleri devreye giriyor. Altyapı sistemleri güçlendirilmiş; su, elektrik ve iletişim hatları yeraltına güvenli şekilde yerleştirilmiş ve binaların kolonları güçlendirilmiş olduğundan kriz anlarında bile şehir ayakta kalabiliyor.

Altyapı güvenliği sadece afetlerle sınırlı değil. Akıllı kanalizasyon ağları, su arıtma tesisleri ve hava kalitesi izleme sistemleri ile şehir kendini koruyabiliyor. Her sistem bir diğerini destekliyor, akıllı şehir kendi kendine yetebiliyor.

Hayalimdeki şehirde herkes kendini huzurlu hissediyor. İnsanlar birbirine saygı gösteriyor. Kimse kimseye kötü davranmayıp herkes yardımlaşıyor. Mahallede herkes birbirini tanıyor, komşular birbirine selam veriyor, ihtiyaç sahiplerine yardım ediliyor.

Sokak lambaları her yeri aydınlatıyor. Böylece insanlar akşam saatlerinde bile dışarı çıkmaktan korkmuyor. Çocuklar güven içinde oyun oynayabiliyor, aileler de onları izlerken güven içinde kalabiliyor. Parklarda güvenlik

görevlileri bulunuyor, böylece oyun alanları hem eğlenceli hem de korunaklı oluyor.

Toplu taşıma araçları düzenli çalışıyor. Herkes otobüslere trenlere güvenle binebiliyor. Kaldırımlar; engelliler, yaşlılar ve çocuklar için tasarlanmış, kimse zarar görmüyor, Herkes rahatça dolaşabiliyor. Okulların çevresinde trafik kontrollü olduğundan çocuklar güvenli bir şekilde okula gidip gelebiliyor.

Hayalimdeki şehirde hiç kimse dışlanmaz, herkes eşit haklara sahiptir. Mustafa Kemal Atatürk'ün ilkelerine bağlı bir şekilde din, dil, ırk, fakir, zengin ya da insanların bulunduğu statüler fark etmeksizin herkes aynı sağlık hizmetlerinden aynı oyun alanlarından aynı yollardan ve aynı haklardan yararlanabilir. Benim hayal ettiğim şehirde belli bir statüye sahip olan insanlar sadece kendi çıkarları için değil bütün insanların mutluluğu için çalışıyor olur.

Ben böyle bir şehri hayal ediyorum. Belki bugün böyle bir şehirde yaşayamıyoruz ama bir gün hayalini kurduğum bu şehir gerçek olacak. Ve o zaman çocuklar gri duvarların arasında değil umut, neşe ve güven dolu yeşil alanlarda yeşerecekler. Biz çocuklar yalnızca teknolojiyle değil adaletle eşitlikle doğayla ve insanlıkla iç içe büyüyecekler.

Birlikte güvendeyiz, eşitlikte büyürüz, akılla geleceğe yürürüz.

Konut Alanlarında Yer Bazlı İşbirliği Modeli

Proje adı	Mutual Benefits [Karşılıklı Fayda]		
Yer	İsveç, Göteborg		
Tarih	2021 - devam ediyor		
Aktörler	Kamu Aktörleri	Göteborg Belediyesi	
	Özel Sektör	İki özel gayrimenkul şirketi STK	
	STK İşbirliği	Sivil toplum kuruluşları, Chalmers Teknoloji Enstitüsü	
İlgili SKA	3-11-16		
Metin ve fotoğraflar	Urbact. Urbact Good Practices.		
Derleme	Damla Elif Başkurt, Derin Sönmez		

Uygulama, kentsel dışlamayı önlemek ve sosyal olarak kırılgan bireylerin güvenli ve sürdürülebilir kentsel ortamlarda yaşayabilmesini sağlamak amacıyla, Göteborg Belediyesi tarafından geliştirilmiştir. Uygulama, destekli konut birimlerinin bulunduğu alanlarda mahalle paydaşları arasında iletişimi ve anlayışı güçlendirmeyi hedefleyen yer bazlı işbirliği modelidir. Uygulama, konut birimlerinin fiziksel ve işlevsel gereksinimlerine yönelik standartlar belirleyen kapsamlı bir programın geliştirilmesi, kent planlama süreçlerinin sosyal

kapsayıcılık açısından yeniden ele alınması ve bu alanda önerilen iyileştirme uygulamalarının gerçekleştirilmesi olmak üzere üç temel bileşenden oluşmaktadır.

Proje, sosyal olarak kırılgan bireylerin ihtiyaçlarını kentsel planlamaya entegre etmeyi, dışlayıcı mimari ve baskıcı güvenlik uygulamaları yerine kapsayıcı çözümler geliştirmeyi, kamu alanlarında güvenlik hissini artırırken sosyal sürdürülebilirliği güçlendirmeyi, destekli konutların standartlarını iyileştirerek kentsel ayrışmayı önlemeyi amaçlamaktadır. Proje kapsamında yürütülen faaliyetler şöyledir:

Yer Bazlı İşbirliği Modeli: Beş ilkeye dayalı olarak geliştirilen model; kapsayıcılık, empati, kolay iletişim ve mahalle paydaşları arasında anlayış geliştirmeyi hedeflemektedir. Model, kamu destekli tüm konut birimlerinde uygulanmaya başlanmıştır.

İşlevsel Konut Programı: Destekli konutlar için geliştirilen bu stratejik belge,

şehirdeki yeni destekli konutların tasarımı ve yer seçimi için standartlar belirlemektedir. 2024 Aralık ayında resmi olarak benimsenmiştir.

Kentsel Gelişim Sürecinin Gözden Geçirilmesi: Planlama süreçlerine evsiz bireylerin ve sosyal olarak dışlanan grupların kamusal alan kullanımına ilişkin perspektifler dahil edilmiştir. Yeni planlama modelleri pilot uygulamalarla test edilmiştir.

Katılımcı Yaklaşım: Proje başlangıcında sosyal inovasyon laboratuvarı kurularak devlet temsilcileri, STK'lar ve destekli konut sakinleri sürece dahil edilmiştir. "Kapsayıcı Kafe" gibi uygulamalarla mahallenin farklı sakinleri bir araya getirilmiştir.

Somut Etki: 1800 konut ve bir anaokulunun bağımlılık tedavi merkezinin yakınına inşa edildiği pilot bölgede, yerleşimden 3 yıl sonra neredeyse hiç şikayet alınmamıştır. Emlak firmaları, takip toplantılarını altı ay sonra sonlandırmıştır.

Politika Etkisi: Proje, Göteborg'un yeni evsizlikle mücadele stratejisine kentsel gelişim başlığı ile katkı sağlamıştır.

Göteborg'da uygulanan bu model, destekli konut birimlerinin bulunduğu alanlarda güvenlik algısını iyileştirmek üzere yer bazlı işbirliğini, fiziksel koşulların iyileştirilmesini ve planlama süreçlerinin yeniden ele alınmasını bir araya getirmektedir. Uygulama sosyal olarak kırılgan grupların kent yaşamına dahil edilmesinde hem ekonomik hem de uygulanabilir bir yol sunmuştur. Yerel yönetimler, emniyet birimleri, gayrimenkul şirketleri ve sivil toplum kuruluşları arasındaki koordinasyon sayesinde elde edilen veriler doğrultusunda aydınlatma, ulaşılabilirlik ve kullanıcı deneyimi gibi alanlarda somut iyileştirmeler yapılmıştır. Yasal düzenlemelere bağlı kalmadan farklı kentlerde de uygulanabilecek bu yaklaşım, halihazırda İsveç'in farklı şehirlerinde ilgi görmeye başlamıştır.

Kapsayıcı, Etkili ve Veriye Dayalı Hız Yönetim Programı

Proje adı	Me Muevo Segura [Güvenle Hareket Ediyorum]	
Yer	Kolombiya, Bogota	
Tarih	2017 - devam ediyor	
Aktörler	Kamu Aktörleri	Bogota Ulaşım Sekreterliği, Bogota Belediyesi
	Uluslararası İşbirliği	İki özel gayrimenkul şirketi STK
	STK İşbirliği	Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü Uluslararası Ulaştırma Forumu (ITF). Dünya Bankası Çalışma Grubu
İlgili SKA	3-11	
Metin ve fotoğraflar	ITF & OECD. The Speed Management Programme in Bogotá, Colombia	
Derleme	Damla Elif Başkurt, Derin Sönmez	

Kolombiya Bogota'da 2017 yılında yürürlüğe giren hız yönetimi programı, kentsel ulaşımında güvenli hız sınırlarının belirlenmesine ve uygulanmasına yönelik kapsamlı bir müdahale programıdır. Şehrin 2017-2026 Yol Güvenliği Planı kapsamında geliştirilen bu uygulama, Güvenli Sistem Yaklaşımı çerçevesinde tasarlanmıştır. Program ana hatlarda hız sınırlarının saatte 50 km'ye düşürülmesi, okul çevrelerinde 30 km/s uygulamaları, yayalar ve bisikletliler için korunaklı alanların oluşturulması, hız kameralarıyla denetim, kamu iletişimi ve veri temelli karar alma süreçlerini bir araya getirmektedir. Çok paydaşlı bir yapıyla yürütülen uygulama, trafik kaynaklı ölümleri azaltmayı hedeflemekte ve özellikle yayalar ile bisikletliler gibi trafikte daha savunmasız grupların korunmasına öncelik vermektedir.

Proje, şehirde karayolu kaynaklı ölümleri ve ağır yaralanmaları sıfıra indirmeyi, hızın da kazalara yol açan önemli bir risk unsuru olduğunu topluma anlatmayı ve bu konuda farkındalık oluşturmayı, güvenli hız sınırları belirleyerek ve uygulayarak yayaları, çocukları ve bisikletlileri korumayı, güvenli sistem yaklaşımını benimseyerek yol kullanıcılarının yaptığı hataların ölümcül sonuçlar doğurmasını önlemeyi, kamu kurumları ve özel sektör arasında sorumluluğu paylaşarak bütüncül bir yol güvenliği kültürü oluşturmayı amaçlamaktadır.

Bogota'da uygulanan Hız Yönetimi Programı, hız kaynaklı kazaları ve can kayıplarını azaltmada etkili sonuçlar vermiş; kent genelinde hız sınırlarının

düşürülmesi süreci, veriye dayalı karar alma ve kademeli uygulama sayesinde toplumda kabul görmüştür. Programın başarısı, yerel yönetimlerin kararlılığı, ulusal ve uluslararası uzman desteği, medya işbirliği ve kent düzeyinde kapasite geliştirme çalışmalarıyla mümkün olmuştur. Yaya ve araç kullanıcıları arasındaki etkileşimi iyileştirmeye yönelik trafik düzenlemeleri, yol güvenliği kültürünün gelişmesine katkı sağlamıştır. İlk uygulama sonuçlarının izlenmesi ve etkilerinin ortaya konması, programın tüm kente yayılmasında belirleyici rol oynamıştır. Bu uygulama şehirlerde hızın etkin biçimde yönetilmesinin, sadece kazaları azaltmakla kalmayıp toplum genelinde güvenli ulaşım bilincini de güçlendirdiğini göstermektedir.

Veriye Dayalı Katılımcı Yaklaşımla Karanlık Noktaları Aydınlatmak

Proje adı

Safetipin

Yer

Hindistan-Yeni Delhi merkezli, 77 şehir

Tarih

2013 - devam ediyor

Aktörler

Kamu Aktörleri

Kadın ve Çocuk Gelişimi Departmanları,
Belediye Kurumları, Delhi Emniyeti

Uluslararası İşbirliği

UN Women, Cities Alliance, The Asia
Foundation, Kings College London

STK / Vakıf İşbirliği

WRI India, Soul City Institute (Güney Afrika),
Jagori (kadın hakları alanında çalışan STK),
The Asia Foundation

İlgili SKA

5-11

Ödüller

**Corporate Vision Small Business Awards, 2020
WDO Awards, 2021
Best Personal Safety App, 2022**

Metin ve fotoğraflar

Safetipin resmi sitesi

Video

Youtube. Safetipin. Safetipin Introduction.

Derleme

Damla Elif Başkurt, Derin Sönmez

Kadınların kamusal alandaki güvenlik endişeleri, kentsel hareketliliğe ve toplumsal katılıma doğrudan etki etmektedir. Hindistan’da geliştirilen Safetipin uygulaması, kadınların kamusal alandaki güvenliğini artırmak için dijital teknolojiyi ve toplumsal katılımı bir araya getiren öncü bir iyi uygulamadır. Kullanıcılar, mobil uygulama aracılığıyla geceleri çektikleri fotoğraflar ve 9 kriter üzerinden yaptıkları puanlamalarla “karanlık noktaları” haritalandırmakta; elde edilen veriler belediyelere sokak aydınlatması, CCTV yerleştirme ve kaldırım iyileştirmeleri için iletilmektedir.

Ana amaçları, kadınların şehirde güvenli biçimde hareket edebilmesini desteklemek, kamusal alanlardaki güvenlik algısını ölçmek ve görünür kılmak, yerel yönetimlerin güvenliğe dair fiziksel düzenlemeleri veriyle yönlendirmesine katkı sağlamak, toplum temelli güvenlik denetimlerini yaygınlaştırmak ve planlama süreçlerine katılımı artırmak olan proje kapsamında şu faaliyetler yürütülmektedir: mobil denetim aracı, yapısal müdahaleler, toplumsal katılım, uluslararası uygulamalar, politika dönüşümü ve kurumsal işbirlikleri.

Safetipin, kadınların kamusal alanlardaki güvenlik algısını görünür kılan ve bu doğrultuda yerel yönetimleri harekete geçiren güçlü bir uygulama örneğidir. Fiziksel altyapıdan toplumsal farkındalığa kadar geniş bir yelpazede dönüşüm sağlayan bu model, hem kullanıcı dostu hem de veri odaklı yaklaşımıyla şehir planlamasında toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı uygulamaların yaygınlaştırılmasına katkı sunmaktadır. Birden fazla ülkede farklı kent bağlamlarına uyarlanabilmiş olması, Safetipin’in esnekliğini ve ölçeklenebilirliğini göstermekte, güvenli ve kapsayıcı şehirler oluşturma hedefinde etkili bir araç olarak öne çıkmaktadır.

She RISES: Özenli Kentler için Bir Çerçeve

Ayrıca, Safetipin inisiyatifinin geliştirdiği yaklaşım çerçevesi, “Duyarlı, Kapsayıcı, Güvenli ve Eşitlikçi Şehirler” [“She RISES: Responsive, Inclusive, Safe & Equitable Cities”] adıyla 2022’de yayınlanmıştır. Bu çerçeve, kentlerin “bakım ekonomisi”nin öncelikli olduğu, tüm bireylerin ihtiyaçlarının merkez alındığı bir dönüşüm vizyonu sunar. Çerçevenin temelini oluşturan ana ilkeler duyarlılık, kapsayıcılık, güvenlik ve eşitlikçilik olarak açıklanmaktadır.

She RISES çerçevesinin uygulama alanları dört ana düzlem üzerinden tanımlanmıştır. Bu alanlara yönelik veri toplanması, analiz yapılması ve müdahaleler geliştirilmesi hedeflenmektedir:

Kamusal Alanlar ve Altyapı:

Peyzaj, aydınlatma, kaldırımlar, kamu tuvaletleri gibi fiziksel altyapılar cinsiyet duyarlı gözle değerlendirilir.

Hizmetler ve Olanaklar:

Sağlık, eğitim, kreş/çocuk bakım hizmetleri, güvenli konut ve hizmet erişimi gibi temel kamu hizmetlerinin erişilebilirliği analiz edilir.

Hareketlilik ve Ulaşım:

Kadınların bakım-görev zinciri gereği yapılandığı karma/arasız seyahat ihtiyaçlarına uygun, güvenli ve erişilebilir ulaşım sistemleri değerlendirilir.

Toplumsal Cinsiyet Temelli

Şiddete Yanıt: Cinsiyete dayalı şiddetle mücadele için politikalar, yardım hatları, kriz merkezleri, toplumsal farkındalık ve kurumsal kapasite geliştirme mekânizmaları değerlendirilir.

Toplumsal Cinsiyet Mercekli Kentsel Mekân Planlaması

Proje adı	Den genuskodade staden [Gendered Landscape-Toplumsal Cinsiyetle Mercekli Şehir]		
Yer	İsveç, Umeå		
Tarih	2009 - devam ediyor		
Aktörler	Kamu Aktörleri	Umeå Belediyesi, Umeå Cinsiyet Eşitliği Komitesi	
	Uluslararası İşbirliği	URBACT, CEMR, Avrupa Yeşil Başkent Jürisi	
	STK / Vakıf İşbirliği	Umeå Üniversitesi Cinsiyet Araştırmaları Merkezi	
İlgili SKA	5 - 11 - 16		
Ödül	Avrupa Yeşil Başkent Ödülü (eşitlik vurgusu), CEMR Model Şehir		
Metin ve fotoğraflar	Gendered Landscape resmi sitesi		
Video	Youtube. ICLD Sweden. The gendered landscape - in the town of Umeå.		
Derleme	Damla Elif Başkurt, Derin Sönmez		

Toplumsal Cinsiyet Merceklili Kentsel Mekân Planlaması İsveç'in Umeå kentinde 2009 yılından bu yana yürütülen ve şehir planlamasında toplumsal cinsiyet eşitliğini odağa alan bütüncül bir uygulamadır.

Uygulama kapsamında, rehberli otobüs ve yaya turları aracılığıyla, kentteki tüneller, parklar, toplu taşıma durakları gibi gündelik kamusal alanlar ziyaret edilerek bu alanlarda kadınlar ve diğer grupların deneyimleri üzerinden toplumsal cinsiyet merceğiyle analiz edilmektedir. Uygulama, fiziksel çevrenin yalnızca altyapıdan ibaret olmadığını aynı zamanda toplumsal güç ilişkilerini de yansıttığını görünür kılmakta ve bu ilişkilerin kent tasarımına nasıl yön verdiğine dair kamusal farkındalık yaratmayı amaçlamaktadır.

GenderedLandscape
Gender + Equal + Cities

Proje, kentsel mekânları toplumsal cinsiyet eşitliği bakışıyla yeniden değerlendirmeyi, şehir planlamasında görünmeyen güç ilişkilerini görünür kılmayı, tüm kentsel aktörleri ve halkı eşitlik temelli diyaloglara katmayı, somut iyileştirme adımlarıyla güvenli, kapsayıcı kamusal alanlar yaratmayı, sürdürülebilirlik ve toplumsal cinsiyet eşitliği hedeflerini

entegre biçimde ele almayı amaçlanmaktadır. Proje kapsamında aşağıdaki faaliyetler yürütülmüştür:

Rehberli Kent Turları: 2009 yılından bu yana yürütülen turlarda, kentin farklı bölgelerindeki parklar, tüneller, duraklar gibi mekânlar ziyaret edilerek toplumsal cinsiyet temelli değerlendirmeler yerinde paylaşılmaktadır. Turlar, belediye çalışanları, sivil toplum temsilcileri, üniversite öğrencileri ve halkın katılımına açıktır.

Freezone Parkı: Genç kadınlarla yapılan atölye çalışmaları sonucunda, kullanıcılarından hiçbir beklenti yaratmayan, tamamen özgürce vakit geçirilebilecek bir kamusal alan ihtiyacına yanıt olarak kent merkezinde oluşturulmuştur.

Spor Alanlarında Eşitlik: Belediye meclisinin kararıyla, spor tesislerindeki antrenman saatlerinin kadın ve erkek takımlar arasında eşit dağıtılması sağlanmıştır. Bu karar doğrultusunda, Umeå'daki kadın futbol takımı öncelikli saatleri kullanma hakkı elde etmiştir.

Kültür Alanlarında Temsiliyet Takibi: 2015 yılında kültürel etkinliklerin %45'inde kadın sanatçılar yer almıştır.

Kamusal Forumlarda Kapsayıcılık: Umeå

Üniversitesi ve göçmen okulları işbirliğiyle kamu forumları farklı yaş, cinsiyet ve engellilik durumlarına uygun biçimde yeniden tasarlanmıştır.

Sanal Gerçeklik Uygulaması: 2016 itibarıyla proje sanal gerçeklik teknolojisiyle genişletilmiş, özellikle genç yaş gruplarına ve okullara yönelik farkındalık çalışmaları yapılmaya başlanmıştır.

Toplumsal Cinsiyet Merceklili Kentsel Mekân Planlaması, Umeå'da toplumsal eşitliği şehir planlamasıyla birleştiren uzun soluklu bir dönüşüm sürecinin ürünüdür. Katılımcı yöntemlerle yürütülen uygulama yalnızca fiziksel mekânlarda değil karar alma süreçlerinde de eşitlikçi bir bakışın yerleşmesine katkı sağlamıştır. Belediyenin farklı birimleri bu yaklaşıma kurumsal düzeyde uyum gösterirken toplumsal cinsiyet duyarlılığı, strateji belgelerinden kültür politikalarına kadar pek çok alana entegre edilmiştir. Uygulama, toplumsal cinsiyete dayalı güç ilişkilerinin kent yaşamındaki yansımalarını görünür kılmakla kalmamış aynı zamanda bu ilişkilerin dönüştürülmesine yönelik somut adımların atılmasını mümkün kılmıştır. Umeå'da edinilen deneyim, farklı sosyal ve kültürel bağlamlara uyarlanabilir yapısıyla kapsayıcı şehirler oluşturma çabalarına güçlü bir örnek sunmaktadır.

Yangınlar ve Kent Güvenliği

Meltem Karaca, Akin Erdoğan

Yangınlar, insanlık tarihi boyunca doğanın bir parçası olmuştur. Bazı ekosistemler için yenilenmeyi sağlayan bu doğal döngü, günümüzde iklim değişikliği, kentleşme ve insan kaynaklı müdahalelerle birleşerek ciddi bir tehdide dönüşmüştür. Artık yangınlar yalnızca doğa olayı olarak değil, kent güvenliği açısından da ele alınması gereken yapısal bir risk unsuru hâline gelmiştir.

Bugünkü yangınların nedenleri çok çeşitli olmakla birlikte temelde üç başlık altında toplanabilir: doğal etkenler (örneğin yıldırım düşmesi), insan kaynaklı ihmaller (bilinçsiz ateş kullanımı, sabotaj, altyapı eksiklikleri gibi) ve nedeni tam olarak belirlenemeyen yangınlar. Ancak son yıllarda bu yangınların sıklığındaki ve yıkıcılığındaki artışın temel nedeni iklim değişikliğidir.

IPCC'nin 6. Değerlendirme Raporu'na göre, sıcaklık artışı, uzun süren kuraklıklar ve değişen yağış rejimleri, dünya genelinde yangın riskinin belirgin şekilde yükselmesine neden olmaktadır.¹

Avustralya, Kaliforniya ve Amazon ormanlarında yaşanan büyük çaplı yangınlar, bu küresel riskin yalnızca birkaç örneğidir. Türkiye özelinde ise özellikle Akdeniz ve Ege Bölgeleri, yangınlara karşı oldukça kırılgan alanlardır. Bu bölgelerde sıcaklıkların daha hızlı artması, yazların kurak ve uzun geçmesi, güçlü rüzgarlar ve ormanlarla iç içe geçmiş yerleşim dokusu, yangın tehdidini artırmaktadır. Bu bölgeler arasında ise, iklimsel kırılganlık seviyesi en yüksek kentlerden biri İzmir'dir. İzmir, artan sıcaklık dalgaları, orman-kent sınırlarının birbirine çok yakın olması ve arazi yapısı nedeniyle yangın riskine açık bir kenttir. IPCC'nin bölgesel analizlerinde de İzmir'in içinde bulunduğu Akdeniz havzası, iklim

IPCC nedir?

Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli [Intergovernmental Panel on Climate Change-IPCC], 1988 yılında Birleşmiş Milletler Çevre Programı (UNEP) ve Dünya Meteoroloji Örgütü (WMO) tarafından kurulmuştur. Görevi,

iklim değişikliğiyle ilgili bilimsel, teknik ve sosyoekonomik bilgileri değerlendirmek ve politika yapımcılar için tarafsız raporlar hazırlamaktır. IPCC, kendi araştırmalarını yapmaz; bilimsel literatürü sentezleyerek küresel uzlaşma raporları üretir. En bilinen çalışmaları arasında her birkaç yılda bir yayımlanan Değerlendirme Raporları (AR) yer alır. Bu raporlar, küresel iklim politikalarının şekillenmesinde belirleyici rol oynar.

<https://www.ipcc.ch/>

¹ IPCC. (2021). *Altıncı Değerlendirme Raporu (AR6), Çalışma Grubu I - Fiziksel Bilim Temeli, Bölüm 12: Bölgesel etkiler ve risk değerlendirmesi için iklim değişikliği bilgileri*. Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli.

değişikliğine karşı dünyanın en hassas bölgelerinden biri olarak tanımlanmaktadır.²

Bu durum, İzmir Planlama Ajansı'nın 2025 yılında yayımladığı "İzmir Kentinde İklim Kaynaklı Afetler ve Risk Yönetimi" raporu tarafından da teyit edilmektedir.³ Raporda, İzmir'in özellikle güney ve kırsal kuşaklarında yangına karşı artan kırılganlık, ısı adası etkileri ve kent-orman etkileşimi detaylı olarak ele alınmakta, bu alanlarda yapılaşmanın yoğunlaşması ve altyapı eksikliklerinin yangın riskini artırdığı belirtilmektedir. Ayrıca raporda, bölgesel iklim değişikliği projeksiyonları doğrultusunda yangın risklerinin önümüzdeki yıllarda daha da artacağı öngörülmektedir.

Bu noktada karşımıza kritik bir soru çıkıyor:
Bu yangın riskini nasıl yöneteceğiz?

Yangınları tamamen ortadan kaldırmak mümkün değildir; ancak bu riski iyi bir şekilde yönetmek mümkündür. Yangınları bir kent güvenliği meselesi olarak görmek, bu riski azaltmanın ilk adımıdır. Etkili bir yangın risk yönetimi, önleme, yayılmayı önleme ve

müdahale-sonrası iyileştirme olmak üzere üç temel aşamada ele alınmalıdır. İlk olarak, yangınların çıkmasını önlemek için insan kaynaklı risklerin azaltılması gerekir. Bu, altyapı iyileştirmeleri, elektrik hatlarının güvenliği, ormanlık alanlarda yapılaşmanın sınırlandırılması, kamuoyunun bilinçlendirilmesi, cezai düzenlemelerin uygulanması gibi çok boyutlu bir süreci kapsar. Ayrıca monokültür orman dokusundan uzaklaşmak, yangına dayanıklı bitki türleriyle çalışmak ve riskli arazilerde arazi rehabilitasyonu yapmak da önemlidir.

İkinci olarak, yangının yayılmasını önlemek için arazi düzenlemeleri hayati rol oynar. Kent ile orman arasına tampon bölgeler yerleştirmek, kuru otların temizlenmesi, ısı adası etkisini azaltacak yeşil altyapı çözümleri geliştirmek ve yangına dirençli kentsel planlama stratejileri oluşturmak gereklidir.

Üçüncü aşama ise yangın anında hızlı ve etkili müdahale kapasitesini kurmaktır. Erken uyarı sistemleri, yangın gözetleme kuleleri, teknolojik izleme altyapıları ve yerel yönetimlerin afet hazırlık planları bu aşamada

belirleyicidir. Yangın sonrası ise ormanların ekolojik yapısına uygun bir şekilde rehabilite edilmesi, karbon salımını azaltmak ve biyolojik çeşitliliği korumak açısından büyük önem taşır.

Nitekim yangınlar yalnızca orman varlığını değil, küresel karbon döngüsünü de etkileyen olaylardır. Yanarak yok olan ormanlar, artık karbon yutan yutaklar olmaktan çıkmakta, tersine atmosfere karbon salan kaynaklara dönüşmektedir. Bu da iklim değişikliğini besleyen tehlikeli bir geri besleme döngüsünü harekete geçirmektedir.⁴

İzmir özelinde ise son yıllarda atılan adımlar, bu riskin giderek daha fazla ciddiye alındığını göstermektedir. Şehir planlamasında orman-yapı etkileşimi yeniden değerlendirilmeye başlanmış, yangınlara karşı erken müdahale sistemleri güçlendirilmiş ve İzmir Planlama Ajansı'nın yayımladığı raporlarda kentin kırılgan bölgeleri haritalandırılmıştır. Bu raporlar, yangınların yalnızca bir çevre sorunu değil, doğrudan kent güvenliğini tehdit eden bir durum olduğunu vurgulamaktadır.

² IPCC. (2022). *İklim Değişikliği 2022: Etkiler, Uyum ve Kırılganlık. Akdeniz Havzası bölümü*. Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli Altıncı Değerlendirme Raporu, Çalışma Grubu II katkısı.

³ İzmir Planlama Ajansı. (2025). *İzmir kentinde iklim kaynaklı afetler ve risk yönetimi raporu*. İzmir Planlama Ajansı Yayını.

İzmir’de yukarıda belirtilen dört aşamalı risk yönetimi yaklaşımı kapsamında hayata geçirilen uygulamalar ise şunlardır:

- Yangınların çıkmasını önlemek için orman alanlarına girişlerin düzenlenmesi ve yangın sezonunda riskli bölgelerin yakından izlenmesi,
- Yayılmayı engellemek amacıyla tampon bölgeler ve düşük yakıt yüküne sahip yeşil kuşakların oluşturulması,

- Müdahale kapasitesini artırmak için erken uyarı sistemleri ve yangın gözetleme kameralarının kurulması,

- Yangın sonrası orman restorasyon projeleri ve fidan dikim kampanyaları ile doğal alanların yeniden kazandırılması.

Bu çalışmalar, henüz yangın riskini tamamen ortadan kaldırmaya yeterli olmasa da,

hızla artan iklim kaynaklı afet riskleri karşısında kentler için sağlam bir altyapı ve kurumsal hafıza oluşturarak ileride daha sistematik çözümler geliştirilmesine imkân sağlamaktadır. Yangın risk yönetimi, sadece çevresel bir önlem değil, kentlerin sürdürülebilirliği ve güvenliği için vazgeçilmez bir sosyopolitik öncelik olarak ele alınmalıdır.

⁴ IPCC. (2023). *IPCC Altıncı Değerlendirme Raporu (AR6) Sentez Raporu, Politika Yapıcılar için Özeti*. Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli.

Kaynaklar

IPCC. (2021). *Altıncı Değerlendirme Raporu (AR6), Çalışma Grubu I – Fiziksel Bilim Temeli, Bölüm 12: Bölgesel etkiler ve risk değerlendirmesi için iklim değişikliği bilgileri*. Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli.

IPCC. (2022). *İklim Değişikliği 2022: Etkiler, Uyum ve Kırılganlık. Akdeniz Havzası bölümü*. Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli Altıncı Değerlendirme Raporu, Çalışma Grubu II katkısı.

IPCC. (2023). *IPCC Altıncı Değerlendirme Raporu (AR6) Sentez Raporu, Politika Yapıcılar için Özeti*. Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli.

İzmir Planlama Ajansı. (2025). *İzmir kentinde iklim kaynaklı afetler ve risk yönetimi raporu*. İzmir Planlama Ajansı Yayını.

Planlama Ajansı Yaklaşımı

Hazırlayan: **Murat Ar**

Son yıllarda yaptıkları çalışmalarla bağlı oldukları belediyelere farklı bir bakış açısı sunan Planlama Ajansları, veriye dayalı bilimsel çalışmalar ışığında, farklı disiplinlerden uzmanların ve akademisyenlerin katkılarını ve vatandaş katılımını destekleyen yapılar olarak kuruldular.

İlk kurulan İstanbul Planlama Ajansı (İPA), “İstanbul’un Bilgisini Üreten ve Geleceğini Birlikte Planlayan Ortak Akıl Mekanizması” mottosu ile 2020 yılında kuruldu. İPA, belediye birimleri, sivil toplum, üniversiteler, uzmanlar, özel sektör, uluslararası kurumlar

ve İstanbullular ile şehrin güncel sorunlarını tespit ederek, bu sorunların çözümüne yönelik veriye dayalı kısa, orta ve uzun vadeli strateji ve politika önerileri geliştirmek üzere çalışıyor.

Yapısında şehir ve bölge planlama, sosyoloji, mimarlık, endüstriyel tasarım ve istatistik gibi disiplinlerin bir araya geldiği birimlerden oluşuyor. “İstanbul Vizyon 2050 Strateji Belgesi” bu birimlerin iki yıllık bir çalışmasının ardından tamamlanarak kamuoyu ile paylaşıldı. Bu belge ışığında da İstanbul Çevre Düzeni Planı çalışmaları yine İPA koordinasyonu ile afetler ve

deprem, ulaşım, iklim krizi, sürdürülebilirlik ve diğer birçok konuda bilim insanları ile birlikte yürütülüyor. Benzer yapı ve yaklaşımlarla kurulan İzmir Planlama Ajansı (İZPA), Bursa Planlama Ajansı (Bursa Plan) ve Muğla Planlama Ajansı (MUPA) yaptıkları çalışmalarla şehirlerine çoklu krizlere karşı yenilikçi ve etkili yaklaşımlar geliştiriyorlar.

İZPA, Yeni Nesil Belediyecilik, Tek Sağlık ve Gevrek Modeli; Bursa Plan, Bursa 2050 Vizyonu ile Çevre Düzeni Planı; MUPA, Dünya Kenti Muğla mottolarıyla strateji çalışmalarını sürdürüyor.

Kaynaklar

Bursa Büyükşehir Belediyesi. (Erişim: 30 Temmuz 2025). *Bursa Planlama Ajansı*. <https://www.bursaplan.com/tr>

İstanbul Planlama Ajansı (İPA). (Erişim: 30 Temmuz 2025). *İstanbul Planlama Ajansı Resmî Web Sitesi*. <https://ipa.istanbul/>

Muğla Büyükşehir Belediyesi. (Erişim: 30 Temmuz 2025). *Muğla Planlama Portalı*. <https://www.muglaplanlama.com/>
Planİzmir. (Erişim: 30 Temmuz 2025). *İzmir Büyükşehir Belediyesi Planlama Portalı*. <https://planizm.com/>

B40 Balkan Şehirleri Ağı

Hazırlayan: **Murat Ar**

B40 Balkan Şehirleri Ağı [Balkan Cities Network], “Daha İyi Gelecek, Daha İyi İşbirliği” mottosuyla 29-30 Kasım 2021 tarihlerinde düzenlenen İstanbul Zirvesi sonunda 23 belediye başkanı tarafından imzalanan İstanbul Deklarasyonu ile kurulmuştur. B40 Ağı, Avrupa Birliği'nin doğu sınırlarını ve Avrasya'nın batı ayağını oluşturan önemli bir bölge olan Balkanlar'daki yerel yönetimleri bir araya getirmeyi amaçlamaktadır. Bu kapsamda belediye başkanları

ve beraberindeki heyetler; yerel yönetimlerin geleceği, yerel sorunlara ortak çözümleri ve potansiyel işbirliği alanlarını görüşmektedir.

B40 Ağı kapsamında, o yılın başkanının ev sahipliği yapacağı olağan zirveye ek olarak, yıl boyunca çeşitli toplantılar düzenlenmektedir. Toplantılar ve olağan zirve, işbirliğini güçlendirmek, diyalogu artırmak ve en iyi uygulamaları paylaşmak için üye şehirlerin belediye başkanlarını ve teknik komitelerini bir araya getirmektedir. Ağ, aynı zamanda yerel yönetimleri bir araya getirerek ve iyi diyalog ile ortak akli teşvik

ederek, küresel olarak en yüksek yatırım ve ekonomik büyüme potansiyeline sahip bölge olan Balkanlar'da bölgesel kalkınma için önemli bir temel oluşturmaktadır.

B40 2025 yılı Dönem Başkanlığı Sofya Belediyesi tarafından yürütülmektedir.

B40'ın öncelikli hedefi bölgedeki diğer şehirlerin de Ağ'a katılmasını sağlamaktır. Ayrıca Ağ, bölgede faaliyet gösteren uluslararası kurum ve kuruluşlar, sivil toplum platformları ve iş dünyası ile ortak çalışmalar yürüterek yerel düzeyde katılımcı ve kalıcı çözümler üretmeyi hedeflemektedir. B40 Ağı

BETTERCOOPERATION

üyeleri, ortak bir Avrupa vizyonu ile eşit ve etkin işbirliğine, deneyim paylaşımına ve yenilikçi çözümlere öncelik vermektedir. Sekretaryası İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından yürütülen ve 70

üyesi bulunan Ağ'a ülkemizden İstanbul, İzmir, Muğla, Tekirdağ Büyükşehir Belediyeleri ile Çanakkale, Edirne, Kırklareli Belediyeleri üyedir. ICLEI (Sürdürülebilirlik için Yerel Yönetimler), Türkiye Belediyeler Birliği, Bulgaristan

Cumhuriyeti Ulusal Belediyeler Birliği [National Association of Municipalities in the Republic of Bulgaria] ve Arnavutluk Yerel Özerklik Derneği [Association of Local Autonomy of Albania] gözlemci üyelerdir.

Kaynaklar

B40 Network. (Erişim tarihi: 27 Temmuz 2025). *B40 Balkan Cities Network*. <https://b40network.org/v2/>

Türkiye Belediyeler Birliği (TBB). (Erişim tarihi: 27 Temmuz 2025). *B40 Balkan Şehirleri Ağı*. <https://www.tbb.gov.tr/tr/b40-balkan-sehirleri-agi>

Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği Encümen Toplantıları Bahçelievler’de ve Tepebaşı’nda Gerçekleştirildi

Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği’nin Mayıs ayı encümen toplantısı, Bahçelievler Belediyesi ev sahipliğinde “Bağımlılıkla Mücadele” temasıyla yapıldı. Toplantıya, Birlik Başkanı ve İzmir

Büyükşehir Belediye Başkanı Dr. Cemil Tugay başkanlık etti. Oturumda, birlik üyesi belediyelerin sağlıklı kent projeleri değerlendirildi, fikir alışverişi yapıldı. Ev sahibi olarak Bahçelievler Belediye

Başkanı Dr. Hakan Bahadır toplantının açılışında konuşma yaptı. Gündem maddeleri görüşülerek karara bağlandı.

Temmuz ayı encümen toplantısı ise Tepebaşı Belediyesi ev sahipliğinde Eskişehir’de gerçekleştirildi. Toplantıya, Birlik Başkanı Dr. Cemil Tugay başkanlık etti. Ev sahibi olarak Tepebaşı Belediye Başkanı Dt. Ahmet Ataç açılış konuşmasını yaptı. Toplantıda, sürdürülebilir ve yaşanabilir şehirleşme hedefleri ele alındı. Çevre dostu projeler, yaşam kalitesini artırmaya yönelik çalışmalar ve birlik faaliyetleri değerlendirildi. Gündem maddeleri görüşülerek karar altına alındı.

Her iki toplantıda da sağlıklı şehirleşme anlayışının geliştirilmesi, kentlerde yaşam kalitesinin artırılması, çevre sağlığı ve sürdürülebilirlik konularında belediyeler arası iş birliğinin güçlendirilmesi konuları öne çıktı. Encümen üyeleri, belirlenen hedeflere ulaşmak için yürütülecek ortak çalışmalar hakkında görüşlerini paylaştı.

Gıda Güvenliği Tepebaşı'nda Masaya Yatırıldı

Tepebaşı Belediyesi ile Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği iş birliğiyle düzenlenen “Gıda Güvenliği Paneli”, Eskişehir’de yoğun katılımı ile gerçekleşti. Tepebaşı Belediye Başkanı Dt. Ahmet Ataç’ın ev sahipliğinde gerçekleşen panele Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği ve İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı Dr. Cemil Tugay, Eskişehir Büyükşehir Belediye Başkanı Av. Ayşe Ünlüce, çevre ilçe belediye başkanları, meclis üyeleri ve birçok davetli katıldı.

Etkinlikte sağlıklı bir yaşamın temel unsurlarından biri olan gıda güvenliği çok boyutlu olarak ele alındı. Açılış konuşmasında Başkan Ataç, gıda egemenliğinin sadece bir beslenme meselesi değil; iklim, çevre, demokrasi ve adaletle doğrudan ilişkili olduğunu vurguladı. Ayrıca Manisa Büyükşehir Belediye Başkanı Ferdi Zeyrek’i anarak adının Tepebaşı’ndaki bir tesise verildiğini duyurdu.

Başkan Ünlüce, gıda güvenliğinin sosyal eşitlik ve devlet politikalarıyla doğrudan ilişkili olduğunu ifade ederek “Bu konuda ortak akılla hareket etmek zorundayız” dedi. Başkan Tugay ise iklim krizi ve yanlış tarım politikalarının gıda güvenliği üzerindeki etkilerine dikkat

çekerek “Artık suyu, toprağı ve enerjiyi koruma dönemindeyiz” ifadelerini kullandı.

Panelde, gıda israfı, sera gazı etkisi, sürdürülebilir gıda sistemleri ve yerel üretim-tüketim zincirleri gibi konular tartışıldı. İyi uygulama örnekleri oturumunda ise

Tepebaşı, Eskişehir ve İzmir’den belediye projeleri ile özel sektör ve sivil toplum girişimleri tanıtıldı.

Etkinlik, sağlıklı, adil ve sürdürülebilir bir gıda sistemi için yerel yönetimlerin ortak hareket etme kararlılığı ile sona erdi.

Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği'nin 43. Olağan Meclis Toplantısı Bahçelievler'de Yapıldı

Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği'nin 43. Olağan Meclis Toplantısı, 4 Mayıs 2025 tarihinde Bahçelievler Belediyesi'nin ev sahipliğinde İstanbul'da gerçekleştirildi. Toplantıya çok sayıda belediye başkanı, meclis üyesi, koordinatör ve danışma kurulu üyesi katıldı. Bu yılın ana teması tüm dünyada halk sağlığını tehdit eden önemli bir sorun olan bağımlılıkla mücadele olarak belirlendi.

Açılıшта Bahçelievler Belediye Başkanı Dr. Hakan Bahadır, vatandaş odaklı sağlıkçı bakış açısını paylaşarak "Nasıl yardımcı olabiliriz?" sorusunun tüm çalışmalarının merkezinde olduğunu vurguladı. Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği ve İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı Dr. Cemil Tugay ise bağımlılıkla mücadelede yerel yönetimlerin kritik rolüne dikkat çekerek daha kurumsal, veri temelli, çok paydaşlı bir yapıya geçileceğini belirtti.

Toplantıda bağımlılıkla mücadele konusunda yürütülmesi planlanan kampanya tanıtıldı. Hazırlanan afiş ve materyaller paylaşıldı; QR kodlar aracılığıyla dijital içeriklere erişim sağlanacağı duyuruldu. Prof. Dr. Kültegin Ögel'in katılımıyla düzenlenen panelde bağımlılıkla mücadelede doğrular ve yanlışlar ele alındı.

Meclis oturumunda 2024 faaliyet raporu, 2025-2029 stratejik planı ve 2024 mali yılı kesin hesabı kabul edildi. Encümen ve Plan-Bütçe Komisyonu üyeleri seçildi. Ayrıca Bergama, Borçka, Kemalpaşa, Lalapaşa ve Tuzla belediyeleri birliğe yeni üye olarak katıldı. Bir sonraki toplantının İzmir'de yapılmasına karar verildi.

Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği 2025-2029 Stratejik Planı Yayında

Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği, önümüzdeki beş yıllık dönemi kapsayan 2025-2029 Stratejik Planını yayımladı. Bu yol haritası, Birliğin misyonu doğrultusunda yerel yönetimlerin kapasitesini güçlendirmeye, kent sağlığını bütüncül bir yaklaşımla gözlemeye odaklanıyor.

Plan, “Tek Sağlık” ilkesi ile “İyi Olma Hâli” kavramını birleştiren bütüncül bir vizyon benimserken, sürdürülebilirliğe, katılımcılığa ve bilimsel yaklaşıma önem veriyor. Ayrıca, Birliğin 150 üye belediyesiyle ülke nüfusunun yaklaşık %61’ini temsil etmesi, stratejinin ulusal ölçekte etkisini güçlendiriyor.

Stratejik plan altı temel hedef etrafında şekilleniyor. Birliğin kuruluş amacını desteklemek üzere, Dünya Sağlık Örgütü Avrupa Sağlıklı Şehirler Ağı ile iş birliğini sürdürmek ve 7P politikalarının yerel düzeyde uygulanmasına öncülük etmek amaçlanıyor. Kurumsal kapasite başlığı altında ise personel gelişimini, paydaşlarla ilişkileri ve danışma kurulu temelli tematik çalışma gruplarını güçlendirmeye yönelik adımlar öne çıkıyor.

Üye belediyelerin gelişimini desteklemek için eğitim programlarının, yayınların ve iyi uygulama örneklerinin yaygınlaştırılması hedeflenirken; iletişim ağı başlığında, üyelerle çok kanallı, sürekli iletişim kurma ve dijital mecraları etkinleştirme hedefleri ön plana çıkıyor. Ayrıca, sağlık göstergelerinin izlenmesini sağlayacak veri altyapısının kurulması ve şehir sağlık profili araçlarının geliştirilmesi veriye dayalı planlama hedefinin bir parçası. Son olarak, proje

geliştirme ve fonlara erişim başlığında ulusal ve uluslararası kaynaklara erişimi artırmak amacıyla bir proje ofisi kurulması planlanıyor.

Birlik Başkanı Dr. Cemil Tugay, bu stratejik planın, Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği’ni hem ulusal hem de uluslararası alanda daha etkili bir aktör haline getireceğini vurgularken, katkı sunan tüm paydaşlara teşekkür etti.

Stratejik plan

DSÖ Avrupa Sağlıklı Şehirler Ağı 2025 Yıllık Toplantısı Türkiye’de Gerçekleştirildi

Dünya Sağlık Örgütü Avrupa Sağlıklı Şehirler Ağı’nın 2025 Yılı İş Toplantısı ve Teknik Konferansı, 17-20 Haziran tarihleri arasında Bursa ve İzmir’de Bursa ve İzmir Büyükşehir Belediyeleri ev sahipliğinde düzenlendi. Etkinlik, ağın 7. Fazının kapanışı ve 8. Fazın başlangıcını simgeleyen önemli bir buluşma oldu.

Bursa’daki açılıшта DSÖ yetkilileri, uluslararası temsilciler ve Türkiye’den SKB üyesi belediyeler yer aldı. “Dirençli Sağlıklı Şehirler: Herkes İçin Sürdürülebilir Kentsel Gelecek” teması çerçevesinde düzenlenen oturumlarda, halk sağlığına yönelik krizlere karşı kentlerin dirençliliği vurgulandı. Bursa Büyükşehir Belediye Başkanı

Mustafa Bozbey, yerel yönetimlerin politika yapıcı rolüne dikkat çekerken, Birlik Başkanı Dr. Cemil Tugay, barış ve dayanışma çağrısı yaptı.

Konferansın öne çıkan belgelerinden biri “Bursa Taahhüdü” oldu. İnsan, mekân, barış, katılım, refah, gezegen ve hazırlıklılık temelli ilkeler içeren bu belge, 8. Fazın yol haritasını oluşturdu.

Programın İzmir ayağında, İzQ İnovasyon Merkezi’nde düzenlenen atölye çalışmaları ve Kordon bölgesindeki saha etkinlikleriyle uygulama örnekleri paylaşıldı. İzmir’in doğa ile uyumlu kentleşme yaklaşımı ve COP İzmir girişimi büyük ilgi gördü. Konferans, Ahmet Piriştina Kent Arşivi Müzesi’ndeki COP İzmir lansmanı ile son buldu.

Bu toplantı, Türkiye’nin sağlıklı şehirler alanındaki liderliğini pekiştirirken, kentlerin küresel krizlere yerelden çözüm üretme kapasitesine güçlü bir örnek sundu.

COP30'a Yerelden Küresele Güçlü Bir Katkı: COP İzmir Etkinlik Serisi Tamamlandı

Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (UNFCCC) kapsamında her yıl düzenlenen COP (Taraflar Konferansı) zirveleri, iklim krizine karşı küresel politikaların belirlendiği en üst düzey platformlardır. Bu zirvelere paralel olarak düzenlenen Yerel Taraflar Konferansları ise kentlerin, yerel yönetimlerin ve sivil toplumun sürece katılımını güçlendirmeyi amaçlar. Yerelde geliştirilen çözümlerin uluslararası iklim gündemine taşınmasına katkı sunar.

Bu kapsamda, Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği ve İzmir Büyükşehir Belediyesi ortaklığında yürütülen “COP İzmir” etkinlik serisi, Kasım

2025'te Brezilya'da düzenlenecek COP30 öncesinde hayata geçirildi. Dört ana temada gerçekleştirilen etkinlikler, İzmir'in iklim vizyonunu ve yerel çözüm üretme kapasitesini görünür kıldı.

8 Mayıs'ta “Gıda Güvenliği”, 22 Mayıs'ta “Yeşil Enerji”, 30 Mayıs'ta “İklim Direnci” ve 10 Haziran'da “Yeşil Kuşaklar” başlıklarıyla düzenlenen buluşmalarda; iklim adaleti, dayanıklılık, doğa temelli çözümler ve enerji dönüşümü gibi konular ele alındı.

Etkinliklerin sonunda hazırlanan 35 maddelik COP İzmir İklim Deklarasyonu ve 268 maddelik Eylem Planı,

enerji verimliliği, su yönetimi, afetlere direnç, sağlıklı gıdaya erişim gibi öncelikli alanlarda yol haritası sundu. Öne çıkan öneriler arasında Kent Gıda Konseyi kurulması, İklim Yurttaş Meclisi modeli ve karbon yutak alanlarının artırılması yer aldı.

Dr. Cemil Tugay, “Kentimizin çözüm önerilerini COP30'a taşıyarak yerelden küresele güçlü bir ses olmayı hedefliyoruz,” dedi.

Geleceğe Yürüyen Sağlıklı Şehir Bergama

Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği'ne üye olan Bergama Belediyesi, halk sağlığını merkeze alan çalışmalarını sürdürüyor. Bu kapsamda, sağlık panelleri ve bilinçlendirme toplantıları düzenliyor, akademik işbirlikleriyle halkın uzman isimlerle doğrudan bir araya gelebileceği ortamlar oluşturuyor.

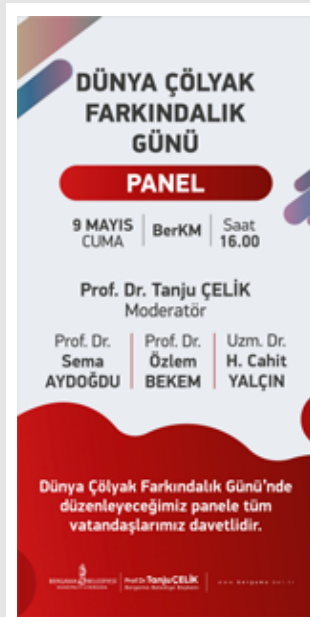
Kendisi de bir hekim olan Bergama Belediye Başkanı Prof. Dr. Tanju Çelik, ilçede yaşayan herkesin -kırsaldan merkeze- sağlıklı, doğayla ve tarihle iç içe bir yaşam sürmesi için özel bir çaba gösteriyor. Bu kapsamda, 9 Mayıs tarihinde belediye başkanının moderatörlüğünde düzenlenen Çölyak Farkındalık Paneli'ne Prof. Dr. Sema

Aydoğdu, Prof. Dr. Özlem Bekem ve Dr. Cahit Yalçın konuşmacı olarak katıldı. Panelde, çölyak hastalığının teşhisi, hastalıktan korunma yolları ve sağlıklı beslenme alışkanlıkları konularında önemli bilgiler paylaşıldı.

Ayrıca, 27 Mayıs 2025 tarihinde Prof. Dr. Safiye Aktaş'ın moderatörlüğünde gerçekleşen Kanser Farkındalık Paneli'nde, Doç. Dr. Elif Atağ ve Doç. Dr. Deniz Kızmaoğlu, erken teşhisin, düzenli taramanın ve sağlıklı yaşam bilincinin kanserle mücadeledeki kritik rolüne dikkat çekti.

23-29 Haziran 2025 tarihleri arasında gerçekleşen 89. Uluslararası Bergama Kermesi

programına sağlık panelleri dâhil edildi. Böylece Atatürk'ün mirası olarak düzenlenen bu geleneksel kermes yalnızca kültürel değil, aynı zamanda toplumsal sağlık bilincinin güçlendirildiği bir festival hâline geldi. Kermesin dördüncü gününde düzenlenen "Çağımızın Hastalığı: Diyabet ve Hipertansiyon" panelinde, toplumda yaygın görülen bu iki hastalık bilimsel bir perspektifle ele alınmış oldu. Panelde, Prof. Dr. Hasan Havıtcıoğlu, Prof. Dr. Mehmet Erdoğan ve Prof. Dr. İstemihan Tengiz, diyabet ve hipertansiyonun nedenleri, korunma yolları ve tedavi süreçleri hakkında katılımcılara kapsamlı bilgiler sundular.

DÜNYA ÇÖLYAK FARKINDALIK GÜNÜ

PANEL

9 MAYIS CUMA | BerKM | Saat 16.00

Prof. Dr. Tanju ÇELİK
Moderatör

Prof. Dr. Sema AYDOĞDU | Prof. Dr. Özlem BEKEM | Uzm. Dr. H. Cahit YALÇIN

Dünya Çölyak Farkındalık Günü'nde düzenleyeceğimiz panele tüm vatandaşlarımız davetlidir.

KANSER FARKINDALIK SEMİNERİ

ERKEN TANI, HAYAT KURTARIR!

AÇILIŞ KONUŞMASI
Prof. Dr. Tanju ÇELİK

KATILIMCILAR
Prof. Dr. Safiye AKTAŞ
Doç. Dr. Deniz KIZMAZOĞLU
Doç. Dr. Elif ATAĞ

27 MAYIS SALI | 11.00 | BerKM

Kanser hastalığıyla mücadele eden tüm insanlarımız için el ele veriyoruz!
PANELİMİZE TÜM HALKIMIZ DAVETLİDİR.

89. ULUSLARARASI BERGAMA KERMESİ

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
23-29 HAZİRAN 2025

PANELLER

26 HAZİRAN PERŞEMBE 17.30

ÇAĞINIZIN HASTALIKLARI: DİYABET, HİPERTANSİYON

Çamlıpark

Prof. Dr. Hasan HAVITÇIOĞLU
Ortopedi ve Travmatoloji Uzmanı
Prof. Dr. Mehmet ERDOĞAN
İç Hastalıkları ve Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları Uzmanı
Prof. Dr. İstemihan TENGİZ
Kardiyoloji Uzmanı

TÜM HALKIMIZ DAVETLİDİR.

Çankaya, Avrupa Birliği'nin İklim Değişikliğine Uyum Çalışmalarında Pilot Bölge Oldu

Çankaya Belediyesi, Avrupa Birliği'nin Horizon Europe Programı İklim Değişikliğine Uyum Misyonu kapsamında desteklenen "Just4Care" isimli proje ile iklim uyum çalışmalarında pilot bölge oldu. Yaklaşık 7 milyon Euro bütçeye sahip proje kapsamında Çankaya, Madrid, Budapeşte ve Zagreb kentleri pilot uygulama alanı olarak belirlendi.

Just4Care Projesi ile Çankaya Belediyesi Bademlidere Cumhuriyet Parkı ve parkın yer aldığı çevrede bir pilot uygulama yürütecek. Proje kapsamında Bademlidere

Cumhuriyet Parkı iklim uyumu ve sosyal dayanıklılık için bir merkez görevi görecek. Park ve çevresinde "Kentsel Yaşam Laboratuvarı" ve "Pozitif Enerji Bölgesi" çalışmaları yürütülecek. Pilot bölgede karbon emisyonlarını azaltmak, bölgeyi kendi kendine yeterli hâle getirmek ve enerji verimliliğini artırmak için enerji sistemlerine ilişkin çalışmalar ile su yönetimi altyapısı geliştirilmesine yönelik uygulamalar yürütülecek.

Proje kapsamında, Bademlidere ve çevresinde sel riskinin azaltılması yönünde yapılacak çalışmaların yanı

sıra bölgedeki tüm paydaşlar için yenilenebilir enerji, su yönetimi ve iklim uyumu, iklim adaleti, yeşil ekonomi ve istihdam alanlarında eğitim uygulamaları da gerçekleştirilecek. Avrupa Birliği'nden tam destek alan bu pilot uygulama kentsel dayanıklılık ve sürdürülebilirlik için de Türkiye'ye örnek olabilecek bir model hâline gelecek.

Projenin ortak uygulayıcıları arasında ülke koordinatörü olan Çankaya Belediyesi'nin yanı sıra Bursa Uludağ Üniversitesi ile İklim ve Çevre Derneği de yer alıyor.

Karabağlar Belediyesi'nin Kentsel Dönüşüm Projesine İZKA Desteği

Karabağlar Belediyesi'nin, Urbancode firması işbirliğiyle hazırladığı "Bütünleşik Risk Temelli Kentsel Dönüşüm Alanlarının Belirlenmesi ve Özgün Dönüşüm Stratejilerinin Geliştirilmesi" başlıklı proje, İzmir Kalkınma Ajansı'nın (İZKA) 2024 yılı Teknik Destek Programı kapsamında destek almaya hak kazandı.

31 Aralık 2024'te İZKA'ya sunulan proje, 3 Mart 2025'te açıklanan sonuçlarla başarılı

bulunarak, desteklenen sekiz projeden biri oldu. 30 Mayıs tarihinde başlayan çalışmaların, 30 Kasım'da tamamlanması planlanıyor.

Proje kapsamında, Karabağlar'daki afet riskleri, iklim değişikliği etkileri ve yapı stokunun mevcut durumu analiz edilerek sağlıklı, güvenli ve dirençli yaşam alanları oluşturulması hedefleniyor. Sadece fiziksel yapılar değil, yaşam çevrelerinin dönüşümü

de merkeze alınıyor. Karabağlar Belediye Başkanı Helil Kınay, "İZKA'dan destek almaya hak kazanan bu projeye önemli bir adım attık. Karabağlar'da sadece binaları değil, yaşamı da dönüştüren, planlı ve güvenli bir süreci önemsiyoruz. Akademi ve sektör işbirliğiyle geliştirdiğimiz bu çalışmanın, sürdürülebilir ve afetlere dirençli kentsel dönüşüm politikalarına katkı sağlayacağına inanıyoruz" dedi.

Balmumlu Kumaş Üretimi Mamak'ta Hayat Buldu

Doğa Dostu Yaşam Atölyesi

Mamak Belediyesi Kutludüğün Bilim ve Sanat Merkezi Aile Merkezi'nde kursiyerlere yönelik balmumlu kumaş üretimi atölye çalışması gerçekleştirildi.

Mamak Belediyesi doğa dostu bir yaşam biçimini desteklemek amacıyla plastik streçlere alternatif olarak doğal, geleneksel, çevre dostu, gıda güvenliğini sağlayan ve pratik bir ürünü üretmek üzere "Balmumlu Kumaş Yapımı Atölyesi" düzenledi. Mamak Belediyesi'nin arıcılık kursunda ve aile merkezlerinde el sanatları eğitimini başarıyla tamamlayan kursiyerler, plastik ve tek kullanımlık ürünlere alternatif olan balmumlu kumaş üretimini uygulamalı olarak öğrendiler.

Kadın Emeği Doğayı Sanata Dönüştürdü

Kursiyer kadınlar, balmumu, çam reçinesi ve jojoba yağı ile hazırlanan karışımı pamuklu

bezlere uygulayarak, ütü yardımıyla bezi ısıttı ve balmumunu yüzeye eşit şekilde yaydı. Böylece bez, hava alabilen, dayanıklı ve yeniden kullanılabilir bir gıda saklama malzemesine dönüştü. Etkinlikte, gıda güvenliğine de katkı sağlayan, el ısısıyla şekil alabilen kumaşların, özellikle plastik streç filmlere kıyasla daha ekonomik ve sağlıklı bir

seçenek sunduğu vurgulandı. Etkinlikte, balmumlu kumaşların 100 kullanıma kadar dayanabildiği ve ortalama 6-7 ay boyunca sağlıklı bir şekilde kullanılabileceği bilgisi de paylaşıldı. Uygulamalı eğitimle bilgi ve becerilerini pekiştiren kadın kursiyerler, hem üretmenin hem de doğaya katkı sağlamanın mutluluğunu yaşadılar.

Menteşe Belediyesi'nden İklim Güvenliği İçin Stratejik Adım

İklim krizi, artık yalnızca çevresel değil; kent sağlığı, toplumsal güvenlik ve ekonomik sürdürülebilirlik açısından da bir tehdit oluşturuyor. Bilimsel veriler, küresel ısınmanın 1,5°C sınırını geçmesinin önlenememesi durumunda aşırı hava olaylarının daha sık ve yıkıcı hâle geleceğini gösteriyor. Bu noktada, yerel yönetimler, bu dönüşümün öncüsü olma sorumluluğu taşıyor.

Menteşe Belediyesi olarak, iklim değişikliğiyle mücadele için daha önce yürüttüğümüz Kurumsal Karbon Ayak İzi çalışmalarıyla önemli bir başlangıç yaptık. Bu altyapı sayesinde kentimizdeki sera gazı kaynaklarını analiz ederek yerel karar alma süreçlerini veri temelli biçimde yönlendirmeye başladık. Bu çalışmaların üzerine inşa ettiğimiz İklim Değişikliği Eylem Planı, Güney Ege Kalkınma Ajansı (GEKA)'nın desteğiyle hayata geçirildi. Teknik uzmanlıkla ve akademik katkıyla geliştirilen plan, Mentese'yi iklim değişikliğine karşı daha dirençli bir kent hâline getirmeyi amaçlıyor.

Plan, emisyon azaltımı, yeşil altyapı, enerji verimliliği, afet riski azaltımı ve toplumsal farkındalık gibi başlıklarda somut hedefler içeriyor.

Kentlerin geleceği için stratejik ve mekânsal planların iklim

krizine yanıt verecek biçimde yeniden düşünülmesi kaçınılmaz. Bu nedenle, Mentese Belediyesi, "İklimi değil, kentleri değiştir" anlayışıyla iklim dostu, sağlıklı ve güvenli bir şehir oluşturmak için çalışmaya devam ediyor.

Kentli 55/AĞUSTOS 2025